

Брюксел, 30 април 2024 г.
(OR. en)

9220/24

Междуетноститутуционално досие:
2022/0051(COD)

CODEC 1168
DRS 43
SUSTDEV 55
COMPET 470
PE 124

ИНФОРМАЦИОННА БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 – Резултати от първото четене в Европейския парламент (Страсбург, 22 – 25 април 2024 г.)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В съответствие с разпоредбите на член 294 от ДФЕС и Съвместната декларация относно практическите условия и ред за процедурата на съвместно вземане на решение¹ бяха осъществени редица неформални контакти между Съвета, Европейския парламент и Комисията с оглед на постигането на споразумение по това досие на първо четене.

¹ ОВ С 145, 30.6.2007 г., стр. 5.

Във връзка с това председателят на комисията по правни въпроси (JURI) Adrián VÁZQUEZ LÁZARA (Renew, Испания) представи от името на JURI компромисно изменение (изменение № 430) на горепосоченото предложение за директива, за което Lara WOLTERS (S&D, Нидерландия) беше изготвила проект за доклад. Това изменение беше договорено по време на посочените по-горе неформални контакти. Други изменения не бяха представени.

II. ГЛАСУВАНЕ

При гласуването на пленарното заседание от 24 април 2024 г. компромисното изменение (изменение № 430) на посоченото по-горе предложение за директива беше прието. Така измененото предложение на Комисията представлява позицията на Парламента на първо четене, която се съдържа в неговата законодателна резолюция, приложена към настоящата бележка².

Позицията на Парламента отразява предварително договореното между институциите. Следователно Съветът би трябвало да може да одобри позицията на Парламента.

След това актът ще бъде приет във вида, съответстващ на позицията на Парламента.

² Текстът на позицията на Парламента в законодателната резолюция съдържа обозначения на промените, внесени с измененията в предложението на Комисията. Допълненията към текста на Комисията са отбелязани с *получер курсив*. Заличеният текст е отбелязан със символа „■“.

P9_TA(2024)0329

Дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта

Законодателна резолюция на Европейския парламент от 24 април 2024 г. относно предложението за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 (COM(2022)0071 – C9-0050/2022 – 2022/0051(COD))

(Обикновена законодателна процедура: първо четене)

Европейският парламент,

- като взе предвид предложението на Комисията до Парламента и Съвета (COM(2022)0071),
- като взе предвид член 294, параграф 2, член 50, параграфи 1 и 2, буква ж) и член 114, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, съгласно които Комисията е внесла предложението в Парламента (C9-0050/2022),
- като взе предвид член 294, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет от 14 юли 2022 г.¹,
- като взе предвид временното споразумение, одобрено от компетентната комисия съгласно член 74, параграф 4 от своя Правилник за дейността, и поетия с писмо от 15 март 2024 г. ангажимент на представителя на Съвета за одобряване на позицията на Парламента в съответствие с член 294, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид член 59 от своя Правилник за дейността,

¹ ОВ С 443, 22.11.2022 г., стр. 81.

- като взе предвид становищата на комисията по външни работи, комисията по международна търговия, комисията по икономически и парични въпроси, комисията по заетост и социални въпроси, комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните, комисията по развитие, комисията по промишленост, изследвания и енергетика, комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите,
 - като взе предвид доклада на комисията по правни въпроси (A9-0184/2023),
1. приема изложената по-долу позиция на първо четене²;
 2. приканва Комисията да се отнесе до него отново, в случай че замени своето предложение с друг текст, внесе или възнамерява да внесе съществени промени в това предложение;
 3. възлага на своя председател да предаде позицията на Парламента съответно на Съвета и на Комисията, както и на националните парламенти.

² Тази позиция заменя измененията, приети на 1 юни 2023 г. (Приети текстове, P9_TA(2023)0209).

Позиция на Европейския парламент, приета на първо четене на 24 април 2024 г. с оглед на приемането на Директива (ЕС) 2024/... на Европейския парламент и на Съвета относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и Регламент (ЕС) 2023/2859

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 50, параграф 1, *член 50, параграф 2, буква ж)* и член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура²,

¹ ОВ С 443, 22.11.2022 г., стр. 81.

² Позиция на Европейския парламент от 24 април 2024 г.

като имат предвид, че:

- (1) **Както е посочено в член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС)**, Съюзът се основава на **ценностите на зачитане** на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека в съответствие със записаното в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“). Тези основни ценности, които са вдъхновили създаването на Съюза, както и универсалността и неделимостта на правата на човека и зачитането на принципите на Устава на организацията на обединените нации (ООН) и международното право, следва да ръководят действията на Съюза на международната сцена. Тези действия включват насърчаването на устойчивото икономическо, социално и екологосъобразно развитие на развиващите се държави.
- (2) **В съответствие с член 191 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС)**, високото ниво на защита и подобряването на качеството на околната среда и насърчаването на основните европейски ценности са сред приоритетите на Съюза, както е посочено в съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“. За тези цели е необходимо участието не само на публичните органи, но и на частни субекти, по-специално дружествата.

- (3) В своето съобщение от 14 януари 2020 г., озаглавено „Силна социална Европа за справедливи промени“, Комисията пое ангажимент за модернизиране на социалната пазарна икономика на Европа с цел постигане на справедлив преход към устойчивост, *като се гарантира, че никой не е пренебрегнат*. Настоящата директива ще допринесе и за Европейския стълб на социалните права, в който се насърчават правата, гарантиращи справедливи условия на труд. Тя е част от политиките и стратегиите на Съюза, свързани с насърчаването на достойни условия на труд в световен мащаб, включително в световните вериги на стойността, както е посочено в съобщението на Комисията от 23 февруари 2022 г. относно достойния труд в световен мащаб.
- (4) Поведението на дружествата във всички сектори на икономиката е от ключово значение за успешното постигане на целите на Съюза за устойчивост, тъй като дружествата от Съюза, по-специално големите дружества, разчитат на световните вериги на стойността. Също така е в интерес на дружествата да защитават правата на човека и да опазват околната среда, по-специално като се има предвид нарастващата загриженост на потребителите и инвеститорите по тези въпроси. На равнището на Съюза и на национално равнище вече съществуват няколко инициативи за насърчаване на предприятията, които подкрепят ориентирана към стойността трансформация.

- (5) В съществуващите международни стандарти за отговорно бизнес поведение се посочва, че дружествата следва да защитават правата на човека и да определят начина, по който те следва да се справят с опазването на околната среда в рамките на своите дейности и вериги на стойността. В Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека („Ръководните принципи на ООН“) се признава отговорността на дружествата да упражняват дължима грижа в областта на правата на човека, като установяват, предотвратяват и смекчават неблагоприятните въздействия на дейностите си върху правата на човека и като отчитат как се справят с тези въздействия. В Ръководните принципи на ООН се посочва, че предприятията следва да избягват нарушаването на правата на човека и да се справят с неблагоприятните въздействия върху правата на човека, които са причинили, за които са допринесли или които са свързани с техните собствени дейности, с дейностите на техни дъщерни дружества и чрез своите преки и непреки бизнес отношения.

- (6) Концепцията за дължима грижа по отношение на правата на човека е уточнена и доразвита в Насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за многонационалните предприятия („Насоките за многонационалните предприятия“), които разшириха прилагането на дължимата грижа, така че да бъдат обхванати въпроси, свързани с околната среда и управлението. Насоките на ОИСР относно дължимата грижа за отговорно бизнес поведение („Насоките за отговорното бизнес поведение“) и секторните насоки са международно признати рамки, в които се определят практически стъпки за дължима грижа, за да се помогне на дружествата да установяват, предотвратяват и смекчават действителните и потенциалните въздействия в своите дейности, вериги на **доставки** и други бизнес отношения и да отчитат как се справят с посочените въздействия. Концепцията за дължима грижа е заложена и в препоръките на Тристранната декларация на Международната организация на труда (МОТ) относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика.

- (7) *Всички предприятия носят отговорност за зачитането на правата на човека, които са универсални, неделими, взаимозависими и взаимосвързани.*
- (8) Целите на ООН за устойчиво развитие, приети през 2015 г. от всички държави – членки на ООН, включват целите за насърчаване на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж. Съюзът си е поставил за цел да постигне целите на ООН за устойчиво развитие. Частният сектор допринася за постигането на тези цели.
- (9) *Световните вериги на стойността, и по-специално тези на суровините от критично значение, биват засегнати от неблагоприятни последици от природни или предизвикани от човека заплахи. Честотата и въздействието на сътресенията, свързани с рискове за критичните вериги на стойността, вероятно ще се увеличат в бъдеще. Частният сектор може да играе важна роля за насърчаването на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, като същевременно се избягва създаването на дисбаланси на вътрешния пазар. Това извежда на преден план колко е важно укрепването на устойчивостта на дружествата по отношение на неблагоприятните сценарии, свързани с техните вериги на стойността, като се вземат предвид външните ефекти, както и социалните, екологичните и управленските рискове.*

- (10) В международните споразумения, приети по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, по които ЕС и неговите държави членки са страни, например Парижкото споразумение *по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, прието на 12 декември 2015 г. („Парижкото споразумение“)*³, и неотдавнашният Пакт за климата от Глазгоу, се определят конкретни начини за справяне с изменението на климата и за ограничаване на глобалното затопляне в рамките на 1,5 °C. Освен конкретните действия, които се очакват от всички подписали споразуменията страни, ролята на частния сектор, по-специално неговите инвестиционни стратегии, *също* се счита за ключова за постигането на тези цели.

³ *ОВ L 282, 19.10.2016 г., стр. 4.*

- (11) В *Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета*⁴ Съюзът също така поема правен ангажимент да стане неутрален по отношение на климата до 2050 г. и да намали емисиите с най-малко 55% до 2030 г. И двата ангажимента налагат промяна на начина, по който дружествата произвеждат и възлагат поръчки. В работния документ на службите на Комисията, придружаващ съобщението на Комисията от 17 септември 2020 г., озаглавено „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г. — Инвестиция в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“ („План във връзка с целта в областта на климата за 2030 г.“), се моделират различни степени на намаляване на емисиите, които са необходими в различните икономически сектори, макар че всички те трябва да постигнат значителни намаления при всички сценарии, за да може Съюзът да постигне своите цели в областта на климата. В посочения план също така се подчертава, че „промените в правилата и практиките за корпоративно управление, включително по отношение на финансирането за устойчиво развитие, ще насърчат собствениците и управителите на дружествата да отдават дължимото внимание на целите за устойчивост в своите действия и стратегии“. В съобщението на Комисията относно Европейския зелен пакт се посочва, че всички действия и политики на Съюза следва да се обединят, за да помогнат на Съюза да постигне успешен и справедлив преход към устойчиво бъдеще.

⁴ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

В него също така се посочва, че устойчивостта следва да бъде допълнително интегрирана в рамката за корпоративно управление. *Целта на рамката за действия на Съюза в областта на околната среда и климата, определена в Решение (ЕС) 2022/591 на Европейския парламент и на Съвета⁵, е да се ускори екологосъобразният преход към кръгова икономика, която е неутрална по отношение на климата, устойчива, нетоксична, отличава се с ефективно използване на ресурсите, основава се на възобновяеми източници на енергия и е издръжлива и конкурентоспособна, като този преход се извърши по справедлив, гарантиращ равнопоставеност и приобщаващ начин, както и да се опазва, възстановява и да се подобрява състоянието на околната среда, наред с другото, чрез спиране и обръщане на процеса на загуба на биологично разнообразие.*

⁵ *Решение (ЕС) 2022/591 на Европейския парламент и на Съвета от 6 април 2022 г. относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 г. (ОВ L 114, 12.4.2022 г., стр. 22).*

- (12) Съгласно съобщението на Комисията от 24 февруари 2021 г. относно „Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа“, в което се представя стратегията на Съюза за адаптиране към изменението на климата, новите инвестиционни и политически решения следва да бъдат съобразени с изменението на климата и готови за бъдещето, включително за по-големите предприятия, управляващи вериги на стойността. Настоящата директива следва да бъде в съответствие с тази стратегия. По същия начин следва да е налице съгласуваност с Директивата (ЕС) 2024/... на Европейския парламент и на Съвета⁶⁺, в която се определят ясни изисквания за правилата за управление на банките, включително относно знания за рисковете с екологичен, социален или управленски характер на ниво съвет на директорите.

⁶ Директива (ЕС) 2024/... на Европейския парламент и на Съвета от ... за изменение на Директива 2013/36/ЕС по отношение на надзорните правомощия, санкциите, клоновете от трета държава и рисковете с екологичен, социален и управленски характер (Директива за капиталовите изисквания) (ОВ С [...], [...], стр. [...]).

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE-CONS 79/23 (2021/0341(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на посочената директива в бележката под линия.

- (13) Сред елементите на съобщението на Комисията от 11 март 2020 г., озаглавено „Нов план за действие относно кръговата икономика. За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“ („План за действие относно кръговата икономика“), съобщението на Комисията от 20 март 2020 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“ („Стратегия за биологичното разнообразие“), съобщението на Комисията от 20 март 2020 г., озаглавено „Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“ („Стратегия „От фермата до трапезата“), съобщението на Комисията от 14 октомври 2020 г., озаглавено „Стратегия за устойчивост в областта на химикалите. Към нетоксична околна среда“ (Стратегия за химикалите), **съобщението на Комисията от 12 май 2021 г., озаглавено „План за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“**, съобщението на Комисията от 5 май 2021 г., озаглавено „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“, подходът на Комисията, известен под названието „Промисленост 5.0“, съобщението на Комисията от 4 март 2021 г., озаглавено „План за действие на Европейския стълб на социалните права“, и съобщението на Комисията от 18 февруари 2021 г., озаглавено „Преглед на търговската политика — отворена, устойчива и решителна търговска политика“ беше посочена инициатива за устойчиво корпоративно управление.

Изискванията за дължима грижа съгласно настоящата директива следва да допринасят за постигането на целите на „План за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“ за създаване на нетоксична околна среда и за защита на здравето и благоденствието на хората, животните и екосистемите от свързани с околната среда рискове и отрицателни въздействия.

- (14) Настоящата директива е в съответствие със съвместното съобщение относно плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г. В посочения план за действие като приоритет се определя засилването на ангажимента на Съюза за активно насърчаване на прилагането в световен мащаб на Ръководните принципи на ООН и на други приложими международни насоки, например Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, включително чрез постигане на напредък по съответните стандарти за дължима грижа.

- (15) В своята резолюция от 10 март 2021 г., съдържаща препоръки към Комисията относно корпоративната надлежна проверка и корпоративната отчетност, Европейският парламент призовава Комисията да предложи правила на равнището на Съюза за **всеобхватни задължения** за дружествата да полагат дължима грижа, **с последици, включващи гражданска отговорност за дружествата, които причиняват или съвместно причиняват вреди, като не полагат дължима грижа**. В заключенията на Съвета от 1 декември 2020 г. относно правата на човека и достойния труд в глобалните вериги на доставки Комисията беше призована да представи предложение за нормативна уредба на ЕС в областта на устойчивото корпоративно управление, включително междусекторни задължения за дължима грижа на дружествата в рамките на световните вериги на доставки. Европейският парламент също призовава за поясняване на задълженията на директорите в своя доклад по собствена инициатива относно устойчивото корпоративно управление, приет на 2 декември 2020 г. В съвместната си декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2022 г., приета на 21 декември 2021 г., Европейският парламент, Съветът на Европейския съюз и Комисията поеха ангажимент за осигуряване на икономика в интерес на хората, както и за подобряване на нормативната уредба в областта на устойчиво корпоративно управление.

- (16) Настоящата директива има за цел да се гарантира, че дружествата, осъществяващи дейност на вътрешния пазар, допринасят за устойчивото развитие и устойчивия преход на икономиките и обществата чрез установяване **и когато е необходимо, приоритизиране**, предотвратяване и смекчаване, прекратяване, **■** свеждане до минимум на **и отстраняване на вредите от** действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, свързани със собствените дейности на дружествата, **дейностите на** техните дъщерни дружества и **на техните бизнес партньори в рамките на** веригите на **дейността на дружествата, и гарантират, че лицата, които са засегнати от неспазване на това задължение, имат достъп до правосъдие и правни средства за защита. Настоящата директива не засяга отговорността на държавите членки да зачитат и защитават правата на човека и да опазват околната среда съгласно международното право.**

- (17) *Настоящата директива не засяга задълженията в областта на правата на човека, заетостта и социалните права, опазването на околната среда и изменението на климата съгласно други законодателни актове на Съюза. Ако разпоредбите на настоящата директива са в противоречие с разпоредби на друг законодателен акт на Съюза, с който се преследват същите цели и в който се предвиждат по-широкообхватни или по-конкретни задължения, разпоредбите на другия законодателен акт на Съюза следва да имат предимство до обхвата на противоречието и да се прилагат за тези конкретни задължения. Примери за такива задължения в законодателните актове на Съюза са задълженията, предвидени в Регламент (ЕС) 2017/821 на Европейския парламент и на Съвета⁷, Регламент (ЕС) 2023/1542 на Европейския парламент и на Съвета⁸ и Регламент (ЕС) 2023/1115 на Европейския парламент и на Съвета⁹.*

⁷ *Регламент (ЕС) 2017/821 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за определяне на задължения за надлежна проверка на веригата на доставки за вносителите от Съюза на калай, тантал и волфрам, на рудите на тези метали и на злато с произход от засегнати от конфликти и високорискови зони (ОВ L 130, 19.5.2017 г., стр. 1).*

⁸ *Регламент (ЕС) 2023/1542 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2023 г. за батериите и негодните за употреба батерии, за изменение на Директива 2008/98/ЕО и Регламент (ЕС) 2019/1020 и за отмяна на Директива 2006/66/ЕО (ОВ L 191, 28.7.2023 г., стр. 1).*

⁹ *Регламент (ЕС) 2023/1115 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. за предоставянето на пазара на Съюза и за износа от Съюза на определени стоки и продукти, свързани с обезлесяване и деградация на горите, и за отмяна на Регламент (ЕС) № 995/2010 (ОВ L 150, 9.6.2023 г., стр. 206).*

(18) *Настоящата директива не се прилага за пенсионни институции, които управляват системи за социална сигурност съгласно правото на Съюза. Когато дадена държава членка е избрала да не прилага Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰ изцяло или частично по отношение на институция за професионално пенсионно осигуряване в съответствие с член 5 от посочената директива, настоящата директива не се прилага за тези институции.*

¹⁰ Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване (ИППО) (ОВ L 354, 23.12.2016 г., стр. 37).

- (19) Дружествата следва да предприемат подходящи стъпки за установяване и осъществяване на мерки за дължима грижа по отношение на собствените си дейности, **дейностите на** дъщерните си дружества, както и на преките и непреките си бизнес **партньори** по **целите си вериги на дейност** в съответствие с настоящата директива. В настоящата директива следва да не се изисква от дружествата да гарантират, при всички обстоятелства, че неблагоприятни въздействия никога няма да настъпят или че тези въздействия ще бъдат спрени. Например по отношение на **бизнес партньорите**, при които неблагоприятното въздействие е резултат от държавна намеса, дружеството може да не бъде в състояние да постигне такива резултати. Следователно основните задължения в настоящата директива следва да бъдат „задължения за наличие на средства“. Дружеството следва да предприеме подходящи мерки, които **могат да постигнат целите за дължима грижа чрез ефективно справяне с неблагоприятните въздействия по начин, съизмерим със степента на сериозност** на неблагоприятното въздействие **и вероятността от неговото настъпване. Следва да се вземат предвид** обстоятелствата по конкретния случай, **естеството и степента на неблагоприятното въздействие и съответните рискови фактори, включително при предотвратяването и свеждането до минимум на неблагоприятните въздействия**, особеностите на **стопанската дейност** на дружеството **и неговата верига на дейността**, сектор или географски район, в който осъществяват дейност неговите **бизнес партньори**, способността на дружеството да влияе върху преките и непреките си **бизнес партньори** и дали дружеството може да увеличи силата си на влияние.

- (20) Процесът на дължима грижа, установен в настоящата директива, следва да обхваща шестте стъпки, определени в Насоките за отговорно бизнес поведение, които включват мерки за дружествата да полагат дължима грижа за установяване и справяне с неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда. Посоченият процес включва следните стъпки: (1) интегриране на дължимата грижа в политиките и системите за управление, (2) установяване и оценка на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда, (3) предотвратяване, прекратяване или свеждане до минимум на действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, (4) **наблюдение и** оценяване на ефективността на мерките, (5) съобщаване и (6) осигуряване на мерки за възстановяване.

(21) *За да се повиши ефективността на дължимата грижа и да се намали тежестта за дружествата, те следва да имат правото да споделят ресурси и информация в рамките на съответните си групи от дружества и с други правни субекти. На дружествата майки, попадащи в обхвата на настоящата директива, следва да бъде разрешено да изпълняват някои от задълженията за дължима грижа и от името на своите дъщерни дружества, които попадат в обхвата на настоящата директива, ако това гарантира ефективно спазване на задълженията. Това следва да не засяга факта, че дъщерните дружества са предмет на упражняването на правомощията на надзорния орган и носят гражданска отговорност съгласно настоящата директива. Когато дружеството майка изпълнява задълженията за борба с изменението на климата от името на дъщерно дружество, съответното дъщерно дружество следва да спазва тези задължения в съответствие с плана за смекчаване на изменението на климата на дружеството майка, съответно адаптиран към неговия бизнес модел и стратегия. Ако дъщерното дружество не попада в обхвата на настоящата директива, тъй като дъщерното дружество не е задължено да полага дължима грижа, дружеството майка следва да обхваща операциите на дъщерното дружество като част от собствените си задължения за дължима грижа. Ако дъщерните дружества попадат в обхвата на настоящата директива, но дружеството майка не попада в него, те все пак следва да имат правото да споделят ресурси и информация в рамките на групата от дружества. Независимо от това дъщерните дружества следва да отговарят за изпълнението на задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива.*

- (22) *Изпълнението на някои от задълженията за дължима грижа на равнище група следва да не засяга гражданската отговорност на дъщерните дружества съгласно настоящата директива по отношение на потърпевшите, на които са причинени вредите. Ако са изпълнени условията за гражданска отговорност, дъщерното дружество може да носи отговорност за възникнали вреди, независимо дали задълженията за дължима грижа са били изпълнявани от дъщерното дружество или от дружеството майка от името на дъщерното дружество.*

- (23) *Бизнес партньорите следва да не бъдат задължени да разкриват на дружество, което изпълнява задълженията, произтичащи от настоящата директива, информация, която представлява търговска тайна съгласно определението в Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета¹¹, без да се засяга разкриването на самоличността на преките и непреките бизнес партньори или съществена информация, необходима за установяване на действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, когато това е необходимо и надлежно обосновано за целите на спазването от страна на дружеството на задълженията за дължима грижа. Това следва да не засяга възможността бизнес партньорите да защитават своите търговски тайни чрез механизмите, установени в Директива (ЕС) 2016/943. Бизнес партньорите следва никога да не бъдат задължавани да разкриват класифицирана информация или друга информация, чието разкриване ще изложи на риск основните интереси на сигурността на дадена държава.*

¹¹ *Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване (ОВ L 157, 15.6.2016 г., стр. 1).*

- (24) Неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда **могат да възникнат** в собствените дейности на дружествата, в **дейностите на техните дъщерни дружества и бизнес партньори** във веригите на **дейността на дружествата**, по-специално на равнището на набавяне на суровини и на производство **I**. За да може дължимата грижа да окаже значимо въздействие, тя следва да обхваща неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда, породени през **по-голямата част от** жизнения цикъл на производството, **разпространението, транспорта и съхранението** на **даден** продукт или предоставянето на услуги, на равнището на собствените дейности **на дружествата**, на **дейностите на техните дъщерни** дружества и бизнес партньори в техните вериги на **дейност**.

(25) *Веригата на дейността следва да обхваща дейностите на бизнес партньорите нагоре по веригата на дадено дружество, свързани с производството на стоки или предоставянето на услуги от дружеството, включително проектирането, добива, набавянето, производството, транспортирането, съхранението и доставката на суровини, продукти или части от продуктите и разработването на продукта или услугата, както и дейностите на бизнес партньорите на дружеството надолу по веригата, свързани с дистрибуцията, транспортирането и съхранението на продукта, когато бизнес партньорите извършват тези дейности за дружеството или от името на дружеството. Настоящата директива следва да не обхваща обезвреждането на продукта. Освен това, съгласно настоящата директива, веригата на дейността следва да не обхваща разпространението, транспорта, съхранението и обезвреждането на продукт, който подлежи на експортен контрол от държава членка, което означава или контрол върху износа съгласно Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета¹², или контрол върху износа на оръжия, боеприпаси или военни материали под национален контрол върху износа, след като износът на продукта е разрешен.*

¹² *Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1).*

Настоящата директива се допълва от други законодателни актове, които също са насочени към справяне с отрицателните неблагоприятни въздействия в областта на правата на човека или опазването на околната среда. По-специално с Регламент (ЕС) 2021/821 се създава режим за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба, който обхваща, наред с другото, софтуер и технологии, които могат да се използват за целите на кибернаблюдението. Съгласно посочения режим държавите членки следва да вземат предвид по-специално риска от използване на такива стоки във връзка с вътрешни репресии или извършване на сериозни нарушения на правата на човека и на международното хуманитарно право. Също така Регламент (ЕС) 2019/125 на Европейския парламент и на Съвета¹³ забранява или урежда, в зависимост от случая, износа на стоки като химически вещества, които се използват или може да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание или изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание. Освен това няколко други законодателни инициативи имат за цел смекчаване на въздействието на продуктите върху околната среда през целия им жизнен цикъл, включително чрез определяне на изисквания за екопроектиране въз основа на аспектите на устойчивостта и кръговостта на продуктите.

¹³ Регламент (ЕС) 2019/125 на Европейския парламент и на Съвета от 16 януари 2019 г. относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание (ОВ L 30, 31.1.2019 г., стр. 1).

Спазването на настоящата директива следва да улесни спазването на разпоредбите и целите на въпросните други законодателни актове, както и на реда и условията на приложимите разрешения, прилагани съгласно тях. Износителите следва да вземат предвид резултатите от своите констатации относно дължимата грижа съгласно настоящата директива, когато осигуряват съответствието на своята дейност с посочените други законодателни актове. Понятието „верига на дейността“, както е определено в настоящата директива, не засяга понятията „верига на стойността“ или „верига на доставки“, както са определени във или по смисъла на други законодателни актове на Съюза.

I

- (26) *Определението на понятието „верига на дейността“ следва да не включва дейностите на бизнес партньорите на дружеството надолу по веригата, свързани с услугите на дружеството. За регулираните финансови предприятия определението на понятието „верига на дейността“ следва да не включва бизнес партньори надолу по веригата, които получават техните услуги и продукти. Следователно, що се отнася до регулираните финансови предприятия, настоящата директива обхваща само частта нагоре, но не и надолу по веригата им на дейност.*

- (27) Съгласно настоящата директива дружествата, учредени в съответствие със законодателството на държава членка, следва да подлежат на изисквания за дължима грижа, когато отговарят на определени условия, включително оборот и в определени случаи – прагове за броя на служителите. Въпреки че тези условия са изразени по отношение на отделни финансови години, настоящата директива следва да се прилага, само ако дружеството ги е изпълнило за всяка от последните две последователни финансови години и следва да не се прилага, когато посочените условия престанат да бъдат изпълнени за всяка от последните две относими финансови години. Това важи и за дружествата, учредени в съответствие с правото на трета държава, които следва да отговарят на съответния критерий на Съюза за оборота за всяка от последните две финансови години. За по-голяма яснота и като се вземе предвид поэтапното прилагане на директивата, критериите за обхват трябва да бъдат изпълнени за две последователни финансови години както от дружества от Съюза, така и от дружества от трети държави, преди съответните дати на прилагане, определени в съответствие с правилата за транспониране на настоящата директива.

Що се отнася до праговете за броя на служителите, наетите чрез агенции за временна заетост работници, и работниците, командировани съгласно член 1, параграф 3, буква в) от Директива 96/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹⁴, следва да бъдат включени при изчисляването на броя на служителите в дружеството ползвател. Командированите работници съгласно член 1, параграф 3, букви а) и б) от Директива 96/71/ЕО, следва да бъдат включени само при изчисляването на броя на служителите на изпращащото дружество. Други работници с нестандартни форми на заетост също следва да бъдат включени при изчисляването на броя на служителите, доколкото те отговарят на критериите за определяне на статута на работник, установени от Съда на Европейския съюз („Съда на ЕС“). Сезонните работници следва да бъдат включени в изчисляването на броя на служителите пропорционално на броя на месеците, за които са наети.

¹⁴ Директива 96/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 1996 г. относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги (ОВ L 18, 21.1.1997 г., стр. 1).

Изчисляването на праговете, предвидено в настоящата директива, следва да включва броя на работниците и служителите и оборота на клоновете на дружеството, които са места на дейност, различни от главното управление, които са правно зависими от него и следователно се считат за част от дружеството, в съответствие със правото на Съюза и националното право. Това важи и за групата от дружества, в случай че праговете се изчисляват на консолидирана основа. Когато това не е уточнено по друг начин, праговете, които трябва да бъдат спазени, за да може дадено дружество да бъде обхванато от настоящата директива, следва да се разбират като прагове, изчислени на индивидуална основа.

- (28) *От дружествата, установени в Съюза, които имат средно над 1 000 служители и нетен световен оборот, надвишаващ 450 000 000 EUR през последната финансова година, за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, следва да се изисква да спазват задължението за дължима грижа, предвидено в настоящата директива. От дружествата, сключили франчайзингови или лицензионни споразумения в Съюза в замяна на лицензионни възнаграждения с независими дружества – трети страни, когато тези споразумения гарантират обща идентичност, обща бизнес концепция и прилагане на единни бизнес методи и когато тези лицензионни възнаграждения възлизат на над 22 500 000 EUR през последната финансова година, за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, и при условие че дружеството е имало нетен световен оборот от над 80 000 000 EUR през последната финансова година, за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, следва също да се изисква да спазват задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива. Същото се отнася и за крайните дружества майки на групи от дружества, които, взети заедно, отговарят на посочените условия. ■ По отношение на тези крайни дружества майки задълженията по настоящата директива следва да бъдат изпълнявани от крайното дружество майка или, в случай че то има за основна дейност дялово участие в оперативни дъщерни дружества и не участва във вземането на управленски, оперативни или финансови решения, засягащи групата или едно или повече от нейните дъщерни дружества, от едно оперативно дъщерно дружество, установено в Съюза, вместо от това крайно дружество майка, в съответствие с условията, предвидени в настоящата директива.*

- (29) За да се постигнат изцяло целите на настоящата директива, насочени към справяне с **неблагоприятните** въздействия върху правата на човека и **■** околната среда във връзка с дейностите на дружествата, **дейностите на техните дъщерни** дружества и **техните бизнес партньори във веригите на дейността на дружествата**, дружествата от трети държави със значителни дейности в Съюза също следва да бъдат обхванати. По-специално директивата следва да се прилага за дружества от трети държави, които са генерирали нетен оборот в Съюза от най-малко 450 000 000 EUR през финансовата година, предхождаща последната финансова година.
- Дружествата, сключили франчайзингови или лицензионни споразумения в Съюза в замяна на лицензионни възнаграждения с независими дружества – трети страни, когато тези споразумения гарантират обща идентичност, обща бизнес концепция и прилагане на единни бизнес методи и когато тези лицензионни възнаграждения възлизат на повече от 22 500 000 EUR в Съюза през финансовата година, прехождаща последната финансова година, и при условие че дружеството е имало нетен оборот от над 80 000 000 EUR в Съюза през финансовата година, прехождаща последната финансова година, следва също да спазват задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива. Същото се отнася и за крайните дружества майки на групи от дружества, които, взети заедно, отговарят на посочените условия. **■** По отношение на тези крайни дружества майки задълженията по настоящата директива следва да бъдат изпълнявани от крайното дружество майка или, в случай че то има за основна дейност дялово участие в оперативни дъщерни дружества и не участва във вземането на управленски, оперативни или финансови решения, засягащи групата или едно или повече от нейните дъщерни дружества, от едно оперативно дъщерно дружество, установено в Съюза, вместо от крайното дружество майка, в съответствие с условията, предвидени в настоящата директива.*

- (30) За целите на определянето на приложното поле на настоящата директива по отношение на дружества *от трети държави* следва да се избере описаният критерий за оборота, тъй като с него се създава териториална връзка между дружествата от трети държави и територията на Съюза. Оборотът е показател за въздействието, което дейностите на тези дружества могат да окажат върху вътрешния пазар. В съответствие с международното право такива последици оправдават прилагането на правото на Съюза спрямо дружества от трети държави. За да се гарантира установяването на съответния оборот на засегнатите дружества, следва да се използват методите за изчисляване на нетния оборот за дружества *от трети държави*, определени в Директива 2013/34/ЕС *на Европейския парламент и на Съвета*¹⁵. За да се гарантира ефективното прилагане на настоящата директива, прагът за работниците и служителите на свой ред следва да не се прилага, за да се определи кои дружества от трети държави попадат в обхвата на настоящата директива, тъй като понятието „служители“, запазено за целите на настоящата директива, се основава на правото на Съюза и не може лесно да се транспонира извън Съюза. Следователно при липсата на ясна и съгласувана методология, включително в счетоводните рамки, за определяне на броя на служителите на дружества от трети държави, този праг на служителите би създал правна несигурност и би бил труден за прилагане от надзорните органи.

¹⁵ *Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19).*

Определението на понятието „оборот“ следва да се основава на Директива 2013/34/ЕС, в която вече са установени методите за изчисляване на нетния оборот за дружества от трети държави, тъй като определенията за оборот и приходи също са сходни в международните счетоводни рамки. С цел да се гарантира, че надзорният орган знае кои дружества от трети държави генерират необходимия оборот в Съюза, за да попаднат в обхвата на настоящата директива, в нея следва да се изисква **упълномощеният представител на дружеството от трета държава или самото дружество да информира** надзорен орган в държавата членка, в която има седалище или е установен упълномощен представител на дружеството от трета държава, а когато тя е различна — надзорният орган в държавата членка, в която дружеството е генерирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година **■**, че дружеството отговаря на критериите за включване в обхвата на настоящата директива. **Ако е необходимо с цел да се определи в коя държава членка дружеството от трета държава е генерирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза, държавата членка може да поиска от Комисията да информира държавата членка за нетния оборот на дружеството от трета държава, генериран в Съюза. Комисията следва да създаде система за гарантиране на такъв обмен на информация.**

(31) *От съществено значение е да се създаде рамка на Съюза за отговорен и устойчив подход към глобалните вериги на стойността предвид значението на дружествата като стълб в изграждането на устойчиви общество и икономика. Появата на обвързващо законодателство в няколко държави членки породила необходимостта от еднакви условия на конкуренция за дружествата, за да се избегне фрагментиране и да се осигури правна сигурност за предприятията, извършващи дейност на вътрешния пазар. Въпреки това настоящата директива следва да не възпрепятства държавите членки да въвеждат по-строги разпоредби в националното право, отклоняващи се от предвидените в членовете, различни от член 8, параграфи 1 и 2, член 10, параграф 1 и член 11, параграф 1, включително когато тези разпоредби могат непряко да повишат равнището на защита по член 8, параграфи 1 и 2, член 10, параграф 1 и член 11, параграф 1, като например разпоредбите относно обхвата, относно определенията, относно подходящите мерки за отстраняването на вредите от действителни неблагоприятни въздействия, относно осъществяването на пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни и относно гражданската отговорност; или от въвеждането на разпоредби в националното право, които са по-конкретни по отношение на своята цел или обхванатата област, например национални разпоредби, уреждащи специфични неблагоприятни въздействия или конкретни сектори на дейност, за да се постигне различно равнище на защита на правата на човека, правата в областта на заетостта и социалните права, опазване на околната среда или климата.*

- (32) **Настоящата директива има за цел да обхване цялостно правата на човека, включително всичките пет основни принципа и права на работното място, определени в Декларацията на МОТ от 1998 г. за основните принципи и права в областта на труда.** За да се постигне значим принос за прехода към устойчивост, дължимата грижа съгласно настоящата директива следва да се полага по отношение на **неблагоприятните въздействия** за правата на човека, **оказвани** върху лица в резултат на **злоупотреба** с някое от правата ■ , заложиени в международните **инструменти**, изброени в **част I, раздел 1 от приложението** към настоящата директива. **Понятието „злоупотреба“ следва да се тълкува в съответствие с международното право в областта на правата на човека.** За да се гарантира, че правата на човека са изцяло обхванати, **злоупотреба с право на човека**, което не е изрично посочено в **част I, раздел 1 от приложението** към настоящата директива, с което може да се злоупотреби от страна на дружество или правен субект, и което пряко накърнява правен интерес, защитен от **инструментите в областта на правата на човека, изброени в част I, раздел 2 от приложението към настоящата директива**, също следва да бъде част от **неблагоприятните въздействия** върху правата на човека, **обхванати** от настоящата директива, при условие че съответното дружество би могло разумно да **предвиди** риска от **такава злоупотреба с правата на човека, като се вземат предвид всички относими обстоятелства по конкретния случай, включително естеството и обхвата на стопанската дейност на дружеството и неговата верига на дейност, икономическият сектор и географският** и оперативният контекст.

Дължимата грижа следва също така да обхваща неблагоприятните въздействия върху околната среда, произтичащи от нарушаването на някоя от забраните и задълженията, изброени в част II от приложението към настоящата директива, както и неблагоприятните въздействия, произтичащи от нарушаването на някоя от забраните, изброени в част I, точки 15 и 16 от приложението към настоящата директива, като се взема предвид националното законодателство, свързано с разпоредбите на изброените в приложението инструменти. Посочените забрани и задължения следва да се тълкуват и прилагат в съответствие с международното право и общите принципи на правото на Съюза в областта на околната среда, както е посочено в член 191 от ДФЕС. Посочените забрани включват забрана за причиняване на измеримо влошаване на състоянието на околната среда, например вредни промени в почвата, замърсяване на водите или въздуха, вредни емисии, прекомерно потребление на вода, деградация на земите или друго въздействие върху природните ресурси, например обезлесяване, което значително уврежда естествените основи за опазването и производството на храни, или което лишава дадено лице от достъп до безопасна и чиста питейна вода, или затруднява достъпа на дадено лице до санитарни съоръжения или ги унищожават, или вреди на здравето, безопасността, нормалното използване на земята или законно придобитото имущество на дадено лице, или оказва съществено неблагоприятно въздействие върху екосистемните услуги, чрез които екосистемата допринася пряко или косвено за благосъстоянието на човека.

За да се оцени дали увреждането на екосистемните услуги е значително, следва да се вземат предвид следните елементи, когато е приложимо: изходното състояние на засегнатата околна среда, дали вредите са дълготрайни, средносрочни или краткосрочни, разпространението на вредите и тяхната обратимост. Следователно изискванията за дължима грижа съгласно настоящата директива следва да спомагат за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, както и за подобряване на състоянието на околната среда, по-специално на въздуха, водата и почвата, включително за по-добра защита на правата на човека. На Комисията следва да бъде предоставено правомощието да приема делегирани актове за изменение на приложението към настоящата директива за целите, посочени в член 3, параграф 2, включително чрез добавяне на позоваване, след като бъде ратифицирана от всички държави – членки, на Конвенцията на МОТ за здравословни и безопасни условия на труд от 1981 г. (№ 155) и на Рамката на МОТ за насърчаване на здравословните и безопасни условия на труд от 2006 г. (№ 187), които са част от основните инструменти на МОТ.

(33) *В зависимост от обстоятелствата може да се наложи дружествата да обмислят допълнителни стандарти. Например, като се вземат предвид специфични контексти или пресичащи се фактори, включително, наред с другото, пол, възраст, раса, етническа принадлежност, класа, каста, образование, миграционен статус, увреждане, както и социален и икономически статус, в рамките на съобразен с пола и културата подход към дължимата грижа, дружествата следва да обърнат специално внимание на всички конкретни неблагоприятни въздействия върху лицата, които може да са изложени на повишен риск поради маргинализация, уязвимост или други обстоятелства, индивидуално или като членове на определени групи или общности, включително коренно население, защитено съгласно Декларацията на ООН за правата на коренното население, включително по отношение на свободното, предварително и информирано съгласие. При това може да се наложи дружествата да вземат предвид, когато е приложимо, международни инструменти като Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, Конвенцията за правата на хората с увреждания.*

- (34) *Дружествата следва също така да носят отговорност за използването на своето влияние, за да допринесат за адекватен жизнен стандарт във веригите на дейност. Това се разбира като включващо работна заплата, осигуряваща удовлетворителни условия на живот за наетите лица, и доход, осигуряващ удовлетворителни условия на живот за самостоятелно заетите лица и дребните земеделски стопани, които те получават за своята работа и производство.*
- (35) *Настоящата директива отчита подхода „Едно здраве“, признат от Световната здравна организация, като интегриран и обединяващ подход, който има за цел устойчиво балансиране и оптимизиране на здравето на хората, животните и екосистемите. Подходът „Едно здраве“ признава, че здравето на хората, домашните и дивите животни, растенията и околната среда като цяло, включително екосистемите, са тясно взаимосвързани и взаимозависими. Поради това е целесъобразно да се предвиди, че дължимата грижа за околната среда следва да включва избягване на влошаване на състоянието на околната среда, което води до неблагоприятни последици за здравето, например епидемии, и следва да зачита правото на чиста, здравословна и устойчива околна среда.*

(36) *Неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда могат да бъдат преплетени със или подкрепени от фактори като корупцията и подкупите. Поради това може да е необходимо дружествата да вземат предвид тези фактори при полагането на дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда, по начин, който е в съответствие с Конвенцията на ООН срещу корупцията.*

(37) *При оценката на неблагоприятните въздействия върху правата на човека дружествата разполагат с насоки, които показват как техните дейности могат да окажат въздействие върху правата на човека и кое корпоративно поведение е забранено в съответствие с международно признатите права на човека. Такива насоки са включени например в Рамката за отчетност по ръководните принципи на ООН и в тълкувателното ръководство „Корпоративна отговорност за зачитане на правата на човека“.*

- (38) С цел полагане на подходяща дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда по отношение на техните дейности, **дейностите на техните дъщерни дружества и на техните бизнес партньори във веригите на дейността на дружествата**, дружествата, обхванати от настоящата директива, следва да интегрират дължимата грижа в **своите дружествени политики и системи за управление на риска**, да установяват **и оценяват, а когато е необходимо – да приоритизират**, предотвратяват, смекчават, както и да прекратяват потенциалните и действителните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда и да свеждат до минимум техния мащаб, **да осигуряват отстраняване на вредите от действителни неблагоприятни въздействия, да осъществяват пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни**, да установят и поддържат **механизъм за уведомяване и** процедура за подаване на жалби, да наблюдават ефективността на предприетите мерки в съответствие с изискванията, предвидени в настоящата директива, и да оповестяват публично своята дължима грижа. За да се осигури яснота за дружествата, в настоящата директива следва да бъдат ясно разграничени по-специално стъпките за предотвратяване и смекчаване на потенциалните неблагоприятни въздействия и за прекратяване, или когато това не е възможно, за свеждане до минимум **на мащаба** на действителните неблагоприятни въздействия.

- (39) За да се гарантира, че дължимата грижа е част от дружествените политики **и системи за управление на риска** и е в съответствие с приложимата международна рамка, дружествата следва да интегрират дължимата грижа в **своите съответни политики и системи за управление на риска и на всички съответни равнища на осъществяване на дейност**, както и да разполагат с политика за дължима грижа. Политиката за дължима грижа следва да **бъде разработена чрез предварително консултиране със служителите на дружеството и техните представители и следва да** съдържа описание на подхода на дружеството, включително в дългосрочен план, към дължимата грижа, кодекс за поведение, в който се описват правилата и принципите, които трябва да се спазват **в рамките на цялото дружество и дъщерните му дружества, и когато е приложимо, преките или непреките бизнес партньори** на дружеството, както и описание на процесите, въведени за **интегриране на дължимата грижа в съответните политики и** за полагането на дължима грижа, включително мерките, предприети за проверка на спазването на кодекса за поведение и ангажирането на **бизнес партньорите** с прилагането му. **Политиката за дължима грижа следва да гарантира основана на риска дължима грижа.** Кодексът за поведение следва да се прилага при всички съответни дружествени функции и дейности, включително при вземането на решения за възлагане на поръчки, **наемане на служители и осъществяване на закупуване.** **За целите на настоящата директива понятието „работници и служители“ следва да се разбира като включващо работниците, наети чрез агенции за временна заетост, и другите работници с нестандартна форма на заетост, при условие че те отговарят на критериите за определяне на статута на работник, установени от Съда на ЕС.**

- (40) За да спазват задълженията за дължима грижа, дружествата трябва да предприемат подходящи мерки по отношение на установяването, предотвратяването, прекратяването, *свеждането до минимум на и отстраняването на вредите от неблагоприятните въздействия, както и осъществяването на пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни по време на целия процес на дължима грижа.* ■ Понятието „*подходящи мерки*“ следва да означава *мерки, които са в състояние да постигнат целите на дължимата грижа, като ефективно се справят с неблагоприятните въздействия по начин, който е съизмерим със степента на сериозност и вероятността на неблагоприятното въздействие, и са разумно достъпни за дружеството, като се вземат предвид обстоятелствата на конкретния случай, включително естеството и обхватът на неблагоприятното въздействие и съответните рискови фактори. Ако необходимата информация, включително информация, която се счита за търговска тайна, не може да бъде получена в разумни граници поради фактически или правни пречки, например защото бизнес партньор отказва да предостави информация и няма правни основания това да бъде изискано от него, от дружеството не може да се търси отговорност за тези обстоятелства, но то следва да може да обясни защо тази информация не може да бъде получена и следва да предприеме необходимите и разумни стъпки, за да я получи във възможно най-кратък срок.*

- (41) Съгласно задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, всяко дружество следва да установи **и оцени** действителното или потенциалното неблагоприятно въздействие върху правата на човека и околната среда. За да се даде възможност за цялостно установяване **и оценка** на неблагоприятните въздействия, това установяване **и оценката** следва да се **основават** на количествена и качествена информация, **включително съответните дезагрегирани данни, които дружеството може разумно да получи. Дружествата следва да използват подходящи методи и ресурси, включително публични доклади.** Що се отнася до неблагоприятните въздействия върху околната среда, например, дружеството следва да получи информация за изходното състояние в по-високорискови обекти или съоръжения **в своята верига на дейност. Като част от задължението за установяване на неблагоприятните въздействия дружествата следва да предприемат подходящи мерки, за да набележат собствените си дейности, дейностите на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с техните вериги на дейност – дейностите на техните бизнес партньори, за да определят като цяло областите, в които е най-вероятно да възникнат неблагоприятни въздействия и те да бъдат най-сериозни. Въз основа на резултатите от това набелязване дружествата следва да извършат задълбочена оценка на собствените си дейности, на дейностите на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с техните вериги на дейност – на дейностите на техните бизнес партньори, в областите, в които е установено, че е най-вероятно да възникнат неблагоприятни въздействия и те да бъдат най-сериозни.**

*При установяването и оценката на неблагоприятните въздействия дружеството следва да вземе предвид, въз основа на цялостна оценка, възможните относими рискови фактори, включително рисковите фактори на равнището на дружеството, например дали бизнес партньорът е дружество, което не попада в обхвата на настоящата директива; рисковите фактори за стопанската дейност; географски и контекстуални рискови фактори, например равнището на правоприлагане по отношение на вида на неблагоприятните въздействия; рисковите фактори, свързани с продуктите и услугите; както и секторните рискови фактори. При установяването и оценката на неблагоприятните въздействия дружествата следва също така да установят и оценят въздействието на бизнес модела и стратегиите на **бизнес партньора**, включително търговските практики и практиките за възлагане на обществени поръчки и за ценообразуване. С цел да се ограничи тежестта за по-малките дружества, породена от исканията за информация, когато информацията, необходима за установяване на неблагоприятните въздействия, може да бъде получена от бизнес партньори на различни равнища на техните вериги на дейност, дружествата следва да упражняват съдържаност по отношение на бизнес партньорите, които сами по себе си не представляват риск от неблагоприятни въздействия, и да отдават предпочитание, когато това е разумно, на осъществяването на пряк контакт с цел получаване на по-подробна информация от бизнес партньорите на равнищата в техните вериги на дейност, на които въз основа на набелязването е най-вероятно да възникнат действителни или потенциални неблагоприятни въздействия.*

Идентифицирането на неблагоприятните въздействия следва да включва динамична оценка на правата на човека и на екологичния контекст по динамичен начин и на редовни интервали от време: без неоправдано забавяне след настъпването на значима промяна, но най-малко на всеки 12 месеца, през целия жизнен цикъл на дадена дейност или взаимоотношение, и когато са налице основателни причини да се смята, че могат да възникнат нови рискове. Значима промяна следва да се разбира като промяна в статуквото на собствените дейности на дружеството, дейността на дъщерните му дружества или на бизнес партньорите му, в правната или стопанската среда или всяка друга съществена промяна спрямо положението на дружеството или неговия оперативен контекст. Примери за значима промяна могат да бъдат случаите, когато дружеството започва да извършва дейност в нов икономически сектор или географски район, започва да произвежда нови продукти или променя начина на производство на съществуващите продукти, като използва технология с потенциално по-голямо неблагоприятно въздействие или когато променя корпоративната си структура чрез реструктуриране или чрез сливания или придобивания. Разумни основания да се счита, че са налице нови рискове, могат да възникнат по различни начини, включително запознаване с неблагоприятното въздействие от публично оповестена информация, чрез взаимодействие със заинтересованите страни или чрез уведомления. Ако, въпреки че са предприели подходящи мерки за установяване на неблагоприятни въздействия, дружествата не разполагат с цялата необходима информация относно своята верига на дейност, те следва да могат да обяснят защо тази информация не може да бъде получена и следва да предприемат необходимите и разумни стъпки, за да я получат възможно най-скоро.

(42) *В засегнати от конфликти и високорискови зони, както е определено в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/821, е по-вероятно да възникнат нарушения на правата на човека и те да бъдат тежки. Дружествата следва да вземат това предвид, когато интегрират дължимата грижа в своите политики и системи за управление на риска, за да гарантират, че кодексите за поведение и процесите, въведени за полагане на дължима грижа, са адаптирани към засегнатите от конфликти и високорискови зони, по начин, който в съответствие с международното хуманитарно право, както е определено в Женевските конвенции от 1949 г. и допълнителните протоколи към тях. Дружествата следва да вземат предвид, че тези ситуации съставляват конкретни географски и контекстуални рискови фактори, когато извършват задълбочени оценки като част от процеса на установяване и оценяване, когато предприемат подходящи мерки за предотвратяване, смекчаване, прекратяване и свеждане до минимум на установените неблагоприятни въздействия, както и когато взаимодействат със заинтересованите страни. За тази цел дружествата могат да разчитат на насоките на Комисията относно оценката на рисковите фактори, свързани със засегнати от конфликти и високорискови зони, в които следва да се вземат предвид насоките на Програмата за развитие на ООН относно „Повишена дължима грижа във връзка с правата на човека за предприятията в среда, засегната от конфликт. Ръководство“.*

- I**
- (43) *Настоящата директива не следва да засяга правилата за професионалната тайна, приложими за адвокати или други сертифицирани специалисти, които са упълномощени да представляват своите клиенти в съдебни производства, в съответствие с правото на Съюза и националното право.*
- (44) *Когато дадено дружество не може да предотврати, смекчи, прекрати или сведе до минимум мащаба на всички установени действителни и потенциални неблагоприятни въздействия едновременно в пълна степен, то следва да приоритизира неблагоприятните въздействия въз основа на тяхната сериозност и вероятността да настъпят. Сериозността на дадено неблагоприятно въздействие следва да се оценява въз основа на мащаба, обхвата или невъзможността за отстраняване на неблагоприятното въздействие, като се вземат предвид тежестта на въздействието, включително броят на лицата, които са или ще бъдат засегнати, степеня, в която околната среда е или може да бъде увредена или засегната по друг начин, неговата необратимост и ограниченията на възможностите за възстановяване в разумен срок до състояние, равностойно на това, в което са се намирали засегнатите лица или околната среда преди въздействието. След като бъдат предприети мерки за справяне с най-сериозните и вероятни неблагоприятни въздействия в разумен срок, дружеството следва да предприеме мерки за справяне с по-малко сериозните и по-малко вероятните неблагоприятни въздействия. От друга страна, действителното или потенциалното влияние на дружеството върху неговите бизнес партньори, степеня на участието на дружеството в неблагоприятното въздействие, близостта до дъщерното дружество или бизнес партньора или потенциалната му отговорност не следва да се считат за относими фактори при приоритизирането на неблагоприятните въздействия.*

- (45) Съгласно задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, ако дадено дружество установи потенциално неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда, то следва да предприеме подходящи мерки за тяхното предотвратяване **или** за адекватното им смекчаване. За да се осигури правна яснота и сигурност за дружествата, в настоящата директива следва да се определят действията, които се очаква да бъдат предприети от тях за предотвратяване и смекчаване на потенциалните неблагоприятни въздействия, когато е целесъобразно, в зависимост от обстоятелствата. **При оценката на подходящите мерки за предотвратяване или адекватно смекчаване на неблагоприятните въздействия следва да се вземе надлежно предвид така наречената „степен на участие на дружеството в неблагоприятно въздействие“ в съответствие с международните рамки и способността на дружеството да оказва влияние върху бизнес партньора, причиняващ или съвместно причиняващ неблагоприятното въздействие. Дружествата следва да предприемат подходящи мерки за предотвратяване или смекчаване на неблагоприятните въздействия, които причиняват сами (т.нар. „причиняване“ на неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка) или съвместно със своите дъщерни дружества или бизнес партньори (т.нар. „допринасяне“ за неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка). Това изискване важи, независимо от това дали трети страни извън веригата на дейността на дружеството също причиняват неблагоприятното въздействие.**

Съвместното причиняване на неблагоприятното въздействие не се ограничава до равно участие на дружеството и неговото дъщерно дружество или бизнес партньор в неблагоприятното въздействие, а следва да обхваща всички случаи на действия или бездействия на дружеството, които причиняват неблагоприятното въздействие, в съчетание с действията или бездействията на дъщерните дружества или бизнес партньорите, включително в случаите, когато дружеството значително улеснява или стимулира бизнес партньор да причинява неблагоприятно въздействие, като от това се изключва незначителен или маловажен принос. Когато дружествата не причиняват сами или съвместно с други правни субекти неблагоприятните въздействия, възникващи в техните вериги на дейност, но неблагоприятното въздействие е причинено единствено от техния бизнес партньор във веригите на дейността на дружествата (т.нар. „пряка свързаност“ с неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка), те въпреки това следва да се стремят да използват своето влияние, за да предотвратят или смекчат неблагоприятното въздействие, причинено от техните бизнес партньори, или да увеличат влиянието си, за да направят това. Използването само на понятието „причиняване“ на неблагоприятното въздействие вместо горепосочените термини, използвани в международните рамки, предотвратява объркване със съществуващите правни термини в националните правни системи, като в същото време обхваща същите причинно-следствени връзки, описани в тези рамки. В този контекст в съответствие с международните рамки влиянието на дружеството върху бизнес партньорите следва да включва, от една страна, способността му да убеди бизнес партньора да предотврати неблагоприятни въздействия (например чрез пазарна мощ, изисквания за предварителен подбор или обвързване на бизнес стимулите с резултатите в областите на правата на човека и на околната среда) и, от друга страна, степента на влияние или ефект на лоста, които дружеството би могло обосновава да упражни, например чрез сътрудничество с въпросния бизнес партньор или чрез взаимодействие с друго дружество, което е прекият бизнес партньор на бизнес партньора, свързан с неблагоприятното въздействие.

- (46) За да изпълнят задължението за предотвратяване и смекчаване, предвидено в настоящата директива, от дружествата следва да се изисква да предприемат следните **подходящи мерки**, когато е целесъобразно. Когато е необходимо поради сложността на превантивните мерки, дружествата следва да разработят и приложат план за превантивни действия. Дружествата следва да се стремят да получат договорни гаранции от **■** пряк бизнес **партньор**, че той ще гарантира спазването на кодекса за поведение **и, когато е необходимо** — на плана за корективни действия, включително като искат съответни договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от **веригите на дейността на дружествата**. **Договорните гаранции следва да бъдат разработени така, че да гарантират подходяща подялба на отговорностите между дружеството и бизнес партньорите**. Договорните гаранции следва да бъдат придружени от подходящи мерки за проверка на съответствието. **Дружеството обаче следва да бъде задължено само да се стреми да постигне договорни гаранции, тъй като получаването им може да зависи от обстоятелствата**. За да се гарантира цялостно предотвратяване на **■** потенциалните неблагоприятни въздействия, дружествата следва също така да правят **финансови или нефинансови инвестиции, корекции или актуализации, насочени към предотвратяване на неблагоприятните въздействия, и да си сътрудничат с други дружества, в съответствие с правото на Съюза**.

Когато е целесъобразно, дружествата следва да адаптират бизнес плановете, цялостните стратегии и дейностите, включително практиките за закупуване, и да разработят и използват политики за закупуване, които допринасят за работни заплати и доходи, осигуряващи удовлетворителни условия на живот за техните доставчици, и които не насърчават потенциални неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда. За да полагат своята дължима грижа по ефективен и ефикасен начин, дружествата следва също така да направят необходимите промени или подобрения в своите практики на проектиране и разпространение, за да се справят с неблагоприятните въздействия, възникващи както в частта нагоре по веригите, така и в частта надолу по техните вериги на дейност, преди и след производството на продукта. Приемането и адаптирането на такива практики, ако е необходимо, може да бъде от особено значение за дружеството, за да се избегнат неблагоприятните въздействия поначало. Тези мерки биха могли да бъдат от значение и за справяне с неблагоприятните въздействия, причинени съвместно от дружеството и неговите бизнес партньори, например поради сроковете или спецификациите, които са им наложени от дружеството. Освен това чрез по-добро споделяне на стойността по веригата на дейността практиките на отговорно закупуване или разпространение допринасят за борбата с детския труд, който често се появява в държави или на територии с високи равнища на бедност. Дружествата следва също така да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на малко и средно предприятие (МСП), което е бизнес партньор на дружеството, когато това е необходимо с оглед на ресурсите, знанията и ограниченията на МСП, включително чрез предоставяне или осигуряване на достъп до изграждане на капацитет, обучение или модернизиране на системите за управление, а когато спазването на кодекса за поведение или на плана за превантивни действия би застрашило жизнеспособността на МСП — чрез предоставяне на целенасочена и пропорционална финансова подкрепа, например пряко финансиране, нисколихвени заеми, гаранции за непрекъснато снабдяване или помощ за осигуряване на финансиране. Понятието „застрашаване на жизнеспособността на МСП“ следва да се тълкува като възможност да бъде причинена несъстоятелност на МСП или то да бъде поставено в положение на неминуема несъстоятелност.

(47) *Справянето с вредните практики за закупуване и с ценовия натиск върху производителите, особено върху по-малките оператори, е особено важно във връзка с продажбите на селскостопански и хранителни продукти. За да се преодолее дисбалансът на силите в селскостопанския сектор, за да се гарантират справедливи цени на всички звена във веригата за доставки на храни и за да се укрепи позицията на земеделските стопани, големите преработватели на храни и търговци на дребно с храни следва да адаптират своите практики за закупуване и да разработят и използват политики за закупуване, които допринасят за работни заплати и доходи, осигуряващи удовлетворителни условия на живот за техните доставчици. Предвид на факта, че се прилага само за бизнес поведението на най-големите оператори, т.е. тези с нетен световен оборот над 450 000 000 EUR, настоящата директива следва да бъде от полза за земеделските производители с по-малко възможности за договаряне. Освен това, като се има предвид, че дружествата, учредени в съответствие с правото на трета държава, също попадат в обхвата на настоящата директива, това би защитило селскостопанските производители в Съюза от нелоялна конкуренция и от вредни практики от страна на оператори, установени не само в рамките на Съюза, но и извън него.*

- (48) За да се отрази пълният набор от варианти за дружеството в случаите, когато чрез описаните превантивни мерки или мерки **за смекчаване** не би могло да се намери решение за потенциалните **неблагоприятни** въздействия, в настоящата директива следва също така да се посочи възможността дружеството да се стреми да получи **договорни гаранции** от непрекия бизнес партньор с оглед постигане на съответствие с кодекса за поведение на дружеството или плана за превантивни действия, както и да предприеме подходящи мерки за проверка на спазването на **договорните гаранции** от страна на непрекия бизнес **партньор**.

- (49) *Възможна е ситуация, в която предотвратяването на потенциалните неблагоприятни въздействия би изисквало сътрудничество с друго дружество, например на равнището на непряк бизнес партньор на дружество, което има преки договорни отношения с въпросния непряк бизнес партньор. В някои случаи сътрудничеството с други субекти би могло да бъде единственият реалистичен начин за предотвратяване на потенциалните неблагоприятни въздействия, причинявани дори от преки бизнес партньори, ако влиянието на дружеството не е достатъчно. Дружеството следва да си сътрудничи със субекта, който може най-ефективно да предотврати или смекчи потенциалните неблагоприятни въздействия самостоятелно или съвместно с дружеството или с други правни субекти, като същевременно спазва приложимото право, по-специално правото в областта на конкуренцията.*

- (50) За да се гарантира, че *подходящите мерки за* предотвратяването и смекчаването на потенциалните неблагоприятни въздействия са ефективни, дружествата следва да отдават приоритет на взаимодействието с бизнес *партньорите в техните вериги* на дейност, вместо да прекратяват бизнес отношенията като крайна мярка след безуспешен опит да предотвратят и смекчат неблагоприятните потенциални въздействия. Въпреки това в случаите, в които потенциалните неблагоприятни въздействия не могат да бъдат преодолены чрез *такива подходящи* мерки, в настоящата директива следва също така да се посочва задължението на дружествата, *като крайна мярка*, да се въздържат от встъпване в нови или от разширяване на съществуващите отношения с въпросния бизнес партньор и когато *са налице разумни изгледи за промяна, чрез използване или засилване на влиянието на дружеството посредством временното преустановяване на бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, без ненужно забавяне да приемат и приложат разширен план за превантивни действия спрямо конкретно неблагоприятно въздействие, включително конкретен и подходящ график за приемането и изпълнението на всички дейности по плана, а докато тече този процес, дружеството да може също така да търси алтернативни бизнес партньори. Факторите, определящи доколко е подходящ графикът за приемане и изпълнение на тези действия, биха могли да включват сериозността на неблагоприятното въздействие, необходимостта от набелязване и предприемане на стъпки за предотвратяване или смекчаване на всякакви допълнителни неблагоприятни въздействия, както и на въздействията върху МСП или дребните земеделски стопани.*

Дружествата следва да преустановят временно своите бизнес отношения с бизнес партньора, като по този начин се увеличават техните възможности за оказване на влияние и се увеличават шансовете за справяне с неблагоприятното въздействие. Когато няма разумно очакване тези усилия да се увенчаят с успех, например в ситуации на принудителен труд, наложен от държавата, или когато прилагането на разширения план за превантивни действия не е довело до предотвратяване или смекчаване на неблагоприятното въздействие, от дружеството следва да се изисква да прекрати бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, ако потенциалното неблагоприятно въздействие е сериозно. За да се даде възможност на дружествата да изпълнят това задължение, държавите членки следва да предвидят възможност за прекратяване на бизнес отношенията в договори, уредени от тяхното законодателство. При вземането на решение за прекратяване или временно преустановяване на бизнес отношение дружеството следва да прецени дали би могло да се очаква обосновано неблагоприятните въздействия от това да бъдат явно по-сериозни от неблагоприятното въздействие, което не би могло да бъде предотвратено или смекчено по подходящ начин. Когато дружествата преустановят временно или прекратят бизнес отношенията, те следва да предприемат мерки с цел да предотвратят, смекчат или прекратят въздействията от временното преустановяване или прекратяването, да предоставят предизвестие в разумен срок на бизнес партньора и редовно да преразглеждат това решение. Възможно е предотвратяването на неблагоприятните въздействия на равнището на непреки бизнес отношения да изисква сътрудничество с друг субект. В някои случаи сътрудничеството с друго дружество би могло да бъде единственият реалистичен начин за предотвратяването на неблагоприятните въздействия на равнището на непреки бизнес отношения, по-специално когато непрекият бизнес партньор не е готов да сключи договор с дружеството.

- (51) *Въпреки че регулираните финансови предприятия подлежат на задължения за дължима грижа само за частта нагоре по веригите си на дейност, особеностите на финансовите услуги, както и Насоките за многонационалните предприятия предоставят указания за видовете мерки, които са подходящи и ефективни, за да бъдат предприети от финансовите предприятия в процесите на дължима грижа. Както се подчертава и в Насоките за многонационалните предприятия, трябва да се отчитат особеностите на финансовите услуги. От регулираните финансови предприятия се очаква да вземат предвид неблагоприятните въздействия и да използват своя така наречен „ефект на лоста“, за да оказват влияние върху дружествата. Упражняването на правата на акционерите може да бъде начин за упражняване на ефекта на лоста.*
- (52) Що се отнася до преките и непреките бизнес **партньори**, чрез **■** промишлените **инициативи** и инициативите с участието на множество заинтересовани страни може да се спомогне за създаването на допълнителен ефект на лоста с цел установяване, смекчаване и предотвратяване на неблагоприятните въздействия. Поради това дружествата следва да могат да **участват в** такива инициативи в подкрепа на изпълнението на задълженията им **■**, предвидени в **членове 7 – 16 от** настоящата директива, доколкото тези инициативи са подходящи за подпомагане на изпълнението на тези задължения.

Значението на понятието „инициативи“ е широко и включва комбинация от доброволни процедури, инструменти и механизми за дължима грижа, разработени и контролирани от правителства, промишлени асоциации, заинтересовани организации, включително организации на гражданското общество, или групи или комбинации от тях, в които дружествата биха могли да участват, за да подкрепят изпълнението на задълженията за дължима грижа. Дружествата могат, след оценка на тяхната целесъобразност, да използват или да се присъединят към съответния анализ на риска, извършен от промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни, или от членове на тези инициативи, и могат да предприемат или да се присъединят към ефективни подходящи мерки чрез такива инициативи. Когато правят това, дружествата следва да наблюдават ефективността на тези мерки и при необходимост да продължат да предприемат подходящи мерки, за да гарантират изпълнението на своите задължения. За да се осигури пълна информация за такива инициативи, в настоящата директива следва също така да се посочи възможността Комисията и държавите членки да улесняват разпространението на информация относно такива инициативи и резултатите от тях. Комисията, в сътрудничество с държавите членки, следва да издаде насоки, в които се определят критерии за пригодност и методика за дружествата за оценяване на пригодността на промишлените инициативи и инициативите с участието на множество заинтересовани страни.

Дружествата биха могли също така да използват проверка от независима трета страна на и от дружествата в техните вериги на дейността, за да подкрепят изпълнението на задълженията за дължима грижа, доколкото тази проверка е подходяща за подпомагане на изпълнението на съответните задължения. Проверката от независима трета страна може да се извършва от други дружества или от промишлена инициатива или инициатива с участието на множество заинтересовани страни. Независимите проверяващи органи – трети страни, следва да действат обективно и напълно независимо от дружеството, да не са в конфликт на интереси, да остават свободни от външно влияние, било то пряко или косвено, и следва да се въздържат от всякакви действия, несъвместими с тяхната независимост. В зависимост от естеството на неблагоприятното въздействие те следва да имат опит и компетентност по въпроси, свързани с околната среда или правата на човека, и следва да носят отговорност за качеството и надеждността на проверката. Комисията, в сътрудничество с държавите членки, издава насоки, в които се определят критерии за пригодност и методика за дружествата за оценяване на пригодността на проверяващите органи – трети страни, както и насоки за наблюдение на точността, ефективността и почтеността на проверката от трета страна. Тези насоки са от съществено значение за преодоляване на недостатъците на неефективните одити. Дружествата, участващи в промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни, или използващи проверка от трета страна или договорни клаузи за подкрепа на спазването на задълженията за дължима грижа, следва въпреки това да може да бъдат санкционирани или подвеждани под отговорност за нарушения на настоящата директива и за вредите, понесени от жертвите в резултат на това.

- (53) Съгласно задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, ако дадено дружество установи действителни неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда, то следва да предприеме подходящи мерки за прекратяването им. Очаква се дружествата да бъдат в състояние да прекратят действителните неблагоприятни въздействия в собствената си дейност и в **тази на** дъщерните **си** дружества. Следва обаче да се поясни, че **когато** неблагоприятните въздействия не могат да бъдат прекратени, дружествата следва да сведат до минимум мащаба на тези въздействия. При свеждането до минимум на мащаба на неблагоприятните въздействия следва да се изисква резултат, който е възможно най-близък до прекратяването на неблагоприятното въздействие. **Следователно дружеството следва периодично да прави преоценка на обстоятелствата, които са му попречили да прекрати неблагоприятното въздействие, и дали неблагоприятното въздействие може да бъде прекратено.** За да се осигури правна яснота и сигурност за дружествата, в настоящата директива следва да бъде определено какви действия следва да се изисква да бъдат предприети от дружествата за прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда и свеждане до минимум на мащаба им, когато това е целесъобразно в зависимост от обстоятелствата. **При оценката на подходящите мерки за предотвратяване или свеждане до минимум на мащаба на неблагоприятните въздействия следва да се взема надлежно предвид така наречената „степен на участие на дружеството в неблагоприятно въздействие“ в съответствие с международните рамки и способността на дружеството да оказва влияние върху бизнес партньора, причиняващ или съвместно причиняващ неблагоприятното въздействие.**

Дружествата следва да предприемат подходящи мерки, за да прекратят или сведат до минимум мащаба на неблагоприятните въздействия, които причиняват сами (т.нар. „причиняване“ на неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка) или съвместно със своите дъщерни предприятия или бизнес партньори (т.нар. „допринасяне“ за неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка). Това изискване важи, независимо от това дали трети страни извън веригата на дейност на дружеството също причиняват неблагоприятното въздействие. Съвместното причиняване на неблагоприятното въздействие не се ограничава до равноправното участие на дружеството и неговото дъщерно дружество или бизнес партньор в неблагоприятното въздействие, а следва да обхваща всички случаи на действия или бездействия на дружеството, които причиняват неблагоприятното въздействие, в съчетание с действията или бездействията на дъщерните дружества или бизнес партньорите, включително в случаите, когато дружеството улеснява значително или стимулира бизнес партньора да причинява неблагоприятно въздействие, което не включва незначителен или маловажен принос. Когато дружествата не причиняват сами или съвместно с други правни субекти неблагоприятните въздействия, възникващи в техните вериги на дейността, но неблагоприятното въздействие е причинено само от техния бизнес партньор във веригите на дейността на дружествата (т.нар. „пряка свързаност“ с неблагоприятното въздействие, както е посочено в международната рамка), те следва все пак да се стремят да използват своето влияние, за да прекратят или сведат до минимум мащаба на неблагоприятното въздействие, причинено от техните бизнес партньори, или да увеличат влиянието си, за да направят това.

Използването само на понятието „причиняване“ на неблагоприятното въздействие вместо горепосочените термини, използвани в международните рамки, избягва объркването със съществуващите правни термини в националните правни системи, като същевременно обхваща същите причинно-следствени връзки като описаните в тези рамки. В този контекст в съответствие с международните рамки влиянието на дружеството върху бизнес партньорите следва да включва, от една страна, способността му да убеди бизнес партньорите да прекратят или сведат до минимум мащаба на неблагоприятните въздействия (например чрез пазарна мощ, изисквания за предварителен подбор или обвързване на бизнес стимулите с резултатите в областта на правата на човека и околната среда) и, от друга страна, степента на влияние или ефект на лоста, които дружеството би могло разумно да упражни, например чрез сътрудничество с въпросния бизнес партньор или чрез взаимодействие с друго дружество, което е прекият бизнес партньор в бизнес отношенията, свързани с неблагоприятното въздействие.

- (54) За да се спази задължението за прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия и за свеждане до минимум на техния мащаб съгласно настоящата директива, от дружествата следва да се изисква да предприемат следните **подходящи мерки**, когато е целесъобразно. **Когато е необходимо поради факта, че неблагоприятното въздействие не може да бъде незабавно прекратено, дружествата следва да разработят и приложат план за корективни действия. Дружествата следва да се стремят да получат договорни гаранции от пряк бизнес партньор, че той ще гарантира спазването на кодекса за поведение или според нуждите — на плана за корективни действия, включително като искат съответни договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от веригите на дейността на дружествата. Договорните гаранции следва да бъдат разработени така, че да гарантират подходяща подялба на отговорностите между дружеството и бизнес партньорите. Договорните гаранции следва да бъдат придружени от подходящи мерки за проверка на съответствието. Дружеството обаче следва да бъде задължено единствено да се стреми да постигне договорни гаранции, тъй като получаването им може да зависи от обстоятелствата. Дружествата следва също така да правят финансови или нефинансови инвестиции, корекции или подобрения, насочени към прекратяване или свеждане до минимум на мащаба на неблагоприятните въздействия, и да си сътрудничат с други дружества в съответствие с правото на Съюза.**

Когато е целесъобразно, дружествата следва да адаптират бизнес плановете, цялостните стратегии и дейностите, включително практиките за закупуване, и да разработят и използват политики за закупуване, които допринасят за работни заплати и доходи, осигуряващи удовлетворителни условия на живот за техните доставчици, и които не насърчават действителни неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда. За да полагат своята дължима грижа по ефективен и ефикасен начин, дружествата следва също така да направят необходимите промени или подобрения в своите практики на проектиране и разпространение, за да се справят с неблагоприятните въздействия, възникващи както в частта нагоре по веригите, така и в частта надолу по техните вериги на дейност, преди и след производството на продукта. Приемането и адаптирането на такива практики, ако е необходимо, може да бъде от особено значение за дружеството, за да се избегнат неблагоприятните въздействия поначало. Тези мерки биха могли да бъдат от значение и за справяне с неблагоприятните въздействия, причинени съвместно от дружеството и неговите бизнес партньори, например поради сроковете или спецификациите, наложени на бизнес партньорите от дружеството. Освен това чрез по-добро споделяне на стойността по веригата на дейността практиките на отговорно закупуване или разпространение допринасят за борбата с детския труд, който често се появява в държави или на територии с високи равнища на бедност.

Дружествата следва също така да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, което е бизнес партньор на дружеството, когато това е необходимо с оглед на ресурсите, знанията и ограниченията на МСП, включително чрез предоставяне или осигуряване на достъп до изграждане на капацитет, обучение или модернизиране на системите за управление, а когато спазването на кодекса за поведение или плана за корективни действия би застрашило жизнеспособността на МСП, като предоставят целенасочена и пропорционална финансова подкрепа, например пряко финансиране, нисколихвени заеми, гаранции за непрекъснато снабдяване или помощ за осигуряване на финансиране. Понятието застрашаване на жизнеспособността на МСП следва да се тълкува като възможност да бъде причинена несъстоятелност на МСП или то да бъде поставено в положение на неминуема несъстоятелност.

- (55) За да се отрази пълният набор от варианти за дружеството в случаите, когато чрез описаните мерки не би могло да се намери решение за действителните неблагоприятни въздействия, в настоящата директива следва също така да се посочи възможността дружеството да се стреми да **получи договорни гаранции от** непрекия бизнес партньор с оглед постигане на съответствие с кодекса за поведение на дружеството или плана за корективни действия, както и да предприеме подходящи мерки за проверка на спазването на **договорните гаранции** от страна на непрекия **бизнес партньор**.

- (56) *Когато са получени договорни гаранции от МСП, което е непряк бизнес партньор, дружествата следва да преценят дали договорните гаранции следва да бъдат придружени от подходящи мерки за МСП. Когато МСП поиска да заплати част от разходите или при съгласие с дружеството, МСП следва да може да споделя резултатите от проверката с други дружества.*
- (57) За да се гарантира, че *подходящите мерки за прекратяване или свеждане до минимум* на действителните неблагоприятни въздействия *са ефективни*, дружествата следва да отдават приоритет на взаимодействието с бизнес *партньорите* в техните вериги на *дейността*, вместо да прекратяват бизнес отношението като крайна мярка след безуспешен опит за прекратяване *или свеждане до минимум на мащаба* на действителните неблагоприятни въздействия. Въпреки това в случаите, в които действителните неблагоприятни въздействия не биха могли да бъдат прекратени или *мащабът им адекватно сведен до минимум* с описаните *подходящи* мерки, в настоящата директива следва също така да се посочва задължението на дружествата, *като крайна мярка*, да се въздържат от встъпване в нови или от разширяване на съществуващите отношения с въпросния бизнес партньор и когато *са налице разумни изгледи за промяна, чрез използване или засилване на влиянието на дружеството посредством временно преустановяване на бизнес отношението във връзка със съответните дейности, без ненужно забавяне да приемат и приложат разширен план за корективни действия спрямо конкретно неблагоприятно въздействие, включително конкретен подходящ график за приемането и изпълнението на всички дейности по плана, а докато тече този процес, дружествата да могат да търсят алтернативни бизнес партньори.*

*Факторите, определящи доколко е подходящ графикът за приемане и изпълнение на тези действия, биха могли да включват сериозността на неблагоприятното въздействие, необходимостта от установяване и предприемане на стъпки за прекратяване или свеждане до минимум на мащаба на всякакви допълнителни неблагоприятни въздействия, както и на въздействията върху МСП или дребните земеделски стопани. Дружествата следва да преустановят временно своите бизнес отношения с бизнес партньора, като по този начин се увеличават техните възможности за оказване на влияние и се увеличават шансовете за справяне с въздействието. Когато няма разумно очакване тези усилия да се увенчаят с успех, например в ситуации на принудителен труд, наложен от държавата, или когато прилагането на разширения план за корективни действия не е довело до прекратяване или свеждане до минимум на мащаба на неблагоприятното въздействие, **от дружеството следва да се изисква да** прекрати бизнес отношениято по отношение на съответните дейности, ако **действителното неблагоприятно** въздействие **е** сериозно. За да се даде възможност на дружествата да изпълнят това задължение, държавите членки следва да предвидят възможност за прекратяване на бизнес отношениято в договори, уредени от тяхното законодателство.*

При вземането на решение за прекратяване или временно преустановяване на бизнес отношение дружеството следва да прецени дали е разумно да се очаква неблагоприятните въздействия от това да бъдат явно по-сериозни от неблагоприятното въздействие, което не би могло да бъде прекратено, или мащабът на което не би могъл да бъде сведен до минимум по подходящ начин. Когато дружествата преустановят временно или прекратят бизнес отношението, те следва да предприемат мерки с цел да предотвратят, смекчат или прекратят въздействията от временното преустановяване или прекратяване, да предоставят предизвестие в разумен срок на бизнес партньора и редовно да преразглеждат това решение. Възможно е прекратяването на неблагоприятните въздействия на равнището на непреки бизнес отношения да изисква сътрудничество с друг субект. В някои случаи сътрудничеството с друго дружество би могло да бъде единственият реалистичен начин за прекратяването на действителни неблагоприятни въздействия на равнището на непреки бизнес отношения, по-специално когато непрекият бизнес партньор не е готов да сключи договор с дружеството.

(58) *Когато дадено дружество е причинило или причинило съвместно действително неблагоприятно въздействие, то следва да осигури отстраняване на вредите. Терминът „отстраняване на вредите“ означава възстановяване на засегнатото лице или лица и общности или околната среда до състояние, равностойно или възможно най-близко до състоянието, в което биха се намирали, ако действителното неблагоприятно въздействие не беше настъпило, пропорционално на участието на дружеството в неблагоприятното въздействие, включително чрез финансова или нефинансова компенсация, предоставена от дружеството на лицето или лицата, засегнати от действителното неблагоприятно въздействие, и когато е приложимо, възстановяване на разходите, направени от публичните органи за всички необходими коригиращи мерки. Държавите членки следва да гарантират, че от заинтересованите страни, засегнати от неблагоприятно въздействие, не се изисква да търсят отстраняване на вредите преди предявяването на иски в съда. Държавите членки следва да гарантират, че когато дружеството не успее да осигури отстраняване на вредите, в случай че е причинило или е причинило съвместно действително неблагоприятно въздействие, компетентният надзорен орган има правомощието, по собствена инициатива или на основата на обосновани опасения, за които е бил уведомен в съответствие с настоящата директива, да разпреди на дружеството да осигури подходящо отстраняване на вредите. В такива случаи това не засяга налагането на санкции за нарушаване на разпоредби на националното право, приети съгласно настоящата директива, нито гражданската отговорност, която се търси пред национален съд. Когато действителното неблагоприятно въздействие е причинено само от бизнес партньора на дружеството, дружеството може да осигури доброволно отстраняване на вредите. Дружеството може също така да използва способността си да оказва влияние върху бизнес партньора, причиняващ или причиняващ съвместно неблагоприятното въздействие, за да даде възможност за отстраняване на вредите.*

- (59) Дружествата следва да осигурят възможност за лицата и организациите да подават жалби пряко до тях в случай на основателни опасения за действителни или потенциални неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда. *Лицата и организациите, които биха могли да подават такива жалби, следва да включват лица, които са засегнати или имат разумни основания да смятат, че могат да бъдат засегнати, и законните представители на такива лица от тяхно име, като например организации на гражданското общество и защитници на правата на човека;* синдикални организации и други представители на работниците, представляващи лицата, които работят в съответната верига на *дейността;* и организации на гражданското общество, работещи *и имащи опит* в областите, свързани с *неблагоприятното въздействие върху околната среда, което е предмет на жалбата.* Дружествата следва да установят *справедлива, публично оповестена, достъпна, предвидима и прозрачна* процедура за разглеждане на тези жалби и да информират за *такива процедури съответните* работници, синдикални организации и други представители на работниците. *Дружествата следва също така да създадат достъпен механизъм за подаване на уведомления от лица и организации, когато имат информация или опасения относно действителни или потенциални неблагоприятни въздействия. За да се намали тежестта за дружествата, те следва да могат да участват в съвместни процедури за подаване на жалби и механизми за уведомяване, като например тези, които са установени съвместно от дружествата (например от група дружества), чрез браншови сдружения, в инициативи с участието на множество заинтересовани страни или глобални рамкови споразумения.*

*Подаването на уведомление или жалба следва да не бъде предварително условие, нито да възпрепятства лицето, което ги подава, да има достъп до процедурата за обосновани опасения, нито до съдебни или други извънсъдебни механизми, например националните звена за контакт на ОИСП, когато такива съществуват. Разпоредбите относно процедурата за подаване на жалби и механизма за уведомяване съгласно настоящата директива следва да бъдат такива, че да се избягва възможността този достъп до представителите на дружеството да води до неоснователни искания. В съответствие с международните стандарти лицата, подаващи жалби, когато не ги подават анонимно, следва да имат право да поискат **своевременни и подходящи** последващи действия от дружеството, както и да се срещнат с представители на дружеството на подходящо равнище, за да обсъдят с тях действителните или потенциалните сериозни неблагоприятни въздействия, които са предмет на жалбата, **а също и потенциалното отстраняване на вредите, да получат обосновка по въпроса дали жалбата е била счетена за основателна или неоснователна и, в случай че е била счетена за основателна, да им бъде предоставена информация относно стъпките и действията, които са били предприети или ще бъдат предприети от дружеството.***

Дружествата следва също така да предприемат разумно налични мерки за предотвратяване на всякакви форми на ответни действия с цел отмъщение, като гарантират поверителността на самоличността на лицето или организацията, подаващи жалбата или уведомлението, в съответствие с националното право. Понятията „справедливо, публично оповестено, достъпно, предвидимо и прозрачно“ следва да се разбират в съответствие с принцип 31 от Ръководните принципи на ООН, който изисква процедурите да бъдат законни, достъпни, предвидими, справедливи, прозрачни, съвместими с правата и непрекъснат източник на поуки, както е посочено и в Общ коментар № 16 на Комитета на ООН по правата на детето. Работниците и техните представители също следва да бъдат надлежно защитени и всички извънсъдебни усилия за отстраняване на вредите следва да се извършват, без да се засяга насърчаването на колективното договаряне и признаването на синдикалните организации и следва по никакъв начин да не накърняват ролята на законните синдикални организации или представители на работниците при предприемането на действия за решаване на трудови спорове. Дружествата следва да осигурят достъпност на механизмите за уведомяване и процедурите за подаване на жалби за заинтересованите страни, като надлежно вземат предвид съответните пречки.

(60) *Поради по-широкия списък на лицата или организациите, които имат право да подават жалби, и по-широкия обхват на предмета на жалбите, процедурата за подаване на жалби съгласно настоящата директива следва да се разбира от правна гледна точка като механизъм, който е отделен от процедурата за вътрешно подаване на сигнали, създадена от дружествата в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета¹⁶. Ако нарушението на правото на Съюза или на националното право, включено в материалния обхват на посочената директива, може да се счита за неблагоприятно въздействие и сигнализиращото лице е служител на дружеството, който е пряко засегнат от неблагоприятното въздействие, тогава лицето може да използва и двете процедури: механизма за подаване на жалби в съответствие с настоящата директива или процедурата за вътрешно подаване на сигнали в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1937. Въпреки това, ако някое от горепосочените условия не е изпълнено, лицето следва да може да пристъпи само към една от процедурите.*

¹⁶ *Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза (ОВ L 305, 26.11.2019 г., стр. 17).*

- (61) Дружествата следва да наблюдават прилагането и ефективността на своите мерки за дължима грижа. Те следва да извършват периодични оценки на собствените си дейности, на дейностите на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с **веригата на дейността** на дружеството — на дейностите на бизнес партньорите си **■**, за да **направят оценка на изпълнението и да** наблюдават **целесъобразността и** ефективността на установяването, предотвратяването, свеждането до минимум, прекратяването и смекчаването на неблагоприятните въздействия **■**. Целта на тези оценки е да потвърдят, че неблагоприятните въздействия са правилно установени, че са приложени мерките за дължима грижа и че неблагоприятните въздействия действително са предотвратени или прекратени. За да се гарантира, че тези оценки са актуални, те трябва да се извършват **без ненужно забавяне след настъпването на значима промяна, но** най-малко на всеки 12 месеца и да се преразглеждат междувременно, ако има разумни основания да се смята, че е възможно да възникнат **■** нови рискове от неблагоприятно въздействие. **Значима промяна следва да се разбира като промяна в статуквото на собствените дейности на дружеството, дейността на дъщерните му дружества или на бизнес партньорите му, в правната или стопанската среда или всяка друга съществена промяна спрямо положението на дружеството или на контекста, в който то извършва дейност.**

Примери за значима промяна могат да бъдат случаите, когато дружеството извършва дейност в нов икономически сектор или географски район, започва да произвежда нови продукти или променя начина на производство на съществуващите продукти, като използва технология с потенциално по-голямо неблагоприятно въздействие или променя корпоративната си структура чрез реструктуриране, сливания или придобивания. Разумни основания да се смята, че са налице нови рискове, могат да възникнат по различни начини, включително запознаване с неблагоприятното въздействие от публично оповестена информация, чрез взаимодействие със заинтересованите страни или чрез уведомления. Дружествата следва да съхраняват в продължение най-малко на пет години документацията, доказваща, че спазват това изискване. Тази документация следва да включва най-малко, когато е целесъобразно, установените въздействия и задълбочените оценки съгласно член 8, плана за превантивни и/или коригиращи действия съгласно член 10, параграф 2, буква а) и член 11, параграф 3, буква б), получените договорни разпоредби или сключените договори съгласно член 10, параграф 2, буква б), член 10, параграф 4 и член 11, параграф 3, буква в) и член 11, параграф 5, проверките съгласно член 10, параграф 5 и член 11, параграф 6, мерките за отстраняване на вредите, периодичните оценки като част от задължението на дружеството за наблюдение, както и уведомленията и жалбите. Финансовите предприятия следва да извършват периодична оценка само на собствените си дейности, на тези на своите дъщерни дружества и на тези на своите бизнес партньори нагоре по веригата.

- (62) Както в съществуващите международни стандарти, определени в Ръководните принципи на ООН и рамката на ОИСР, част от изискването за дължима грижа е съобщаването на важна за външните лица информация относно политиките, процесите и дейностите за дължима грижа, провеждани с цел установяване и справяне с действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, включително констатациите и резултатите от тези дейности. **В Директива 2013/34/ЕС са определени съответните задължения за отчитане по отношение на дружествата, обхванати от настоящата директива. Освен това в Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷ се определят допълнителни задължения за финансовите предприятия по отношение на оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги.** За да се избегне дублиране на задълженията за отчитане, в настоящата директива не следва да се въвеждат нови такива задължения в допълнение към задълженията по Директива 2013/34/ЕС за дружествата, обхванати от Директива 2013/34/ЕС, както и стандартите за отчитане, които следва да бъдат разработени съгласно нея. **За да изпълнят комуникационните си задължения като част от дължимата грижа съгласно настоящата директива, дружествата следва да публикуват на своя уебсайт годишен отчет на поне един от официалните езици на Съюза в разумен срок, но не по-късно от 12 месеца след датата на баланса за финансовата година, за която е изготвен отчетът, освен ако дружеството подлежи на изискванията за отчитане във връзка с устойчивостта, предвидени в Директива 2013/34/ЕС.**

¹⁷ Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги (ОВ L 317, 9.12.2019 г., стр. 1).

В случаите, когато от дадено дружество не се изисква да оповестява информация в съответствие с член 19а или член 29а от Директива 2013/34/ЕС, декларацията следва да бъде публикувана до датата на публикуване на годишните финансови отчети. Годишният финансов отчет следва да се представя на определения орган за събиране на данни, за да бъде достъпен чрез европейската единна точка за достъп (ЕЕТД), създадена с Регламент (ЕС) 2023/2859 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸. За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на правилата относно достъпността на информацията на ЕЕТД, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия. За да се повиши правната сигурност, приложението към Регламент (ЕС) 2023/2859 следва да бъде изменено, като се въведе позоваване на настоящата директива.

- (63) *Изискването към дружествата, които попадат в обхвата на настоящата директива и същевременно подлежат на изискванията за отчитане съгласно членове 19а, 29а и 40а от Директива 2013/34/ЕС да се отчитат за своя процес на дължимата грижа, както е предвидено в членове 19а, 29а и 40а от Директива 2013/34/ЕС, следва да се разбира като изискване дружествата да описват начина, по който прилагат дължимата грижа, както е предвидено в настоящата директива.*

¹⁸ *Регламент (ЕС) 2023/2859 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 г. за създаване на европейска единна точка за достъп, осигуряваща централизиран достъп до публично достъпна информация от значение за финансовите услуги, капиталовите пазари и устойчивото развитие (ОВ L, 2023/2859, 20.12.2023 г.).*

(64) *Целта на настоящата директива не е да изисква от предприятията да оповестяват публично интелектуален капитал, интелектуална собственост, ноу-хау или резултати от иновации, които отговарят на критериите за търговска тайна съгласно определението в Директива (ЕС) 2016/943. Поради това изискванията за отчитане, предвидени в настоящата директива, следва да не засягат разпоредбите на Директива (ЕС) 2016/943. Настоящата директива следва да се прилага, без да се засяга Регламент (ЕС) № 596/2014 на Европейския парламент и на Съвета¹⁹.*

¹⁹ *Регламент (ЕС) № 596/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно пазарната злоупотреба (Регламент относно пазарната злоупотреба) и за отмяна на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и директиви 2003/124/ЕО, 2003/125/ЕО и 2004/72/ЕО на Комисията (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 1).*

- (65) *За да положат пълноценна дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда, дружествата следва да вземат подходящи мерки и да поддържат ефективно взаимодействие със заинтересованите страни в процеса на изпълнение на действията, свързани с дължимата грижа. Без да се засяга Директива (ЕС) 2016/943, поддържането на ефективно взаимодействие следва да обхваща предоставянето на съответната изчерпателна информация на заинтересованите страни, чието становище се търси, както и текущите консултации, които дават възможност за истинско взаимодействие и диалог на подходящото равнище, като например на равнище проект или обект, и с подходяща периодичност. При поддържането на съдържателно взаимодействие със заинтересованите страни, чието становище се търси, следва надлежно да се вземат предвид пречките за взаимодействието, да се гарантира, че заинтересованите страни не са засегнати от ответни действия с цел отмъщение, включително чрез запазване на поверителността и анонимността, и следва да се обърне специално внимание на нуждите на уязвимите заинтересовани страни, както и на припокриващите се уязвимости и пресичащите се фактори, включително като се вземат под внимание потенциално засегнатите групи или малцинства, например защитените по силата на Декларацията на ООН за правата на коренното население и на Декларацията на ООН за защитниците на правата на човека.*

В определени ситуации няма да бъде възможно да се поддържат пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни, чието становище се търси, или ще бъде полезно да бъдат потърсени допълнителни експертни гледни точки, за да се даде възможност на дружеството да спазва изцяло изискванията на настоящата директива. В такива случаи дружествата следва да се консултират с експерти като организации на гражданското общество или юридически или физически лица, защитаващи правата на човека или околната среда, за да придобият надеждна представа за действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия. Консултациите с работниците и служителите и техните представители следва да се провеждат в съответствие с приложимото право на Съюза и когато е приложимо, с националното право и колективните трудови договори и без да се засягат техните приложими права на информиране, консултиране и участие, и по-специално правата, обхванати от съответното законодателство на Съюза в областта на заетостта и социалните права, включително Директива 2001/86/ЕО на Съвета²⁰ и директиви 2002/14/ЕО²¹ и 2009/38/ЕО²² на Европейския парламент и на Съвета. За целите на настоящата директива понятието „работници и служители“ следва да се разбира като включващо работниците, наети чрез агенции за временна заетост, и другите работници с нестандартна форма на заетост, при условие че те отговарят на критериите за определяне на статута на работник, установени от Съда на ЕС. При провеждането на консултации дружествата следва да могат да разчитат на промишлени инициативи, доколкото те са подходящи за подпомагане на ефективното взаимодействие. Използването на промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни само по себе си не е достатъчно, за да се изпълни задължението за консултация с работниците и техните представители.

²⁰ Директива 2001/86/ЕО на Съвета от 8 октомври 2001 година за допълнение на Устава на европейското дружество по отношение на участието на заетите лица (ОВ L 294, 10.11.2001 г., стр. 22).

²¹ Директива 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2002 г. за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност – Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията относно представителството на работниците и служителите (ОВ L 80, 23.3.2002 г., стр. 29).

²² Директива 2009/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за създаване на европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с работниците и служителите в предприятия с общностно измерение и групи предприятия с общностно измерение (ОВ L 122, 16.5.2009 г., стр. 28).

- (66) *За да се предоставят на дружествата инструменти, които да им помогнат да спазват изискваната от тях дължима грижа по техните вериги на дейността, Комисията, в процес на консултации с държавите членки и заинтересованите страни, следва да предостави насоки относно примерните договорни клаузи, които могат да се използват на добровolen принцип от дружествата като инструмент за подпомагане на изпълнението на техните задължения по членове 10 и 11. Насоките следва да имат за цел да улеснят ясно разпределение на задачите между договарящите се страни и текущо сътрудничество по начин, който избягва прехвърлянето на задълженията, предвидени в настоящата директива към бизнес партньор и автоматично прави договора недействителен в случай на нарушение. Насоките следва да отразяват принципа, че само използването на договорни гаранции не може само по себе си да удовлетвори стандартите за дължима грижа, предвидени в настоящата директива.*

(67) С цел да предостави подкрепа и практически инструменти на дружествата или на органите на държавите членки относно това как дружествата следва да изпълняват **на практика** задълженията си за дължима грижа **и да оказват подкрепа на заинтересованите страни**, Комисията, като използва съответните международни насоки и стандарти като справка и в консултация с държавите членки и заинтересованите страни, Агенцията на Европейския съюз за основните права, Европейската агенция по околна среда, **Европейския орган по труда** и, когато е уместно, международните **организации и други** органи, притежаващи опит по отношение на дължимата грижа, следва да **■** издаде насоки, включително **общии насоки и насоки** за конкретни сектори или конкретни неблагоприятни въздействия, **както и за взаимодействието на настоящата директива с други законодателни актове на Съюза, които преследват същите цели и които предвиждат по-широки или по-конкретни задължения.**

(68) *Цифровите инструменти и технологии, като например използваните за следване, наблюдение или установяване на движението на суровини, стоки и продукти по веригите за създаване на стойност, като например спътници, безпилотни летателни апарати, радары или решения, основани на платформи, биха могли да подкрепят и намалят разходите за събиране на данни за управлението на веригата за създаване на стойност, включително установяването и оценката на неблагоприятните въздействия, предотвратяването и смекчаването, както и наблюдението на ефективността на мерките за дължима грижа. За да бъдат подпомогнати дружествата в изпълнението на техните задължения за дължима грижа по веригата им за създаване на стойност, следва да бъде насърчена и утвърдена употребата на такива инструменти и технологии. За тази цел Комисията следва да издаде насоки с полезна информация и препратки към подходящи ресурси. Когато използват цифрови инструменти и технологии, дружествата следва да вземат предвид и да се справят по подходящ начин с възможните рискове, свързани с тях, и да въведат механизми за проверка на целесъобразността на получената информация.*

(69) Въпреки че МСП не са включени в обхвата на настоящата директива, те биха могли да бъдат засегнати от разпоредбите ѝ в качеството си на изпълнители или подизпълнители на дружествата, които попадат в обхвата. Въпреки това целта е да се намали финансовата или административната тежест за МСП, които вече изпитват затруднения в контекста на световната икономическа и санитарна криза. За да подпомогнат МСП, държавите членки, *с подкрепата на Комисията*, следва самостоятелно или съвместно да създадат и използват специални *лесни за ползване* уебсайтове, портали или платформи, *да предоставят информация и подкрепа на дружествата*, както и да подкрепят финансово МСП и да им помогнат да изградят капацитет. Тази подкрепа *би могла* също така да бъде предоставена и при необходимост адаптирана и разширена, за да обхване икономическите оператори нагоре по веригата в трети държави. Дружествата, чиито бизнес партньори са МСП, също се насърчават да подпомагат малките и средните предприятия при спазването на мерките за дължима грижа **■**, както и да прилагат справедливи, разумни, недискриминационни и пропорционални изисквания спрямо тях.

- (70) *Комисията следва да създаде единно бюро за помощ относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта. Това единно бюро за помощ следва да може да си сътрудничи със и да изисква информация от съответните национални органи във всяка държава членка, включително националните бюра за помощ, когато такива съществуват, например за подпомагане на адаптирането на информацията и насоките към националния контекст и тяхното разпространение, без да се засяга разпределението на функциите и правомощията между органите в рамките на националните системи. Единното бюро за помощ и съответните национални органи следва също така да поддържат връзка помежду си, за да гарантират трансграничното сътрудничество.*
- (71) За да допълни подкрепата на държавите членки за *дружествата, включително* МСП, *при изпълнението от тяхна страна на задълженията за дължима грижа*, Комисията може да се основава на съществуващите инструменти, проекти и други действия на Съюза, подпомагащи полагането на дължима грижа в Съюза и в трети държави. Тя може да създаде нови мерки за подкрепа на дружествата, включително МСП, по отношение на изискванията за дължима грижа, включително обсерватория за прозрачност на веригата на *дейността* и улесняване на промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни.

- (72) Комисията *би могла да допълни мерките за подкрепа на* държавите членки, *като надгради съществуващите действия на Съюза, за да подпомогне* икономическите оператори нагоре по веригата да изградят капацитет за ефективно предотвратяване и смекчаване на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на тяхната дейност и бизнес отношения, като обръща специално внимание на предизвикателствата, пред които са изправени дребните земеделски стопани. *Съюзът и неговите държави членки, в рамките на съответната си компетентност, се насърчават* да използват своите инструменти за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество, *включително търговски споразумения*, за да подкрепят правителствата на трети държави и икономическите оператори нагоре по веригата в трети държави да се справят с неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на тяхната дейност и бизнес отношения нагоре по веригата. Това би могло да включва работа с правителствата на държавите партньори, местния частен сектор и заинтересованите страни с цел преодоляване на първопричините за неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда.

(73) *Настоящата директива е важен законодателен инструмент за гарантиране на корпоративния преход към устойчива икономика, включително за намаляване на екзистенциалните вреди и разходи, свързани с изменението на климата, за осигуряване на съответствие с глобалните нетни нулеви емисии до 2050 г., за избягване на подвеждащи твърдения по отношение на това привеждане в съответствие и за спиране на заблуждаващите твърдения за екологосъобразност, дезинформацията и разширяването на използването на изкопаеми горива в световен мащаб, за да се постигнат международните и европейските цели в областта на климата. За да се гарантира, че настоящата директива ефективно допринася за борбата с изменението на климата, дружествата следва да приемат и прилагат план за преход за смекчаване на изменението на климата, който има за цел да гарантира чрез полагане на максимални усилия, че бизнес моделът и стратегията на дружеството са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение и целта за постигане на неутралност по отношение на климата, установена в Регламент (ЕС) 2021/1119, включително неговите междинни цели и цели за неутралност по отношение на климата до 2050 г. В плана следва, когато е уместно, да бъде разгледана експозицията на дружеството на дейности, свързани с въглища, нефт и газ. Тези изисквания следва да се разбират като задължение за полагане на усилия, а не за постигане на резултати. Тъй като това е задължение за полагане на усилия, следва да се обърне надлежно внимание на напредъка на дружествата, както и на сложността и променящия се характер на прехода към неутралност по отношение на климата. Въпреки че дружествата следва да се стремят да постигнат целите за намаляване на емисиите на парникови газове, съдържащи се в техните планове, специфичните обстоятелства може да доведат до това дружествата да не са в състояние да постигнат тези цели, когато това вече не е разумно. Планът следва да включва обвързани със срокове цели, свързани с изменението на климата, за 2030 г., разпределени на петгодишни стъпки до 2050 г. въз основа на убедителни научни доказателства и, когато е целесъобразно, абсолютни цели за намаляване на емисиите на парникови газове за обхват 1, обхват 2 и обхват 3.*

В плана следва да бъдат разработени действия за изпълнение за постигане на целите на дружеството в областта на климата и той следва да се основава на убедителни научни доказателства, което означава доказателства с независимо научно валидиране, което е в съответствие с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C, както е определено от Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC), и като се вземат предвид препоръките на Европейския научен консултативен съвет по изменението на климата. От надзорните органи следва да се изисква най-малкото да упражняват надзор върху приемането и разработването на плана и неговите актуализации в съответствие с изискванията, определени в настоящата директива. Тъй като съдържанието на плана за преход за смекчаване на изменението на климата следва да бъде в съответствие с изискванията за отчитане във връзка с устойчивостта на предприятията съгласно Директива 2013/34/ЕС, дружествата, които оповестяват такъв план съгласно Директива 2013/34/ЕС, следва да се считат за изпълнили конкретното задължение за приемане на план съгласно настоящата директива. Въпреки че задължението за приемане ще се счита за изпълнено, дружествата все пак следва да спазват задължението си да приведат в действие този план за преход за смекчаване на изменението на климата и да го актуализират на всеки 12 месеца, за да оценяват напредъка към постигането на неговите цели.

- I
- (74) За да се даде възможност за ефективен надзор и, когато е необходимо, прилагане на настоящата директива по отношение на дружества *от трети държави*, тези дружества следва да определят представител в Съюза с достатъчно пълномощия и да предоставят информация относно своите упълномощени представители.
- Упълномощеният представител следва да има право да действа и като лице за контакт, при условие че са спазени съответните изисквания на настоящата директива. *Ако дружеството от трета държава не определи упълномощен представител, всички държави членки, в които то извършва дейност, следва да бъдат компетентни да налагат изпълнението на това задължение, по-специално да определят физическо или юридическо лице в една от държавите членки, в които то извършва дейност, в съответствие с рамката за правоприлагане, установена в националното право. Държавите членки, започващи такова правоприлагане, следва да информират надзорните органи на другите държави членки чрез Европейската мрежа на надзорните органи, за да не предприемат те същото действие.*

(75) За да се гарантира наблюдението на правилното изпълнение на задълженията за дължима грижа на дружествата и правилното прилагане на настоящата директива, държавите членки следва да определят един или повече национални надзорни органи. Тези надзорни органи следва да бъдат публични, независими от дружествата, попадащи в обхвата на настоящата директива, или други пазарни интереси, както и да нямат конфликт на интереси **и да бъдат свободни от външно влияние, било то пряко или косвено. За да упражняват правомощията си безпристрастно, тези надзорни органи не следва нито да търсят, нито да приемат инструкции от никого.** В съответствие с националното право държавите членки следва да гарантират, **че всеки надзорен орган разполага с човешките и финансовите ресурси, необходими за ефективното изпълнение на неговите задачи и упражняването на неговите правомощия.** Те следва да имат право да провеждат разследвания по своя собствена инициатива или въз основа на **■** обосновани опасения, изразени съгласно настоящата директива. **Тези разследвания биха могли да включват, когато е целесъобразно, инспекции на място и изслушване на съответните заинтересовани страни.** Когато съществуват компетентни органи съгласно секторното законодателство, държавите членки биха могли да ги определят като отговорни за прилагането на настоящата директива в областите им на компетентност. **Надзорните органи следва да публикуват и предоставят на разположение на уебсайт годишен доклад за миналите си дейности, включително за установените най-сериозни нарушения. Държавите членки следва да създадат достъпен механизъм за приемане на обосновани опасения, безплатно или с такса, ограничена само до покриване на административните разходи, и да гарантират, че на обществеността се предоставя практическа информация относно начина на упражняване на това право.**

- (76) За да се гарантира ефективното прилагане на разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива, държавите членки следва да предвидят възпиращи, пропорционални и ефективни санкции за нарушенията на тези мерки. За да бъде този режим на санкции ефективен, **санкциите**, които се налагат от националните надзорни органи, следва да включват имуществени санкции **и публично изявление, в което се посочват отговорното дружество и естеството на нарушението, ако дружеството не изпълни решението за налагане на имуществена санкция в рамките на приложимия срок. Този режим на санкции не засяга правомощието за изтегляне и забрана на пускането, предоставянето на пазара и износа на продукти съгласно други законодателни актове на Съюза, предвиждащи по-широки или по-конкретни задължения за дължима грижа, като например Регламент (ЕС) 2023/1115. Държавите членки следва да гарантират, че към момента на налагането ѝ имуществената санкция съответства на световния нетен оборот на дружеството. Това обаче не следва да задължава държавите членки във всички случаи да основават имуществената санкция единствено на нетния оборот на дружеството.**

Държавите членки следва да решат в съответствие с националното право дали санкциите следва да се налагат пряко от надзорните органи, в сътрудничество с други органи или чрез отнасяне на въпроса до компетентните съдебни органи. За да се гарантира публичен надзор върху прилагането на правилата, установени в настоящата директива, решенията на надзорните органи, налагащи санкции на дружества поради неспазване на разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива, следва да бъдат публикувани, изпратени до Европейската мрежа на надзорните органи и да останат публично достъпни за срок от най-малко три години. Публикуваното решение следва да не съдържа никакви лични данни по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета²³. Публикуването на наименованието на дружеството следва да бъде разрешено дори ако то съдържа името на физическо лице.

- (77) *За да се предотврати изкуствено намаляване на потенциалните административни глоби, държавите членки следва да гарантират, че при налагането на имуществена санкция на дружество, принадлежащо към група, тези санкции се изчисляват, като се взема предвид консолидираният оборот, изчислен на равнището на крайното дружество майка.*

²³ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

- (78) За да се гарантира последователното прилагане и изпълнение на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, националните надзорни органи следва да си сътрудничат и да координират своите действия. За тази цел Комисията следва да създаде Европейска мрежа на надзорните органи, а надзорните органи следва да се подпомагат взаимно при изпълнението на задачите си и да си оказват взаимопомощ.
- (79) За да се гарантира, **че потърпевшите от неблагоприятни въздействия имат ефективен достъп до правосъдие и обезщетение**, от държавите членки следва да се изисква да установят правила, уреждащи гражданската отговорност на дружествата за вреди, **причинени на физическо или юридическо лице, при условие че дружеството умишлено или поради небрежност** не е успяло да предотврати или смекчи потенциалните неблагоприятни въздействия или да прекрати или сведе до минимум техния мащаб, **и в резултат на такъв неуспех са причинени вреди на физическото или юридическото лице. Увреждането на защитени правни интереси на дадено лице следва да се разбира в съответствие с националното право, например смърт, физическо или психическо увреждане, лишаване от лична свобода, загуба на човешко достойнство или увреждане на имуществото на лицето.**

Условието вредите да бъдат причинени на лице в резултат на неизпълнението от дружеството на задължението за предприемане на мерки срещу неблагоприятното въздействие — когато изброените в приложението към настоящата директива право, забрана или задължение имат за цел защита на физическото или юридическото лице, на което са причинени вредите, и злоупотребата с тях или тяхното нарушение са довели до неблагоприятното въздействие, срещу което е трябвало да бъдат предприети мерки — следва да бъде разбрано по такъв начин, че да не включва вторични вреди (причинени непряко на други лица, които не са потърпевши от неблагоприятните въздействия и които не са защитени от правата, забраните или задълженията, изброени в приложението към настоящата директива). Например, ако служител на дружество е претърпял вреди поради нарушаване от страна на дружеството на стандартите за безопасност на работното място, наемодателят на такъв служител следва да няма право да предяви иск срещу дружеството за икономическа загуба, причинена от това, че служителят не е в състояние да си плати наема. Причинно-следствената връзка по смисъла на гражданската отговорност не се урежда от настоящата директива, с изключение на това, че дружествата следва да носят отговорност по настоящата директива, когато вредите са причинени само от бизнес партньорите във веригите на дейността на дружествата (т. нар. „пряка свързаност“, както е посочено в международната рамка). Потърпевшите следва да имат право на пълно обезщетение за причинените вреди в съответствие с националното право и в съответствие с този общ принцип. Възпирането чрез обезщетения за вреди (наказателни обезщетения) или всяка друга форма на прекомерна компенсация следва да бъдат забранени.

(80) *Тъй като неблагоприятните въздействия следва да бъдат приоритизирани в зависимост от тяхната сериозност и вероятност и срещу тях да бъдат предприети мерки постепенно, ако не е възможно да бъдат предприети мерки за справяне с всички установени неблагоприятни въздействия едновременно и в пълния им мащаб, дружеството следва да не носи отговорност по силата на настоящата директива за вреди, произтичащи от по-малко значими неблагоприятни въздействия, срещу които все още не са предприети мерки. Правилността на приоритизирането на неблагоприятните въздействия от страна на дружеството обаче следва да бъде оценена, когато се определя дали са изпълнени условията за отговорност на дружеството като част от оценката дали дружеството е нарушило задължението си да предприеме подходящи мерки срещу установените от него неблагоприятни въздействия.*

I

(81) Режимът на отговорност не урежда кой следва да докаже *изпълнението на условията за отговорност* при обстоятелствата по случая *или при какви условия може да бъде образувано гражданското производство*, поради което *тези въпроси са оставени* на националното право.

(82) *За да се гарантира правото на ефективни правни средства за защита, залегнало в член 2, параграф 3 от Международния пакт за граждански и политически права, член 8 от Всеобщата декларация за правата на човека и член 9, параграф 3 от Конвенцията за достъп до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда („Орхуската конвенция“), в настоящата директива се разглеждат някои практически и процедурни пречки пред правосъдието за потърпевшите от неблагоприятни въздействия, включително трудности при достъп до доказателства, ограничена продължителност на давностните срокове, липса на подходящи механизми за представителни иски и непосилни разходи по производствата за гражданска отговорност.*

(83) *Когато ищец представи мотивирана обосновка, съдържаща разумно достъпни факти и доказателства, достатъчни да подкрепят правдоподобността на неговия иск за обезщетение за вреди, и посочва, че допълнителни доказателства са под контрола на дружеството, държавите членки следва да гарантират, че съдилищата могат да разпоредят тези доказателства да бъдат оповестени от дружеството в съответствие с националното процесуално право, като същевременно това оповестяване се ограничава до необходимото и пропорционалното. За тази цел националните съдилища следва да разгледат степента, в която искът или защитата са подкрепени от наличните факти и доказателства, обосноваващи искането за оповестяване; обхвата на оповестяване на доказателствата и разходите за него, както и легитимните интереси на всички засегнати страни, включително за предотвратяване на неконкретизирани искания за информация, която не е вероятно да е от значение за страните по производството. Когато тези доказателства съдържат поверителна информация, националните съдилища следва да могат да разпоредят нейното оповестяване само когато считат, че това е от значение за иска за обезщетение за вреди, и следва да въведат ефективни мерки за защита на тази информация.*

- (84) *Държавите членки следва да предвидят разумни условия, при които всяко предполагаемо увредено лице следва да може да разреши на синдикална организация, неправителствена организация за защита на правата на човека или на околната среда или друга неправителствена организация, както и, в съответствие с националното право, на националните институции по правата на човека, установени в която и да е държава членка, да предявяват искове за гражданска отговорност с цел прилагане на правата на потърпевшите, когато тези субекти спазват изискванията, предвидени в националното право, например когато поддържат постоянно собствено присъствие и, в съответствие със своя устав, не участват с търговска цел и не само временно в упражняването на правата, защитени съгласно настоящата директива или съответните права съгласно националното право. Това би могло да се постигне чрез разпоредби на националното гражданскопроцесуално производство, уреждащи разрешението за представляване на потърпевшето лице в контекста на намеса на трета страна, въз основа на изричното съгласие на предполагаемо увреденото лице, и не следва да се тълкува като изискване към държавите членки да разширят разпоредбите на своето национално право за представителните искове, както са определени в Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета²⁴.*
- (85) *Давностните срокове за предявяване на искове за гражданска отговорност за вреди следва да бъдат най-малко пет години и във всеки случай не по-кратки от давностния срок, предвиден в общите национални режими за гражданската отговорност. Националните правила относно началото, продължителността, спирането или прекъсването на давностните срокове следва да не възпрепятстват ненадлежно предявяването на искове за обезщетение за вреди и във всеки случай следва да не са по-ограничителни от правилата в националните общи режими за гражданската отговорност.*

²⁴ Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ L 409, 4.12.2020 г., стр. 1).

- (86) *Освен това, за да се гарантират правни средства за защита, ищците следва да могат да искат налагане на мерки за преустановяване или забрана под формата на окончателна или временна мярка за преустановяване на нарушения на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, чрез предприемане на действие или преустановяване на поведение.*
- (87) Що се отнася до правилата за гражданска отговорност, гражданската отговорност на дадено дружество за вреди, причинени поради неполагане на адекватна дължима грижа, не следва да засяга гражданската отговорност на неговите дъщерни дружества или съответната гражданска отговорност на преките и непреките бизнес партньори по неговата верига на *дейността*. *Когато дружеството е причинило вредите съвместно със своето дъщерно дружество или бизнес партньор, то следва да носи солидарна отговорност с това дъщерно дружество или бизнес партньор. Това следва да бъде в съответствие с националното право относно условията за солидарна отговорност и без да се засяга правото на Съюза или националното право относно солидарната отговорност и правото на регресен иск за пълно обезщетение, изплатено от една солидарно отговорна страна.*

(88) *Правилата за гражданската отговорност съгласно настоящата директива не засягат правилата на Съюза или националните правила относно гражданската отговорност, свързани с неблагоприятни въздействия върху правата на човека или неблагоприятни въздействия върху околната среда, в които се предвижда отговорност в ситуации, които не са обхванати от настоящата директива, или в които се предвижда по-строга отговорност в сравнение с нея. По-строгият режим на отговорност следва да се разбира и като режим на гражданска отговорност, който предвижда отговорност и в случаите, когато прилагането на правилата за отговорност съгласно настоящата директива не би довело до отговорност на дружеството.*

I

(89) Що се отнася до гражданската отговорност, произтичаща от неблагоприятни въздействия върху околната среда, лицата, които претърпяват вреди, могат да предявят иск за обезщетение съгласно настоящата директива дори когато такива искове се припокриват с искове, свързани с правата на човека.

(90) С цел да се гарантира, че лицата, претърпели вреди за правата на човека и околната среда, могат да предявят иск за обезщетение *за вреди, причинени, когато дружеството умишлено или поради небрежност не е изпълнило* задълженията за дължима грижа, произтичащи от настоящата директива, *в директивата следва да се изисква от държавите членки да гарантират, че разпоредбите на националното право, с които се транспонира режимът на гражданската отговорност, предвиден в настоящата директива, се прилагат като особена повелителна норма в случаите,* когато приложимото право *към такива* иски не е националното право на държава членка, какъвто би могъл например да бъде случаят в съответствие с правилата на международното частно право, когато вредите са настъпили в трета държава. *Това означава, че държавите членки следва също така да гарантират, че изискванията по отношение на това кои физически или юридически лица могат да предявят иска, давностният срок и оповестяването на доказателства* са с първостепенен императивен характер. *При транспонирането на режима на гражданската отговорност, предвиден в настоящата директива, и при избора на методи за постигане на такива резултати държавите членки следва да могат също така да вземат предвид всички свързани национални правила, доколкото те са необходими за гарантиране на защитата на потърпевшите и са от решаващо значение за защитата на обществените интереси на държавите членки, като например тяхната политическа, социална или икономическа организация.*

(91) Режимът на гражданска отговорност съгласно настоящата директива следва да не засяга Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁵.

Настоящата директива следва да не възпрепятства държавите членки да налагат допълнителни по-строги задължения на дружествата или по друг начин да предприемат допълнителни мерки със същите цели, както в *Директива 2004/35/ЕО*.

²⁵ *Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 56).*

- (92) *Държавите членки следва да гарантират, че спазването на задълженията, произтичащи от разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива, или тяхното доброволно прилагане се определя като екологичен и/или социален аспект или елемент, който възлагащите органи могат, в съответствие с директиви 2014/23/ЕС²⁶, 2014/24/ЕС²⁷ и 2014/25/ЕС²⁸ на Европейския парламент и на Съвета, да вземат предвид като част от критериите за възлагане на договори за обществени поръчки и договори за концесия или да определят във връзка с изпълнението на такива договори.*

²⁶ Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 1).

²⁷ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

²⁸ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

Възлагащите органи и възложителите могат да изключат или да бъдат задължени от държавите членки да изключат от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка, в това число в процедура за възлагане на концесия, когато е приложимо, всеки икономически оператор, когато могат да докажат по подходящ начин, че е извършено нарушение на приложимите задължения в областта на екологичното, социалното и трудовото право, включително произтичащите от някои международни споразумения, ратифицирани от всички държави членки и изброени в посочените директиви, или че икономическият оператор е виновен за тежко професионално нарушение, което поставя под въпрос неговата почтеност. За да се осигури последователност на законодателството на Съюза и да се подкрепи прилагането му, Комисията следва да прецени дали е целесъобразно да се актуализира някоя от тези директиви, по-специално по отношение на изискванията и мерките, които държавите членки трябва да приемат, за да гарантират спазването на задълженията за устойчивост и дължима грижа по време на процедурите за възлагане на обществени поръчки и концесии.

I

(93) Лицата, които работят за дружества, които подлежат на задължения за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, или които взаимодействат с такива дружества в контекста на свързаните с работата им дейности, могат да изпълняват ключова роля за разкриването на нарушения на **разпоредбите на националното право за транспониране** на настоящата директива. По този начин те могат да допринесат за предотвратяването и възпирането на подобни нарушения и за укрепването на прилагането на настоящата директива. Следователно по отношение на подаването на сигнали за всички нарушения на **разпоредбите на националното право за транспониране** на настоящата директива и защитата на лицата, подаващи сигнали за такива нарушения, следва да се прилага Директива (ЕС) 2019/1937 **I** .

(94) *За да се повиши правната сигурност, приложимостта съгласно настоящата директива на Директива (ЕС) 2019/1937 по отношение на сигналите за нарушения на разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива и по отношение на защитата на лицата, подаващи сигнали за такива нарушения, следва да бъде отразена в Директива (ЕС) 2019/1937. Поради това приложението към Директива (ЕС) 2019/1937 следва да бъде съответно изменено. Държавите членки следва да отразят това изменение в мерките си за транспониране, приети в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1937.*

(95) За да се уточни информацията, която дружествата, които не подлежат на изискванията за отчитане в съответствие с разпоредбите за отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта съгласно Директива 2013/34/ЕС, следва да съобщават във връзка с въпросите, обхванати от настоящата директива, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС за определяне на допълнителни правила относно съдържанието и критериите за такова отчитане, в които се уточнява информацията относно описанието на дължимата грижа, действителните и потенциалните въздействия и действията, предприети спрямо тях. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество²⁹. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

²⁹ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (96) Настоящата директива следва да се прилага в съответствие със законодателството на Съюза за защита на данните и правото на защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни, залегнало в членове 7 и 8 от Хартата. Всяко обработване на лични данни съгласно настоящата директива се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 ³⁰, включително изискванията за ограничение на целите, свеждане на данните до минимум и ограничение на съхранението.
- (97) В съответствие с член 28, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета³⁰ беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който представи становище на 17 март 2022 г.

■

³⁰ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

- (98) Комисията следва *периодично да докладва на Европейския парламент и на Съвета относно изпълнението на настоящата директива и нейната ефективност при постигането на нейните цели, по-специално при справянето с неблагоприятните въздействия. В първия доклад следва, наред с останалото, да бъде разгледано въздействието на настоящата директива върху МСП, приложното поле на настоящата директива по отношение на обхванатите дружества, дали е необходимо да се преразгледа определението на понятието „верига на дейността“, дали приложението към настоящата директива се нуждае от изменение и дали списъкът на съответните международни конвенции, посочени в настоящата директива, следва да бъде променен, по-специално предвид международното развитие, дали е нужно да бъдат преразгледани правилата за борба с изменението на климата и правомощията на надзорните органи във връзка с тези правила, ефективността на механизмите за правоприлагане, въведени на национално равнище, на санкциите и на правилата за гражданската отговорност, както и дали са нужни промени в нивото на хармонизиране на настоящата директива, за да се гарантират равни условия на конкуренция за дружествата на международния пазар. При първа възможност след датата на влизане в сила на настоящата директива, но не по-късно от две години след тази дата, Комисията следва също така да представи доклад на Европейския парламент и на Съвета относно необходимостта от определяне на допълнителни изисквания за дължима грижа във връзка с устойчивостта, съобразени с регулираните финансови предприятия по отношение на предоставянето на финансови услуги и инвестиционни дейности, и вариантите за такива изисквания за дължима грижа, както и тяхното въздействие, в съответствие с целите на настоящата директива, като същевременно се вземат предвид други законодателни актове на Съюза, които се прилагат за регулираните финансови предприятия. Този доклад следва да бъде придружен от законодателно предложение, ако е целесъобразно.*

(99) *Доколкото* целите на настоящата директива, а именно по-добро използване на потенциала на единния пазар да допринесе за прехода към устойчива икономика и допринасяне за устойчивото развитие чрез предотвратяване и смекчаване на действителни или потенциални неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда във веригите на *дейност* на дружествата, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради мащаба и последиците от действието, по-специално факта, че проблемите и причините за тези проблеми, разгледани в настоящата директива, са с транснационално измерение, тъй като много дружества извършват дейност в целия Съюз или в световен мащаб и техните вериги на стойността обхващат други държави членки и трети държави, както и факта, че съществува риск мерките на отделните държави членки да бъдат неефективни и да доведат до разпокъсаност на вътрешния пазар, могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

1. С настоящата директива се определят правила **за**:
- а) **■** задълженията на дружествата във връзка с действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на собствените им дейности, дейностите на дъщерните им дружества и дейностите, *които бизнес партньорите им извършват във веригите на дейността на тези дружества;*
 - б) **■** отговорността за нарушения на задълженията, посочени в буква а); *както и*
 - в) *задължението на дружествата за приемане и изпълнение на план за преход за смекчаване на изменението на климата, чиято цел е да се гарантира, чрез полагането на максимални усилия, че бизнес моделът и стратегията на дружеството са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5°C в съответствие с Парижкото споразумение.*

■

2. Настоящата директива не представлява основание за намаляване на равнището на защита на правата на човека, **правото на заетост и социалните права** или на опазването на околната среда, предвидено в националното законодателство на държавите членки **или в колективните трудови договори, приложими** към момента на приемането на настоящата директива.
3. Настоящата директива не засяга задълженията в областта на правата на човека, **правото на заетост и социалните права** и на опазването на околната среда и изменението на климата съгласно други законодателни актове на Съюза. Ако разпоредба на настоящата директива е в противоречие с разпоредба на друг законодателен акт на Съюза, с който се преследват същите цели и се предвиждат по-широки или по-конкретни задължения, разпоредбата на този друг законодателен акт на Съюза има преимуществена сила в частта на противоречието и се прилага по отношение на тези конкретни задължения.

Член 2

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага за дружества, които са учредени в съответствие със законодателството на държава членка и които отговарят на едно от следните условия:
 - а) дружеството е имало средно над 1 000 служители и нетен световен оборот над 450 000 000 EUR през последната финансова година, за която са приети *или е трябвало да бъдат приети* годишни финансови отчети;
 - б) дружеството не е достигнало праговете, посочени в *буква а)*, но е крайното дружество майка на група, която е достигнала тези прагове през последната финансова година, за която са приети *или е трябвало да бъдат приети консолидирани* годишни финансови отчети;

- в) дружеството е сключило или е крайното дружество майка на група, която е сключила франчайзингови или лицензионни споразумения в Съюза в замяна на лицензионни възнаграждения с независими дружества – трети страни, когато тези споразумения гарантират обща идентичност, обща бизнес концепция и прилагане на единни бизнес методи и тези лицензионни възнаграждения възлизат на повече от 22 500 000 EUR през последната финансова година, за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, и при условие че дружеството е имало или е крайното дружество майка на група, която е имала нетен световен оборот, надвишаващ 80 000 000 EUR, през последната финансова година, за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети.

2. Настоящата директива се прилага и за дружества, които са учредени в съответствие със законодателството на трета държава и отговарят на едно от следните условия:
- а) дружеството е генерирало нетен оборот в Съюза над 450 000 000 EUR през финансовата година, предхождаща последната финансова година;
 - б) *дружеството не е достигнало прага, посочен в буква а), но е крайното дружество майка на група, която на консолидирана основа е достигнала този праг през финансовата година, предхождаща последната финансова година;*
 - в) *дружеството е сключило или е крайното дружество майка на група, която е сключила франчайзингови или лицензионни споразумения в Съюза в замяна на лицензионни възнаграждения с независими дружества — трети страни, когато тези споразумения гарантират обща идентичност, обща бизнес концепция и прилагане на единни бизнес методи и когато тези лицензионни възнаграждения са възлизали на повече от 22 500 000 EUR в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, и при условие че дружеството е генерирало или е крайното дружество майка на група, която е генерирала нетен оборот от над 80 000 000 EUR в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година.*

3. *Когато крайното дружество майка има за основна дейност притежаването на акции в оперативни дъщерни дружества и не взема управленски, оперативни или финансови решения, засягащи групата или едно или повече от нейните дъщерни дружества, то може да бъде освободено от изпълнението на задълженията по настоящата директива. Това освобождаване е обвързано с условието едно от дъщерните дружества на крайното дружество майка, установени в Съюза, да бъде определено да изпълнява задълженията, определени в членове 6 – 16 и член 22, от името на крайното дружество майка, включително задълженията на крайното дружество майка по отношение на дейностите на неговите дъщерни дружества. В такъв случай на определеното дъщерно дружество се предоставят всички необходими средства и законови правомощия за ефективно изпълнение на тези задължения, по-специално за да се гарантира, че определеното дъщерно дружество получава от дружествата от групата съответната информация и документи, за да изпълни задълженията на крайното дружество майка съгласно настоящата директива.*

Крайното дружество майка подава заявление за освобождаване, посочено в първата алинея от настоящия параграф, до компетентния надзорен орган в съответствие с член 24, за да бъде направена оценка дали са изпълнени условията, посочени в първа алинея от настоящия параграф. Когато условията са изпълнени, компетентният надзорен орган предоставя освобождаването. Когато е приложимо, този орган надлежно информира компетентния надзорен орган на държавата членка, в която е установено определеното дъщерно дружество, за заявлението и след това за своето решение.

Крайното дружество майка остава солидарно отговорно с определеното дъщерно дружество за неизпълнение от страна на дъщерното дружество на задълженията му в съответствие с първата алинея от настоящия параграф.

4. За целите на параграф 1 броят на служителите на непълно работно време се изчислява на база еквивалент на пълно работно време. Наетите чрез агенции за временна заетост работници ***и другите работници в нестандартни форми на заетост, при условие че отговарят на критериите за определяне на статута на работник, установени от Съда на Европейския съюз,*** се включват в изчисляването на броя на служителите по същия начин, както ако те бяха работници, наети пряко от дружеството за същия период.

5. *Когато дадено дружество изпълнява условията, предвидени в параграф 1 или параграф 2, настоящата директива се прилага само ако тези условия са изпълнени през две последователни финансови години. Настоящата директива вече не се прилага за дружество, посочено в параграф 1 или параграф 2, когато условията, предвидени в параграф 1 или параграф 2, престанат да бъдат изпълнени за всяка от последните две имащи отношение финансови години.*
6. По отношение на дружествата, посочени в параграф 1, държавата членка, компетентна да урежда въпросите, обхванати от настоящата директива, е държавата членка, в която се намира седалището на дружеството.
7. *По отношение на дружество, посочено в параграф 2, държавата членка, компетентна да урежда въпросите, обхванати от настоящата директива, е държавата членка, в която това дружество има клон. Ако дружеството няма клон в никоя държава членка или има клонове в различни държави членки, държавата членка, компетентна да регулира въпросите, обхванати от настоящата директива, е тази, в която това дружество е генерирало най-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година.*

8. *Настоящата директива не се прилага за АИФ, съгласно определеното в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³¹, или за предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) по смисъла на член 1, параграф 2 от Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³².*

Член 3

Определения

1. За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „дружество“ означава едно от следните:
- і) юридическо лице, учредено като една от правните форми, изброени в приложения I и II към Директива 2013/34/ЕС;

³¹ Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010 (ОВ L 174, 1.7.2011 г., стр. 1).

³² Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) (ОВ L 302, 17.11.2009 г., стр. 32).

- ii) юридическо лице, учредено в съответствие с правото на трета държава във форма, сравнима с изброените в приложения I и II към

■ Директива 2013/34/ЕС;

■

- iii) регулирано финансово предприятие, независимо от правната му форма, което е:

- кредитна институция съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета³³;
- инвестиционен посредник съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1 от Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³⁴;

³³ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

³⁴ Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 349);

- лице, управляващо алтернативен инвестиционен фонд (ЛУАИФ), съгласно определението в член 4, параграф 1, буква б) от Директива 2011/61/ЕС, включително лице, управляващо европейски фонд за рисков капитал (EuVECA), съгласно посоченото в Регламент (ЕС) № 345/2013 на Европейския парламент и на Съвета³⁵, лице, управляващо европейски фонд за социално предприемачество (EuSEF), съгласно посоченото в Регламент (ЕС) № 346/2013 на Европейския парламент и на Съвета³⁶, и лице, управляващо европейски фонд за дългосрочни инвестиции (ЕФДИ), съгласно посоченото в Регламент (ЕС) 2015/760 на Европейския парламент и на Съвета³⁷;

³⁵ Регламент (ЕС) № 345/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейските фондове за рисков капитал (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 1).

³⁶ Регламент (ЕС) № 346/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейски фондове за социално предприемачество (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 18).

³⁷ Регламент (ЕС) 2015/760 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. относно Европейски фондове за дългосрочни инвестиции (ОВ L 123, 19.5.2015 г., стр. 98).

- управляващо дружество съгласно определението в член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2009/65/ЕО;
- застрахователно предприятие съгласно определението в член 13, точка 1 от Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³⁸;
- презастрахователно предприятие съгласно определението в член 13, точка 4 от Директива 2009/138/ЕО;

³⁸ Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II) (ОВ L 335, 17.12.2009 г., стр. 1).

- институция за професионално пенсионно осигуряване *в обхвата* на Директива (ЕС) 2016/2341 *в съответствие с член 2 от нея, освен когато държавата членка е избрала да не прилага посочената директива изцяло или частично към тези институции за професионално пенсионно осигуряване в съответствие с член 5 от посочената директива*;

I

- централен контрагент съгласно определението в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета³⁹;

³⁹ Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).

- централен депозитар на ценни книжа съгласно определението в член 2, параграф 1, точка 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁰;
- застрахователна или презастрахователна схема със специална цел за алтернативно прехвърляне на застрахователен риск, разрешена в съответствие с член 211 от Директива 2009/138/ЕО;
- „дружество със специална цел – секюритизация“ съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета⁴¹;

⁴⁰ Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 1).

⁴¹ Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. за определяне на обща рамка за секюритизациите и за създаване на специфична рамка за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации, и за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО и 2011/61/ЕС и регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 347, 28.12.2017 г., стр. 35).

- **финансово холдингово дружество съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 20 от Регламент (ЕС) № 575/2013,** застрахователно холдингово дружество съгласно определението в член 212, параграф 1, буква е) от Директива 2009/138/ЕО или смесено финансово холдингово дружество съгласно определението в член 212, параграф 1, буква з) от Директива 2009/138/ЕО, което е част от застрахователна група, подлежаща на надзор на ниво група съгласно член 213 от посочената директива, и което не е освободено от групов надзор съгласно член 214, параграф 2 от Директива 2009/138/ЕО;
- платежна институция съгласно посоченото в член 1, параграф 1, буква г) от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета⁴²;

⁴² Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 23.12.2015 г., стр. 35).

- институция за електронни пари съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴³;
- доставчик на услуги за колективно финансиране съгласно определението в член 2, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2020/1503 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁴;
- доставчик на услуги за криптоактиви съгласно определението в член 3, параграф 1, точка 15 от Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁵, когато извършва една или повече услуги за криптоактиви съгласно определението в член 3, параграф 1, точка 16 от въпросния регламент;

⁴³ Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО, и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ L 267, 10.10.2009 г., стр. 7).

⁴⁴ Регламент (ЕС) 2020/1503 на Европейския парламент и на Съвета от 7 октомври 2020 г. относно европейските доставчици на услуги за колективно финансиране на предприятията и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1129 и на Директива (ЕС) 2019/1937 (ОВ L 347, 20.10.2020 г., стр. 1).

⁴⁵ Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. относно пазарите на криптоактиви и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 1095/2010 и на директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (ОВ L 150, 9.6.2023 г., стр. 40).

- б) „неблагоприятно въздействие върху околната среда“ означава неблагоприятно въздействие върху околната среда, произтичащо от **нарушаване** на забраните и задълженията, **изброени в част I, раздел 1, точки 15 и 16 и част II от приложението към настоящата директива, като се взема предвид националното законодателство, свързано с разпоредбите на изброените там инструменти;**
- в) „неблагоприятно въздействие върху правата на човека“ означава **■** въздействие върху **■** хората, произтичащо от:
- i) злоупотреба с някое от правата на човека, изброени в част I, раздел 1 от приложението към настоящата директива, тъй като тези права на човека са залегнали в международните инструменти, изброени в част I, раздел 2 от приложението към настоящата директива;*
 - ii) злоупотреба с някое от правата на човека, което не е посочено в част I, раздел 1 от приложението към настоящата директива, но е залегнало в инструментите за правата на човека, изброени в част I, раздел 2 от приложението към настоящата директива, при условие че:*
 - с дадено право на човека може да се злоупотреби от дружество или правен субект;*

- *злоупотребата с дадено право на човека засяга пряко правен интерес, защитен от инструментите в областта на правата на човека, изброени в част I, раздел 2 от приложението към настоящата директива; както и*
 - *дружеството е можело разумно да предвиди риска от засягане на дадено човешко право, вземайки предвид обстоятелствата по конкретния случай, включително естеството и обхвата на стопанската дейност на дружеството и неговата верига на дейността, характеристиките на икономическия сектор и географския и оперативния контекст;*
- г) *„неблагоприятно въздействие“ означава неблагоприятно въздействие върху околната среда или неблагоприятно въздействие върху правата на човека;*
- д) *„дъщерно дружество“ означава юридическо лице съгласно определението в член 2, точка 10 от Директива 2013/34/ЕС и юридическо лице, чрез което се упражнява дейността на „контролирано предприятие“ съгласно определението в член 2, параграф 1, буква е) от Директива 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴⁶;*

⁴⁶

Директива № 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и за изменение на Директива 2001/34/ЕО (ОВ L 390, 31.12.2004 г., стр. 38).

е) „бизнес *партньор*“ означава *субект*:

- i) с който дружеството има търговско споразумение, *свързано с дейността, продуктите или услугите на дружеството*, или на който дружеството предоставя *услуги съгласно буква ж)* („*пряк бизнес партньор*“); или
- ii) *който не е пряк бизнес партньор, но* извършва стопанска дейност, свързана с *дейността, продуктите или услугите на дружеството* („*непряк бизнес партньор*“);

I

ж) „*верига на дейността*“ означава:

- i) *дейността на бизнес партньорите нагоре по веригата на дадено дружество, свързана с производството на стоки или предоставянето на услуги от това дружество, включително проектирането, извличането, снабдяването, производството, транспортирането, съхранението и доставката на суровини, продукти или части от продукти и разработването на продукта или услугата; както и*

- ii) *дейността на бизнес партньорите надолу по веригата на дадено дружество, свързана с разпространението, транспортирането и съхранението на продукт на това дружество, когато бизнес партньорите извършват тези дейности за дружеството или от името на дружеството, и с изключение на разпространението, транспортирането и съхранението на продукт, който подлежи на контрол върху износа съгласно Регламент (ЕС) 2021/821 или на контрол върху износа, свързан с оръжия, боеприпаси или военни материали, след като износът на продукта бъде разрешен;*
- з) „проверка от независима трета страна“ означава проверка на спазването от страна на дружество или от части от неговата **верига на дейността** на изискванията по отношение на правата на човека и околната среда, произтичащи от настоящата директива, от **експерт**, който е **обективен, напълно** независим от дружеството, не е засегнат от конфликт на интереси **и от външно влияние**, разполага с опит и компетентност по въпросите, свързани с околната среда **или** правата на човека, **според естеството на неблагоприятното въздействие**, и носи отговорност за качеството и надеждността на **проверката**;

- и) „МСП“ означава микро-, малко или средно **предприятие**, независимо от правната си форма, което не е част от голяма група, както тези понятия са определени съгласно член 3, параграфи 1, 2, 3 и 7 от Директива 2013/34/ЕС;
- й) „промишлена инициатива **или инициатива с участието на множество заинтересовани страни**“ означава комбинация от доброволни ■ процедури, инструменти и механизми за дължима грижа, ■ разработени и контролирани от правителства, промишлени асоциации, **заинтересовани организации, включително организации на гражданското общество, или групи или комбинации от тях, в които дружествата могат да участват, за да подкрепят изпълнението на задълженията за дължима грижа**;
- к) „упълномощен представител“ означава физическо или юридическо лице, пребиваващо или установено в Съюза, което е упълномощено от дружество по смисъла на буква а), подточка ii) да действа от негово име във връзка със спазването на задълженията на това дружество съгласно настоящата директива;

- л) *„сериозно неблагоприятно въздействие“ означава неблагоприятно въздействие, което е особено значимо поради своя характер, като например въздействие, което води до застрашаване на живота, здравето и свободата на човека, или поради своя мащаб, обхват или неизбежен характер, като се вземе предвид неговата тежест, включително броя на лицата, които са или могат да бъдат засегнати, степента, в която околната среда е или може да бъде увредена или засегната по друг начин, неговата необратимост и ограниченията на възможностите за възстановяване в разумен срок на засегнатите лица или околната среда до състояние, равностойно на състоянието, в което са били преди въздействието;*
- м) *„нетен оборот“ означава:*
- і) *„нетен оборот“ съгласно определението в член 2, точка 5 от Директива 2013/34/ЕС; или*

- ii) когато дружеството прилага международните счетоводни стандарти, приети въз основа на Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁷, или е дружество по смисъла на буква а), точка ii), приходите, определени от или по смисъла на рамката за финансово отчитане, въз основа на които се изготвят финансовите отчети на дружеството;
- н) „заинтересовани страни“ означава служителите на дружеството, служителите на неговите дъщерни дружества, **синдикалните организации и представителите на работниците, потребителите** и други физически лица, групи, общности или субекти, чиито права или интереси са или биха могли да бъдат засегнати от продуктите, услугите и дейностите на дружеството, неговите дъщерни дружества и неговите **бизнес партньори, включително служителите на бизнес партньорите на дружеството и техните синдикални организации и представителите на работниците, националните институции в областта на правата на човека и околната среда, организациите на гражданското общество, чиито цели включват опазването на околната среда, и законните представители на тези физически лица, групи, общности или субекти;**

⁴⁷ Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 г. за прилагането на международните счетоводни стандарти (ОВ L 243, 11.9.2002 г., стр. 1).

- о) „подходящи **мерки**“ означава **мерки, които са** в състояние да постигнат целите на дължимата грижа, **като ефективно се справят с неблагоприятните въздействия по начин**, който е съизмерим със степента на сериозност и вероятността на неблагоприятното въздействие, и са разумно достъпни за дружеството, като се вземат предвид обстоятелствата на конкретния случай, включително **естеството и обхватът на неблагоприятното въздействие и съответните рискови фактори**;
- п) „бизнес отношения“ означава **отношенията на дружество с бизнес партньор**;
- р) „дружество майка“ означава **дружество, което контролира едно или повече дъщерни дружества**;
- с) „крайно дружество майка“ означава **дружество майка, което контролира – пряко или непряко в съответствие с критериите, посочени в член 22, параграфи 1 – 5 от Директива 2013/34/ЕС – едно или повече дъщерни дружества и не се контролира от друго дружество**;

- т) „група дружества“ или „група“ означава дружество майка и всички негови дъщерни дружества;*
- у) „отстраняване на вредите“ означава възстановяване на засегнатото лице или лица, засегнатите общности или засегнатата околна среда до състояние, равностойно или възможно най-близко до състоянието, в което биха се намирали, ако не беше настъпило действително неблагоприятно въздействие; то е пропорционално на участието на дружеството в неблагоприятното въздействие, включително чрез финансова или нефинансова компенсация, предоставена от дружеството на лицето или лицата, засегнати от действителното неблагоприятно въздействие, и когато е приложимо, възстановяване на разходите, направени от публичните органи за всички необходими коригиращи мерки;*
- ф) „рискови фактори“ означава факти, ситуации или обстоятелства, които са свързани със сериозността и вероятността на неблагоприятно въздействие, включително на равнище дружество, стопанска дейност, в географски и контекстуален аспект, продукти и услуги, както и секторни факти, ситуации или обстоятелства;*

- х) *„сериозност на дадено неблагоприятно въздействие“ означава мащаба, обхвата или невъзможността за отстраняване на неблагоприятното въздействие, като се взема предвид тежестта на неблагоприятното въздействие, включително броят на лицата, които са или могат да бъдат засегнати, степента, в която околната среда е или може да бъде увредена или засегната по друг начин, неговата необратимост и пределът на възможностите за възстановяване в разумен срок до състояние, равностойно на това, в което са се намирали засегнатите лица или околната среда преди въздействието.*

2. *На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 34 за изменение на приложението към настоящата директива посредством:*

- а) *добавяне на препратки към членове от международни инструменти, ратифицирани от всички държави членки и попадащи в обхвата на конкретно право, забрана или задължение, свързани със защитата на правата на човека, основните свободи и околната среда, изброени в приложението към настоящата директива;*
- б) *изменение, според случая, на препратките към международните инструменти, посочени в приложението към настоящата директива, с оглед на изменението, заместването или отмяната на такива инструменти;*
- в) *в съответствие с развитието на положението в рамките на съответните международни форуми относно инструментите, изброени в част 1, раздел 2 от приложението към настоящата директива:*
- і) *замяна на препратките към изброените инструменти с препратки към нови инструменти, обхващащи същия предмет и ратифицирани от всички държави членки; или*
- іі) *добавяне на препратки към нови инструменти, обхващащи същия предмет като изброените актове и ратифицирани от всички държави членки.*

Член 4
Равнище на хармонизация

- 1. Без да се засяга член 1, параграфи 2 и 3, държавите членки не въвеждат в националното си право разпоредби в областта, обхваната от настоящата директива, предвиждащи задължения за дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда, отклоняващи се от предвидените в член 8, параграфи 1 и 2, член 10, параграф 1 и член 1, параграф 1.*
- 2. Без да се засяга параграф 1, настоящата директива не възпрепятства държавите членки да въвеждат в националното си право по-строги разпоредби, отклоняващи се от предвидените в разпоредби, различни от член 8, параграфи 1 и 2, член 10, параграф 1 и член 11, параграф 1, или разпоредби, които са по-конкретни по отношение на целта или обхванатата област, за да се постигне различна степен на защита в областта на правата на човека, заетостта и социалната област, околната среда или климата.*

Член 5

Дължимата грижа

1. Държавите членки гарантират, че дружествата полагат **основана на риска** дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда, както е предвидено в членове 7 – 16 („дължимата грижа“), като извършват следните действия:
 - а) включват дължимата грижа в своите политики **и системи за управление на риска** в съответствие с член 7;
 - б) установяват **и оценяват** действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия в съответствие с член 8 **и ако е необходимо, дават приоритет на действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия в съответствие с член 9**;
 - в) предотвратяват и смекчават потенциалните неблагоприятни въздействия, прекратяват действителните неблагоприятни въздействия и свеждат до минимум мащаба им в съответствие с членове 10 и 11;
 - г) **осигуряват отстраняване на вредите във връзка с действителни неблагоприятни въздействия в съответствие с член 12**;

- д) *осъществяват пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни в съответствие с член 13;*
- е) установяват и поддържат *механизъм за уведомяване и* процедура за подаване на жалби в съответствие с член 14;
- ж) наблюдават ефективността на своята политика и мерки за дължима грижа в съответствие с член 15;
- з) публично съобщават информация относно дължимата грижа в съответствие с член 16.

2. Държавите членки гарантират, че за целите на дължимата грижа дружествата имат право да споделят ресурси и информация в рамките на съответните си групи от дружества и с други правни субекти.

3. *Държавите членки гарантират, че бизнес партньорите не са задължени да разкриват на дружество, което изпълнява задълженията, произтичащи от настоящата директива, информация, която представлява търговска тайна съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2016/943, без да се засяга разкриването на самоличността на преките и непреките бизнес партньори, или съществена информация, необходима за установяване на действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, когато това е необходимо и надлежно обосновано с оглед на спазването от страна на дружеството на задълженията за дължима грижа. Това не засяга възможността бизнес партньорите да защитават своите търговски тайни чрез механизмите, установени в Директива (ЕС) 2016/943. Бизнес партньорите в никакъв случай не са длъжни да разкриват класифицирана информация или друга информация, чието оповестяване би изложило на риск основните интереси, свързани с държавната сигурност.*

4. *Държавите членки изискват от дружествата да съхраняват документацията относно действията, предприети за изпълнение на задълженията им за дължима грижа, с цел доказване на съответствие, включително подкрепящи доказателства, в продължение на най-малко 5 години от момента на изготвяне или получаване на тази документация.*

Когато след изтичането на срока на съхранение, предвиден в първа алинея, е налице текущо съдебно или административно производство съгласно настоящата директива, срокът на съхранение се удължава до окончателното приключване на въпроса.

Член 6

Подкрепа за дължимата грижа на равнище група

1. *Държавите членки гарантират, че на дружествата майки, попадащи в обхвата на настоящата директива, е разрешено да изпълняват задълженията, установени в членове 7 – 11 и член 22, от името на дружества, които са дъщерни дружества на тези дружества майки и попадат в обхвата на настоящата директива, ако това гарантира ефективно съответствие. Това не засяга възможността дъщерните дружества да упражняват правомощията на надзорен орган в съответствие с член 25 и тяхната гражданска отговорност в съответствие с член 29.*

2. *Изпълнението на задълженията за дължима грижа, предвидени в членове 7 – 16, от страна на дружество майка в съответствие с параграф 1 от настоящия член, подлежи на всяко едно от следните условия:*

- а) дъщерното дружество и дружеството майка си предоставят взаимно цялата необходима информация и си сътрудничат за изпълнение на задълженията, произтичащи от настоящата директива;*
- б) дъщерното дружество спазва политиката за дължима грижа на своето дружество майка, адаптирана по начин, който да гарантира, че задълженията, предвидени в член 7, параграф 1, се изпълняват по отношение на дъщерното дружество;*
- в) дъщерното дружество включва дължимата грижа във всички свои политики и системи за управление на риска в съответствие с член 7, като ясно описва кои задължения трябва да се изпълняват от дружеството майка и при необходимост информира за това съответните заинтересовани страни;*

- г) *ако е необходимо, дъщерното дружество продължава да предприема подходящи мерки в съответствие с членове 10 и 11 и да изпълнява задълженията си по членове 12 и 13;*
- д) *когато е приложимо, дъщерното дружество иска договорни гаранции от пряк бизнес партньор в съответствие с член 10, параграф 2, буква б) или член 11, параграф 3, буква в), иска договорни гаранции от непряк бизнес партньор в съответствие с член 10, параграф 4 или член 11, параграф 5 и временно преустановява или прекратява бизнес отношението в съответствие с член 10, параграф 6 или член 11, параграф 7.*

3. *Когато дружеството майка изпълнява задължението, предвидено в член 22, от името на дъщерното дружество в съответствие с параграф 1 от настоящия член, дъщерното дружество изпълнява задълженията, определени в член 22, в съответствие с плана на дружеството майка за преход за смекчаване на изменението на климата, съответно адаптиран към неговия бизнес модел и стратегия.*

Член 7

Интегриране на дължимата грижа в политиките и *системите за управление на риска на дружеството*

1. Държавите членки гарантират, че дружествата включват дължимата грижа във всички свои *съответни* политики и *системи за управление на риска и* разполагат с политика за дължима грижа, *която осигурява основана на риска дължима грижа.*

I

2. *Политиката за дължима грижа, посочена в параграф 1, се разработва след предварителна консултация със служителите на дружеството и техните представители и съдържа всички изброени по-долу елементи:*
 - а) описание на подхода на дружеството към дължимата грижа, включително в дългосрочен план;*
 - б) кодекс за поведение, в който се описват правилата и принципите, които да се спазват в рамките на цялото дружество и неговите дъщерни дружества, както и от преките или непреките бизнес партньори на дружеството, в съответствие с член 10, параграф 2, буква б), член 10, параграф 4, член 11, параграф 3, буква в) или член 11, параграф 5; както и*

в) описание на процесите, въведени за интегрирането на дължимата грижа в съответните политики на дружеството и за полагането на дължима грижа, включително мерките, предприети за проверка на спазването на кодекса за поведение, посочен в буква б), и за разширяване на прилагането на този кодекс, така че да обхване и бизнес партньорите.

3. Държавите членки гарантират, че дружествата актуализират своите политики за дължима грижа *без ненужно забавяне след настъпването на значима промяна и че преразглеждат и при необходимост актуализират тези политики най-малко на всеки 24 месеца.*

За целите, посочени в първа алинея, дружествата вземат предвид неблагоприятните въздействия, които вече са установени в съответствие с член 8, както и подходящите мерки, предприети за справяне с тези неблагоприятни въздействия в съответствие с членове 10 и 11, и резултатите от оценките, извършени в съответствие с член 15.

I

Член 8

Установяване **и оценка** на действителни и потенциални неблагоприятни въздействия

1. Държавите членки гарантират, че дружествата вземат подходящи мерки, за да установят **и оценят** действителните и потенциалните **■** неблагоприятни въздействия, произтичащи от техните собствени дейности или от тези на техните дъщерни дружества, а когато са свързани с техните **вериги на дейността – от веригите на дейността на техните бизнес партньори**, в съответствие с настоящия член.
2. **Като част от задължението, определено в параграф 1, като вземат предвид съответните рискови фактори, дружествата вземат подходящи мерки с цел:**
 - а) **да набележат собствените си дейности, тези на дъщерните си дружества и тези на бизнес партньорите си, когато дейностите на последните са свързани с техните вериги на дейност, за да определят като цяло областите, в които е най-вероятно да възникнат неблагоприятни въздействия и те да бъдат най-сериозни;**
 - б) **въз основа на резултатите от набелязването, посочено в буква а), да извършат задълбочена оценка на собствените си дейности, на дейностите на своите дъщерни дружества и на дейностите на бизнес партньорите си, когато дейностите на последните са свързани с техните вериги на дейност, в областите, в които е установено, че е най-вероятно да възникнат неблагоприятни въздействия и те да бъдат най-сериозни.**

3. Държавите членки гарантират, че за целите на установяването **и оценката** на неблагоприятните въздействия, посочени в параграф 1, въз основа, когато е целесъобразно, на количествена и качествена информация, дружествата имат право да използват подходящи ресурси, включително независими доклади и информация, събрана чрез **механизма за уведомяване и** процедурата за подаване на жалби, предвидени в член 14. ■
4. *Когато информацията, необходима за задълбочената оценка, предвидена в параграф 2, буква б), може да бъде получена от бизнес партньори на различни равнища по веригата на дейността, дружеството дава приоритет на искането на тази информация, когато това е разумно, пряко от бизнес партньорите, при които е най-вероятно да възникнат неблагоприятните въздействия.*

Член 9

Приоритизиране на установени действителни и потенциални неблагоприятни въздействия

- 1. Държавите членки гарантират, че когато не е възможно едновременно и в пълна степен да се предотвратят, смекчат, прекратят или сведат до минимум всички установени неблагоприятни въздействия, дружествата приоритизират неблагоприятните въздействия, установени съгласно член 8, за да изпълнят задълженията, определени в член 10 или 11.***
- 2. Приоритизирането, посочено в параграф 1, се основава на сериозността и вероятността на неблагоприятното въздействие.***
- 3. След като в разумен срок са предприети мерки за справяне с най-сериозните и най-вероятните неблагоприятни въздействия в съответствие с член 10 или член 11, дружеството предприема мерки за справяне с по-малко сериозните и по-малко вероятните неблагоприятни въздействия.***

Член 10

Предотвратяване на потенциални неблагоприятни въздействия

1. Държавите членки гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки, за да предотвратят или, когато предотвратяването не е възможно или не е възможно да се осъществи незабавно, да смекчат по подходящ начин потенциалните неблагоприятни въздействия ■, които са били или е следвало да бъдат установени съгласно член 8, в съответствие с **член 9 и с** настоящия член.

За да се определят подходящите мерки, посочени в първа алинея, надлежно се взема предвид:

- а) дали потенциалното неблагоприятно въздействие може да бъде причинено единствено от дружеството; дали то може да бъде причинено съвместно от дружеството и дъщерно дружество или бизнес партньор чрез действия или бездействия; или дали то може да бъде причинено единствено от бизнес партньор на дружеството по веригата на дейността;*
- б) дали потенциалното неблагоприятно въздействие може да настъпи при дейността на дъщерно дружество, пряк бизнес партньор или непряк бизнес партньор; както и*

- в) *способността на дружеството да оказва влияние върху бизнес партньора, който може да причини, сам или съвместно, потенциалното неблагоприятно въздействие.*

2. От дружествата се изисква да вземат следните **подходящи мерки**, по целесъобразност:

- а) когато е необходимо поради естеството или сложността на мерките, необходими за предотвратяване, да разработят и изпълнят **без ненужно забавяне** план за превантивни действия с обосновани и ясно определени срокове за **изпълнението на подходящи мерки** и качествени и количествени показатели за измерване на подобренията; **дружествата могат да разработват своите планове за действие в сътрудничество с промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни**; планът за превантивни действия **се адаптира към дейността и веригата на дейността на дружествата**;
- б) да поискат договорни гаранции от **■ пряк бизнес партньор**, че той ще гарантира спазването на кодекса за поведение на дружеството, и ако е необходимо, план за превантивни действия, включително чрез **установяване на** съответните договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от веригата на **дейността** на дружеството **■** ; когато са получени такива договорни гаранции, се прилага параграф 5;

- в) да направят необходимите **финансови или нефинансови** инвестиции, **корекции или актуализации**, например в **съоръжения, производствени или други оперативни** процеси и инфраструктури ■ ;
- г) да направят необходимите промени или подобрения в **бизнес плана и цялостните стратегии и операции на дружеството, включително практиките за закупуване, проектиране и разпространение**;
- д) да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, **което е бизнес партньор на дружеството, когато това е необходимо с оглед на ресурсите, знанията и ограниченията на МСП, включително чрез предоставяне или осигуряване на достъп до изграждане на капацитет, обучение или модернизиране на системите за управление, а** когато спазването на кодекса за поведение или плана за превантивни действия би застрашило жизнеспособността на МСП, **чрез предоставяне на целенасочена и пропорционална финансова подкрепа, като например пряко финансиране, нисколихвени заеми, гаранции за непрекъснато снабдяване или помощ за осигуряване на финансиране**;

- е) в съответствие с правото на Съюза, включително правото в областта на конкуренцията, да си сътрудничат с други субекти, включително, когато е целесъобразно, с цел повишаване на способността на дружеството да **предотврати или смекчи** неблагоприятното въздействие **■**, по-специално когато не съществува друга подходяща или ефективна **мярка**.

■

3. *Дружествата могат да вземат, когато е целесъобразно, подходящи мерки в допълнение към мерките, изброени в параграф 2, като например взаимодействие с бизнес партньор относно очакванията на дружеството по отношение на предотвратяването и смекчаването на потенциални неблагоприятни въздействия или предоставянето или улесняването на достъп до изграждане на капацитет, насоки, административна и финансова подкрепа, като например заеми или финансиране, като същевременно се вземат предвид ресурсите, знанията и ограниченията на възможностите на бизнес партньора.*
4. По отношение на потенциалните неблагоприятни въздействия, които не могат да бъдат предотвратени или адекватно смекчени чрез *подходящите мерки, изброени в параграф 2*, дружеството може да потърси *договорни гаранции от* **непряк бизнес партньор** с оглед на спазването на кодекса за поведение или на план за превантивни действия на дружеството. Когато са *получени такива договорни гаранции*, се прилага параграф 5.

5. Договорните гаранции, посочени в параграф 2, буква б) и в параграф 4, **■** се придружават от подходящи мерки за проверка на съответствието. За целите на проверката на съответствието дружеството може да се позове на **проверка от независима трета страна, включително чрез промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни.**

Когато са получени договорни гаранции от МСП или е сключен договор с МСП, използваните условия са справедливи, обосновани и недискриминационни.

Дружеството също така оценява дали договорните гаранции на МСП следва да бъдат придружени от някои от подходящите мерки за МСП, посочени в параграф 2, буква д). Когато се осъществяват мерки за проверка на съответствието по отношение на МСП, дружеството следва да поеме разходите за извършване на проверката от независима трета страна. **Ако дадено МСП поиска да заплати поне част от разходите за проверка от независима трета страна или при съгласие с дружеството, МСП може да споделя резултатите от тази проверка с други дружества.**

6. По отношение на потенциалните неблагоприятни въздействия, посочени в параграф 1, които не могат да бъдат предотвратени или адекватно смекчени чрез мерките, определени в параграфи 2, 4 и 5, от дружеството се изисква, като крайна мярка, да се въздържа от започване на нови или разширяване на съществуващи отношения с **бизнес** партньор, във връзка с който е възникнало въздействието, или в рамките на **веригата на дейността**, от която е възникнало въздействието, и когато правото, уреждащо техните отношения, му позволява, предприема **като крайна мярка** следните действия:
- а) *приема и прилага без ненужно забавяне разширен план за превантивни действия за конкретното неблагоприятно въздействие чрез използване или засилване на влиянието на дружеството посредством временното преустановяване на бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, при условие че съществува разумно очакване, че тези усилия ще бъдат успешни; планът за действие включва конкретен и подходящ график за приемането и изпълнението на всички действия в него, в рамките на който дружеството може да търси и алтернативни бизнес партньори;*
 - б) *ако няма разумно очакване тези усилия да се увенчаят с успех или ако прилагането на разширения план за превантивни действия не е довело до предотвратяване или смекчаване на неблагоприятното въздействие, прекратява бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, ако потенциалното неблагоприятно въздействие е сериозно.*

Преди временното преустановяване или прекратяването на бизнес отношения дружеството прави оценка дали може разумно да се очаква неблагоприятните въздействия от това да бъдат явно по-сериозни от неблагоприятното въздействие, което не би могло да бъде предотвратено или смекчено по подходящ начин. Ако това е така, от дружеството не се изисква да преустанови временно или да прекрати бизнес отношенията и то трябва да е в състояние да докладва на компетентния надзорен орган надлежно обосноващите причини за такова решение.

Държавите членки предвиждат възможност за **временно преустановяване или прекратяване** на бизнес отношенията в договори, уредени от тяхното право, **в съответствие с първа алинея, с изключение на договорите, които страните са задължени по закон да сключат.**

Когато дружеството реши да преустанови временно или да прекрати бизнес отношенията, то взема мерки, за да предотврати, смекчи или да сложи край на въздействията от временното преустановяване или прекратяването, предоставя предизвестие в разумен срок на съответния бизнес партньора и редовно преразглежда това решение.

Когато дружеството реши да не преустанови временно или да не прекрати бизнес отношенията съгласно настоящия член, то наблюдава потенциалното неблагоприятно въздействие и периодически прави оценка на решението си и на това дали съществуват допълнителни подходящи мерки.

Член 11

Прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия

1. Държавите членки гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки за прекратяване в съответствие с **член 9** и с настоящия член на действителните неблагоприятни въздействия, които са установени или е следвало да бъдат установени съгласно член 8.

За да се определят подходящите мерки, посочени в първа алинея, надлежно се взема предвид:

- а) дали действителното неблагоприятно въздействие е причинено единствено от дружеството; дали то е причинено съвместно от дружеството и дъщерно дружество или бизнес партньор чрез действия или бездействия; или дали то е причинено единствено от бизнес партньор на дружеството по веригата на дейността;*
- б) дали действителното неблагоприятно въздействие е настъпило при дейността на дъщерно дружество, пряк бизнес партньор или непряк бизнес партньор; както и*
- в) способността на дружеството да оказва влияние върху бизнес партньора, който е причинил, сам или съвместно, действителното неблагоприятно въздействие.*

2. Когато неблагоприятното въздействие не може да бъде прекратено *незабавно*, държавите членки гарантират, че дружествата свеждат до минимум мащаба на това въздействие.

3. От дружествата се изисква да вземат следните *подходящи мерки*, когато е целесъобразно:
- а) да неутрализират неблагоприятното въздействие или сведат до минимум неговия мащаб ■ ; такива мерки трябва да са пропорционални на *сериозността* на неблагоприятното въздействие и на ■ *приноса* на дружеството *за* неблагоприятното въздействие;
 - б) когато е необходимо, поради факта че неблагоприятното въздействие не може да бъде незабавно прекратено, и *без излишно забавяне*, да разработят и приложат план за корективни действия с разумни и ясно определени срокове за *изпълнението на подходящи мерки* и качествени и количествени показатели за измерване на подобрението; *дружествата могат да разработват своите планове за действие в сътрудничество с промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни*; планът за корективни действия *се адаптира към дейността и веригата на дейността на дружествата*;
 - в) да потърсят договорни гаранции от пряк ■ бизнес *партньор*, че ще гарантира спазването на кодекса за поведение *на дружеството*, и ако е необходимо, план за корективни действия, включително чрез *установяване на* съответните договорни гаранции от своите партньори, доколкото *техните дейности* са част от веригата на дейността *на дружеството*; когато са получени такива договорни гаранции, се прилага параграф 6;

- г) да направят необходимите **финансови или нефинансови** инвестиции, **корекции или актуализации**, например в **съоръжения, производствени или други оперативни** процеси и инфраструктури ■ ;
- д) да направят необходимите **промени или подобрения в бизнес плана и цялостните стратегии и операции на дружеството, включително практиките за закупуване, проектиране и разпространение**;
- е) да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, ■ което е **бизнес партньор на дружеството, когато това е необходимо с оглед на ресурсите, знанията и ограниченията на възможностите на МСП, включително чрез предоставяне или осигуряване на достъп до изграждане на капацитет, обучение или модернизиране на системите за управление, а** когато спазването на кодекса за поведение или плана за корективни действия би застрашило жизнеспособността на МСП, **чрез предоставяне на целенасочена и пропорционална финансова подкрепа, като например пряко финансиране, нисколихвени заеми, гаранции за непрекъснато снабдяване или помощ за осигуряване на финансиране**;

ж) в съответствие с правото на Съюза, включително правото в областта на конкуренцията, да си сътрудничат с други субекти, включително, когато е целесъобразно, с цел повишаване на способността на дружеството да прекрати неблагоприятното въздействие *или да сведе до минимум мащаба му*, по-специално когато не съществува друга подходяща или ефективна *мярка*;

з) *да осигуряват отстраняване на вредите в съответствие с член 12.*

4. *Дружествата могат да предприемат, когато е целесъобразно, подходящи мерки в допълнение към мерките, изброени в параграф 3, като например взаимодействие с бизнес партньор относно очакванията на дружеството по отношение на прекратяването на действителните неблагоприятни въздействия или свеждането до минимум на мащаба на такива въздействия, или предоставянето или улесняването на достъп до изграждане на капацитет, насоки, административна и финансова подкрепа, като например заеми или финансиране, като същевременно се вземат предвид ресурсите, знанията и ограниченията на възможностите на бизнес партньора.*

5. По отношение на действителните неблагоприятни въздействия, които не могат да бъдат прекратени *или чийто мащаб не може да бъде сведен до минимум* по адекватен начин с *подходящите мерки, изброени* в параграф 3, дружеството може да потърси *договорни гаранции от* непряк *бизнес партньор* с оглед на спазването на кодекса за поведение или на плана за корективни действия на дружеството. Когато *са получени такива договорни гаранции*, се прилага параграф 6.

6. Договорните гаранции, посочени в параграф 3, буква в) и в параграф 5, **■** се придружават от подходящи мерки за проверка на съответствието. За целите на проверката на съответствието дружеството може да се позове на проверка от **независима трета страна, включително чрез промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни.**

Когато са получени договорни гаранции или е сключен договор с МСП, използваните условия са справедливи, обосновани и недискриминационни.

Дружеството също така оценява дали договорните гаранции на МСП следва да бъдат придружени от някои от подходящите мерки за МСП, посочени в параграф 3, буква е). Когато се осъществяват мерки за проверка на съответствието по отношение на МСП, дружеството следва да поеме разходите за извършване на проверката от независима трета страна. **Ако дадено МСП поиска да заплати поне част от разходите за проверка от независима трета страна или при съгласие с дружеството, МСП може да споделя резултатите от проверката с други дружества.**

7. По отношение на действителните неблагоприятни въздействия, посочени в параграф 1, които не могат да бъдат прекратени или чийто мащаб не може да бъде сведен до минимум с мерките ■ , определени в параграфи 3, 5 и 6, **от** дружеството **се изисква**, като крайна мярка, да се въздържа от започване на нови или разширяване на съществуващи отношения с **бизнес** партньор, във връзка с който е възникнало въздействието, или в рамките на ■ веригата **на дейността**, от която е възникнало въздействието, и когато правото, уреждащо техните отношения, му позволява, предприема ■ **като крайна мярка** следните действия:

- а) **приема и прилага без ненужно забавяне разширен план за корективни действия за конкретното неблагоприятно въздействие, включително чрез използване или засилване на влиянието на дружеството посредством временното преустановяване на бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, при условие че съществува разумно очакване, че тези усилия ще бъдат успешни; планът за действие включва конкретен и подходящ график за приемането и изпълнението на всички действия в него, в рамките на който дружеството може да търси и алтернативни бизнес партньори;**
- б) **ако няма разумно очакване тези усилия, посочени в буква а), да се увенчават с успех или ако прилагането на разширения план за корективни действия не доведе до прекратяване или до свеждане до минимум на мащаба на неблагоприятното въздействие, прекратява бизнес отношенията във връзка със съответните дейности, ■ ако действителното неблагоприятно въздействие е ■ сериозно.**

Преди временното преустановяване или прекратяването на бизнес отношенията дружеството преценява дали може разумно да се очаква неблагоприятните въздействия от това да бъдат явно по-сериозни от неблагоприятното въздействие, което не би могло да бъде прекратено, или чийто мащаб не би могъл да бъде сведен до минимум по подходящ начин. Ако това е така, от дружеството не се изисква да преустанови временно или да прекрати бизнес отношенията и то трябва да е в състояние да докладва на компетентния надзорен орган надлежно обосноващите причини за такова решение.

Държавите членки предвиждат възможност за **временно преустановяване или прекратяване** на бизнес отношенията в договори, уредени от тяхното право в **съответствие с първа алинея, с изключение на договорите, които страните са задължени по закон да сключат.**

Когато дружеството реши да преустанови временно или да прекрати бизнес отношенията, то взема мерки, за да предотврати, смекчи или да сложи край на въздействията от временното преустановяване или прекратяването, да предостави предизвестие в разумен срок на бизнес партньора и редовно да преразглежда това решение.

Когато дружеството реши да не преустанови временно или да не прекрати бизнес отношенията съгласно настоящия член, това дружество наблюдава действителното неблагоприятно въздействие и периодично прави оценка на решението си и на това дали съществуват допълнителни подходящи мерки.

I

Член 12

Отстраняване на вредите от действителни неблагоприятни въздействия

- 1. Държавите членки гарантират, че ако дадено дружество е причинило, само или съвместно, действително неблагоприятно въздействие, това дружество осигурява отстраняване на вредите.*

2. *Когато действителното неблагоприятно въздействие е причинено само от бизнес партньора на дружеството, дружеството може да осигури доброволно отстраняване на вредите. Дружеството може също така да използва способността си да оказва влияние върху бизнес партньора, причиняващ неблагоприятното въздействие, за да осигури отстраняване на вредите.*

Член 13

Пълноценно взаимодействие със заинтересованите страни

1. *Държавите членки гарантират, че дружествата вземат подходящи мерки за ефективно взаимодействие със заинтересованите страни в съответствие с настоящия член.*
2. *Без да се засяга Директива (ЕС) 2016/943, когато се консултират със заинтересованите страни, дружествата по целесъобразност им предоставят подходяща и изчерпателна информация с цел провеждане на ефективни и прозрачни консултации. Без да се засяга Директива (ЕС) 2016/943, консултираните заинтересовани страни имат правото да отправят обосновано искане за имаща отношение допълнителна информация, която се предоставя от дружеството в разумен срок и в подходящ и разбираем формат. Ако дружеството откаже искане за допълнителна информация, консултираната заинтересована страна има право на писмена обосновка за този отказ.*

3. Консултациите със заинтересованите страни се провеждат на следните етапи от процеса на дължимата грижа:

- а) при събирането на необходимата информация относно действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия, за да се установят, оценят и приоритизират неблагоприятните въздействия съгласно членове 8 и 9;**
- б) при разработването на планове за превантивни и корективни действия съгласно член 10, параграф 2 и член 11, параграф 3 и разработването на разширени планове за превантивни и корективни действия съгласно член 10, параграф 6 и член 11, параграф 7;**
- в) при решението за прекратяване или временно преустановяване на бизнес отношенията съгласно член 10, параграф 6 и член 11, параграф 7;**
- г) при приемането на подходящи мерки за отстраняване на вредите от неблагоприятните въздействия съгласно член 12;**
- д) когато е целесъобразно, при разработването на качествени и количествени показатели за наблюдението, изисквани съгласно член 15.**

4. *Когато не е възможно при разумно допускане да се осъществи ефективно взаимодействие със заинтересованите страни в степента, необходима за спазване на изискванията на настоящата директива, дружествата се консултират допълнително с експерти, които могат да предоставят надеждна информация за действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия.*
5. *При консултациите със заинтересованите страни дружествата идентифицират и преодоляват пречките във взаимодействието и гарантират, че участниците не са обект на ответни действия или отмъщение, включително чрез запазване на поверителността или анонимността.*
6. *Държавите членки гарантират, че дружествата имат право да изпълняват задълженията, предвидени в настоящия член, чрез промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни, по целесъобразност, при условие че процедурите за консултациите отговарят на изискванията, посочени в настоящия член. Използването на промишлени инициативи и инициативи с участието на множество заинтересовани страни не е достатъчно, за да се изпълни задължението за консултация със служителите на дружеството и техните представители.*
7. *Взаимодействието със служителите и техните представители не засяга съответното законодателство на Съюза и съответното национално законодателство в областта на заетостта и социалните права, както и приложимите колективни трудови договори.*

Механизъм за уведомяване и процедура за подаване на жалби

1. Държавите членки гарантират, че дружествата дават възможност на лицата и субектите, изброени в параграф 2, да подават жалби до тях, когато **тези лица или субекти** имат основателни опасения относно действителни или потенциални неблагоприятни **■** въздействия във връзка с дейностите **на дружествата**, дейностите на техни дъщерни дружества **или дейностите** на техни **бизнес партньори** във веригите **на дейността на дружествата**.
2. Държавите членки гарантират, че жалби могат да бъдат подадени от:
 - а) **физически или юридически** лица, които са засегнати или имат разумни основания да смятат, че могат да бъдат засегнати от неблагоприятно въздействие, **и законните представители на такива лица от тяхно име, като например организации на гражданското общество и защитници на правата на човека;**
 - б) синдикални организации и други представители на работниците, представляващи лицата, които работят в съответната **верига на дейността; както и**
 - в) и организации на гражданското общество, работещи **и имащи опит** в свързани области, **в които има неблагоприятно въздействие върху околната среда, което е предмет на жалбата.**

3. Държавите членки гарантират, че **■** дружествата установяват *справедлива, публично налична, достъпна, предвидима и прозрачна* процедура за разглеждане на жалбите, посочени в параграф 1, включително процедура, когато дружество счита дадена жалба за неоснователна, и информират съответните *представители на* работниците и синдикални организации *за тази процедура. Дружествата вземат разумно достъпни мерки за предотвратяване на всякакви форми на ответни действия с цел отмъщение, като гарантират поверителността на самоличността на* лицето или организацията, подаващи жалбата, *в съответствие с националното право. Когато се налага споделяне на информация, това се извършва по начин, който не застрашава безопасността на жалбоподателя, включително като не се разкрива самоличността на жалбоподателя.*

Държавите членки гарантират, че когато жалбата е основателна, неблагоприятното въздействие, което е предмет на жалбата, се счита за установено по смисъла на член 8 и дружеството взема подходящи мерки в съответствие с членове 10, 11 и 12.

4. Държавите членки гарантират, че жалбоподателите имат право:
- а) да поискат подходящи последващи действия във връзка с жалбата от дружеството, до което са подали жалба съгласно параграф 1;
 - б) да се срещнат с представители на дружеството на подходящо равнище, за да обсъдят действителните или потенциалните сериозни неблагоприятни въздействия, които са предмет на жалбата, **и потенциалното отстраняване на вредите съгласно член 12;**
 - в) **да им бъдат предоставени от дружеството мотивите за това защо дадена жалба е била счтена за основателна или неоснователна и ако е счтена за основателна, да им бъде дадена информация за стъпките и действията, които са предприети или ще бъдат предприети.**

5. *Държавите членки гарантират, че дружествата установяват достъпен механизъм за подаване на уведомления от лица и субекти, когато те имат информация или опасения относно действителни или потенциални неблагоприятни въздействия във връзка с техните дейности, дейностите на техни дъщерни дружества и дейностите на техни бизнес партньори във веригите на дейността на дружествата.*

Механизмът гарантира, че уведомленията могат да се правят анонимно или в условия на поверителност в съответствие с националното право.

Дружествата вземат разумно достъпни мерки за предотвратяване на всякакви форми на ответни действия с цел отмъщение, като гарантират, че самоличността на лицето или субекта, подаващи уведомления, остават поверителни, в съответствие с националното право. Дружеството може да информира лицата или субектите, подаващи уведомления, за стъпките и действията, които са предприети или ще бъдат предприети, според случая.

6. *Държавите членки гарантират, че дружествата имат право да изпълняват задълженията, предвидени в параграф 1, параграф 3, първа алинея и параграф 5, чрез участие в съвместни процедури за подаване на жалби и механизми за уведомяване, включително тези, които са създадени съвместно от дружества, чрез промишлени сдружения, инициативи с участието на множество заинтересовани страни или глобални рамкови споразумения, при условие че такива съвместни процедури и механизми отговарят на изискванията, определени в настоящия член.*
7. *Подаването на уведомление или жалба съгласно настоящия член не е предварително условие или пречка лицата, които ги подават, да имат достъп до процедурите по членове 26 и 29 или до други извънсъдебни механизми.*

Член 15
Наблюдение

Държавите членки гарантират, че дружествата извършват периодични оценки на своите собствени дейности и мерки, тези на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с **веригите на дейността** на дружеството – тези на техните **■ бизнес партньори, за да оценят изпълнението и да** наблюдават **адекватността и** ефективността на установяването, предотвратяването, смекчаването, прекратяването на неблагоприятните въздействия и свеждането до минимум на техния мащаб **■**. Тези оценки се основават, когато е подходящо, на качествени и количествени показатели и се извършват **без излишно забавяне след появата на значима промяна, но** най-малко на всеки 12 месеца, както и когато са налице основателни причини да се смята, че могат да възникнат **■** нови рискове от настъпването на тези неблагоприятни въздействия. **Ако е целесъобразно**, политиката за дължима грижа, **установените неблагоприятни въздействия и произтичащите от тях подходящи мерки** се актуализират в съответствие с резултатите от тези оценки **и при надлежно отчитане на съответната информация от заинтересованите страни.**

Член 16
Комуникация

1. Без да се засяга освобождаването, предвидено в параграф 2 от настоящия член, държавите членки гарантират, че дружествата докладват по въпросите, обхванати от настоящата директива, като публикуват на своя уебсайт годишен отчет. Този годишен отчет се публикува:

- а) на поне един от официалните езици на Съюза, използвани в държавата членка на надзорния орган, определен съгласно член 24, а в случай на разлика, на език, който е обичайно използван в сферата на международния бизнес;**
- б) в рамките на разумен срок, но не по-късно от 12 месеца след датата на счетоводния баланс за финансовата година, за която е съставен отчетът, или – за дружествата, които доброволно се отчитат в съответствие с Директива 2013/34/ЕС – до датата на публикуване на годишните финансови отчети.**

I

В случай на дружество, учредено в съответствие със законодателството на трета държава, отчетът включва и информацията, изисквана съгласно член 23, параграф 2, относно упълномощения представител на дружеството.

2. *Параграф 1 от настоящия член не се прилага за дружества, които подлежат на изисквания за отчитане във връзка с устойчивостта в съответствие с член 19а, 29а или 40а от Директива 2013/34/ЕС, включително дружествата, които са освободени съгласно член 19а, параграф 9 или член 29а, параграф 8 от посочената директива.*

3. *До 31 март 2027 г. Комисията приема делегирани актове в съответствие с член 34, за да допълни настоящата директива, установявайки съдържанието и критериите за докладването по параграф 1, като уточнява **по-специално достатъчно подробна информация** относно описанието на дължимата грижа, **установените** действителни и потенциални неблагоприятни въздействия **и подходящите мерки, предприети във връзка с тези въздействия.** При изготвянето на тези делегирани актове Комисията надлежно взема предвид стандартите за отчитането във връзка с устойчивостта, приети съгласно членове 29б и 40б от Директива 2013/34/ЕС, и по целесъобразност привежда тези делегирани актове в съответствие с тях.*

При приемането на делегирани актове, посочени в първа алинея, Комисията гарантира, че няма дублиране на изискванията за отчитане за дружествата, посочени в член 3, параграф 1, буква а), точка iii), които подлежат на изисквания за отчитане съгласно член 4 от Регламент (ЕС) 2019/2088, като същевременно запазва изцяло минималните задължения, предвидени в настоящата директива.

Член 17

Достъпност на информацията чрез европейската единна точка за достъп

- 1. Считано от 1 януари 2029 г., държавите членки гарантират, че когато правят публично достояние годишния отчет, посочен в член 16, параграф 1 от настоящата директива, дружествата същевременно предоставят този отчет на органа за събиране на данни, посочен в параграф 3 от настоящия член, за да стане отчетът достъпен чрез европейската единна точка за достъп (ЕЕТД), създадена с Регламент (ЕС) 2023/2859.***

Държавите членки гарантират, че информацията, съдържаща се в годишния отчет, посочен в първа алинея, отговаря на следните изисквания:

- а) подава се във формат за извличане на данни, определен в член 2, точка 3 от Регламент (ЕС) 2023/2859, или, когато това се изисква от правото на Съюза или националното право, в машинночетим формат, определен в член 2, точка 4 от посочения регламент;***

б) придружава се от следните метаданни:

- i) всички наименования на дружеството, за което се отнася информацията;**
- ii) идентификационен код на правен субект на дружеството, както е посочено съгласно член 7, параграф 4, буква б) от Регламент (ЕС) 2023/2859;**
- iii) размер на дружеството според категорията, както е посочено съгласно член 7, параграф 4, буква г) от Регламент (ЕС) 2023/2859;**
- iv) промишлен(и) сектор(и) на икономическата дейност на дружеството, както е посочено съгласно член 7, параграф 4, буква д) от Регламент (ЕС) 2023/2859;**
- v) вид на информацията според посоченото съгласно член 7, параграф 4, буква в) от Регламент (ЕС) 2023/2859;**
- vi) указание дали информацията включва лични данни.**

2. *За целите на параграф 1, буква б), точка ii) държавите членки гарантират, че дружествата получават идентификационен код на правен субект.*
3. *До 31 декември 2028 г., за целите на осигуряването на достъп чрез ЕЕТД до информацията, посочена в параграф 1 от настоящия член, държавите членки посочват най-малко един орган за събиране на данни според определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2023/2859 и уведомяват Европейския орган за ценни книжа и пазари за това.*
4. *С цел осигуряване на ефективното събиране и управление на информацията, подавана в съответствие с параграф 1, Комисията се оправомощава да приема мерки за прилагане, за да определи:*
 - а) други метаданни, които трябва да придружават информацията;*
 - б) структурирането на данните в рамките на информацията; както и*
 - в) за коя информация се изисква машинночетим формат и в такъв случай какъв машинночетим формат да се използва.*

Член 18

Примерни договорни клаузи

С цел да предостави подкрепа на дружествата, за да улесни спазването от тяхна страна на член 10, параграф 2, буква б) и член 11, параграф 3, буква в), Комисията, **в консултация с държавите членки и заинтересованите страни**, приема насоки относно доброволните примерни *договорни* клаузи **до ... [30 месеца от влизането в сила на настоящата директива]**.

Член 19

Насоки

1. С цел да окаже подкрепа на дружествата или на органите на държавите членки относно това как дружествата следва да изпълняват задълженията си за дължима грижа **по практичен начин, и за да предостави подкрепа на заинтересованите страни**, Комисията, в консултация с държавите членки и заинтересованите страни, Агенцията на Европейския съюз за основните права, Европейската агенция по околна среда, **Европейския орган по труда** и по целесъобразност с международни **организации и други** органи, притежаващи опит в областта на дължимата грижа, издава насоки, включително **общи насоки и** насоки за конкретни сектори или насоки относно конкретни неблагоприятни въздействия.

2. *Насоките се издават съгласно параграф 1 и включват:*

- а) насоки и най-добри практики за начина на полагане на дължима грижа в съответствие със задълженията, предвидени в членове 5–16, по-специално процеса на установяване съгласно член 8, приоритизирането на въздействията съгласно член 9, подходящите мерки за адаптиране на практиките за закупуване съгласно член 10, параграф 2 и член 11, параграф 3, отговорното оттегляне съгласно член 10, параграф 6 и член 11, параграф 7, подходящите мерки за отстраняване на вредите съгласно член 12 и начините за установяване на и взаимодействие със заинтересованите страни съгласно член 13, включително чрез механизма за уведомление и процедурата за подаване на жалби, установени в член 14;*
- б) практически насоки относно плана за преход, както е посочено в член 22;*
- в) насоки за конкретни сектори;*

- г) *насоки относно оценката на рисковите фактори на ниво дружество, стопански дейности, географски и контекстуални аспекти, продукти и услуги и секторни рискови фактори, включително рисковите фактори, свързани със засегнати от конфликти и високорискови зони;*
- д) *препратки към налични данни и източници на информация за спазването на задълженията, предвидени в настоящата директива, както и към цифрови инструменти и технологии, които биха могли да улеснят и подпомогнат спазването на изискванията;*
- е) *информация за това как да се споделят ресурси и информация между дружествата и другите правни субекти за целите на спазването на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, по начин, който е в съответствие със защитата на търговските тайни съгласно член 5, параграф 3 и защитата от потенциални ответни действия с цел отмъщение, както е предвидено в член 13, параграф 5;*
- ж) *информация за заинтересованите страни и техните представители относно това как да участват в процеса на дължима грижа.*

3. *Насоките, посочени в параграф 2, букви а), г) и д), се предоставят до ... [моля, въведете дата: 30 месеца от датата на влизане в сила на настоящата директива]. Насоките по параграф 2, букви б), е) и ж) се предоставят до ... [моля, въведете дата: 36 месеца от влизането в сила на настоящата директива].*
4. *Насоките, посочени в настоящия член, се предоставят на всички официални езици на Съюза. Комисията периодично преразглежда насоките и ги адаптира, когато е целесъобразно.*

Член 20

Съпътстващи мерки

1. За да предоставят информация и подкрепа на дружествата, *техните бизнес партньори и заинтересованите страни*, държавите членки създават и експлоатират поотделно или съвместно специални уебсайтове, платформи или портали. В това отношение специално внимание се обръща на МСП, които присъстват във *веригите на дейността* на дружествата. *Тези уебсайтове, платформи или портали предоставят по-специално достъп до:*
- а) *съдържанието и критериите за докладване, определени от Комисията в делегираните актове, приети съгласно член 16, параграф 3;*

- б) насоките на Комисията относно доброволните примерни договорни клаузи, както е предвидено в член 18, и насоките, които тя издава съгласно член 19;*
- в) единното бюро за помощ, предвидено в член 21; както и*
- г) информация за заинтересованите страни и техните представители относно това как да участват в процеса на дължимата грижа.*

- 2. Без да се засягат правилата за държавна помощ, държавите членки могат да подкрепят финансово МСП. *Държавите членки могат също така да предоставят подкрепа на заинтересованите страни с цел улесняване на упражняването на правата, предвидени в настоящата директива.*
- 3. Комисията може да допълва мерките за подкрепа на държавите членки въз основа на съществуващите действия на Съюза в подкрепа на дължимата грижа в Съюза и в трети държави, както и да разработва нови мерки, включително за улесняване на промишлени инициативи и инициативи с участието на множество заинтересовани страни, за да бъдат подпомогнати дружествата да изпълняват своите задължения.

4. **Без да се засягат членове 25, 26 и 29**, дружествата могат да участват в [] промишлени инициативи и инициативи с участието на множество заинтересовани страни за подкрепа на изпълнението на [] задълженията, посочени в членове 7–16 [] , доколкото тези [] инициативи са подходящи за подпомагане на изпълнението на посочените задължения. **По-специално, дружествата могат, след като са направили оценка на тяхната целесъобразност, да използват или да се присъединят към съответния анализ на риска, извършен от промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни или от членове на тези инициативи, и могат да предприемат или да се присъединят към ефективни подходящи мерки чрез такива инициативи. Когато правят това, дружествата наблюдават ефективността на тези мерки и продължават да вземат подходящи мерки, когато това е необходимо, за да гарантират изпълнението на своите задължения.**

Комисията и държавите членки могат да улесняват разпространението на информация за такива [] инициативи и техните резултати. Комисията, в сътрудничество с държавите членки, издава насоки, в които **се определят критерии за пригодност и методология за дружествата за оценка на** пригодността на промишлените инициативи и инициативите с участието на множество заинтересовани страни.

5. *Без да се засягат членове 25, 26 и 29, дружествата могат да използват проверка от независима трета страна на и от дружествата в тяхната верига на дейността, за да подкрепят изпълнението на задълженията за дължима грижа, доколкото тази проверка е подходяща за подпомагане на изпълнението на съответните задължения. Проверката от независима трета страна може да се извършва от други дружества или от промишлена инициатива или инициатива с участието на множество заинтересовани страни. Независимите проверяващи органи – трети страни действат обективно и напълно независимо от дружеството, не са в конфликт на интереси, остават свободни от външно влияние, било то пряко или косвено, и се въздържат от всякакви действия, несъвместими с тяхната независимост. В зависимост от естеството на неблагоприятното въздействие те следва да имат опит и компетентност по въпроси, свързани с околната среда или правата на човека, и носят отговорност за качеството и надеждността на проверката, която извършват.*

Комисията, в сътрудничество с държавите членки, издава насоки, в които се определят критерии за пригодност и методология за дружествата за оценка на пригодността на проверяващите органи – трети страни, както и насоки за наблюдение на точността, ефективността и почтеността на проверката от трета страна.

Член 21

Единно бюро за помощ

- 1. Комисията създава единно бюро за помощ, чрез което дружествата могат да търсят информация, насоки и подкрепа във връзка с изпълнението на задълженията си, предвидени в настоящата директива.**
- 2. Съответните национални органи във всяка държава членка си сътрудничат с единното бюро за помощ, за да подпомогнат адаптирането на информацията и насоките към националния контекст и разпространението на тази информация и насоки.**

Член 22

Борба с изменението на климата

1. Държавите членки гарантират, че дружествата, посочени в член 2, параграф 1, **букви а), б) и в)** и в член 2, параграф 2, **букви а), б) и в)**, приемат **и прилагат план за преход за смекчаване на изменението на климата, който има за цел** да гарантира **чрез полагане на максимални усилия**, че бизнес моделът и стратегията на дружеството са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5°C в съответствие с Парижкото споразумение **и с целта за постигане на неутралност по отношение на климата, установена в Регламент (ЕС) 2021/1119, включително неговите междинни цели и целите за неутралност по отношение на климата до 2050 г., и когато е приложимо, експозицията на дружеството на дейности, свързани с въглища, нефт и газ.**

Проектът на плана за преход за смекчаване на изменението на климата, посочен в първа алинея, съдържа:

- а) обвързани със срокове цели, свързани с изменението на климата за 2030 г., разпределени на петгодишни стъпки до 2050 г. въз основа на убедителни научни доказателства, и когато е целесъобразно, цели за абсолютно намаляване на емисиите на парникови газове за емисиите на парникови газове от обхват 1, обхват 2 и обхват 3 за всяка значима категория;*
- б) описание на установените лостове за декарбонизация и планираните ключови действия за постигане на целите, посочени в буква а), включително, когато е целесъобразно, промени в портфейла от продукти и услуги на дружеството и възприемането на нови технологии;*
- в) обяснение и количествено определяне на инвестициите и финансирането в подкрепа на изпълнението на плана за преход за смекчаване на изменението на климата; както и*
- г) описание на ролята на административните, управителните и надзорните органи по отношение на плана за преход за смекчаване на изменението на климата.*

I

2. *Дружествата, които докладват план за преход за смекчаване на изменението на климата в съответствие с член 19а, 29а или 40а, според случая, от Директива 2013/34/ЕС, се считат за изпълнили задължението за приемане на план за преход за смекчаване на изменението на климата, посочен в параграф 1 от настоящия член.*

Дружествата, които са включени в плана за преход за смекчаване на изменението на климата на тяхното предприятие майка, докладван в съответствие с член 29а или 40а, според случая, от Директива 2013/34/ЕС, се считат за изпълнили задължението за приемане на план за преход за смекчаване на изменението на климата, посочен в параграф 1 от настоящия член.

3. *Държавите членки гарантират, че планът за преход за смекчаване на изменението на климата, посочен в параграф 1, се актуализира на всеки 12 месеца и съдържа описание на напредъка, постигнат от дружеството в постигането на целите, посочени в параграф 1, втора алинея, буква а).*

Член 23

Упълномощен представител

1. Държавите членки **изискват** от дружество, **посочено в** член 2, параграф 2, **осъществяващо дейност в държава членка**, да определи физическо или юридическо лице за свой упълномощен представител, установен или пребиваващ в една от държавите членки, в които то осъществява дейност. Определянето е валидно, когато бъде потвърдено, че упълномощеният представител го е приел.

2. Държавите членки **изискват** от **упълномощения представител или дружеството да съобщат** името, адреса, адреса на електронната поща и телефонния номер на упълномощения представител ■ на надзорен орган в държавата членка, в която пребивава или е установен упълномощеният представител, **и ако тя е различна, на компетентния надзорен орган, както е определен в член 24, параграф 3.**
- Държавите членки гарантират, че упълномощеният представител е длъжен да предостави при поискване копие от документа за определянето на официален език на държава членка на някой от надзорните органи.
3. Държавите членки **изискват** от **упълномощения представител или дружеството да информират** надзорен орган в държавата членка, в която пребивава или е установен упълномощеният представител, и ако тя е различна, **компетентния надзорен орган, както е определен в член 24, параграф 3**, че дружеството представлява дружество, посочено в член 2, параграф 2.

4. Държавите членки **изискват от** всяко дружество **да** оправомощава своя упълномощен представител да получава съобщения от надзорните органи по всички въпроси, необходими за спазването и прилагането на **разпоредбите на националното право**, с които се транспонира настоящата директива. От дружествата се изисква да предоставят на своя упълномощен представител необходимите правомощия и ресурси, за да си сътрудничи с надзорните органи.
5. **Когато дружество, посочено в член 2, параграф 2, не изпълни задълженията, предвидени в настоящия член, всички държави членки, в които това дружество осъществява дейност, са компетентни да налагат изпълнението на тези задължения в съответствие със своето национално право. Държава членка, която възнамерява да наложи изпълнението на задълженията, предвидени в настоящия член, уведомява надзорните органи чрез Европейската мрежа на надзорните органи, създадена съгласно член 28, така че останалите държави членки да не налагат това изпълнение.**

Член 24

Надзорни органи

1. Всяка държава членка определя един или повече надзорни органи, които да упражняват надзор върху спазването на задълженията, установени в разпоредбите на националното право, които са приети съгласно членове 7 – 16 и член 22.

2. По отношение на дружество, посочено в член 2, параграф 1, компетентен надзорен орган е органът на държавата членка, в която се намира седалището на дружеството.
3. По отношение на дружество, посочено в член 2, параграф 2, компетентен надзорен орган е органът на държавата членка, в която дружеството има клон. Ако дружеството няма клон в държава членка или има клонове, намиращи се в различни държави членки, компетентен надзорен орган е надзорният орган на държавата членка, в която дружеството е генерирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, преди датата, посочена в член 37, или датата, на която дружеството за първи път е изпълнило критериите, определени в член 2, параграф 2, в зависимост от това коя от двете дати настъпи по-късно.

Дружество, посочени в член 2, параграф 2, може въз основа на промяна в обстоятелствата, довела до това те да генерират по-голямата част от оборота си в Съюза в друга държава членка, да отправят надлежно обосновано искане за промяна на надзорния орган, който е компетентен да урежда въпроси по отношение на това дружество, обхванати от настоящата директива.

4. *Когато дружество майка изпълнява задълженията, произтичащи от настоящата директива, от името на дъщерните си дружества в съответствие с член 6, компетентният надзорен орган за дружеството майка си сътрудничи с компетентния надзорен орган за дъщерното дружество, който остава компетентен да гарантира, че дъщерното дружество е обект на упражняването на правомощия в съответствие с член 25. Във връзка с това Европейската мрежа на надзорните органи, създадена с член 28, улеснява необходимото сътрудничество, координация и предоставяне на взаимопомощ в съответствие с член 28.*
5. Когато държава членка определи повече от един надзорен орган, тя гарантира, че съответните компетентности на тези надзорни органи са ясно определени и че те си сътрудничат тясно и ефективно помежду си.
6. Държавите членки могат да определят органите за надзор на регулирани финансови предприятия и като надзорни органи за целите на настоящата директива.

7. До ... *[2 години от влизането в сила на настоящата директива]* държавите членки информират Комисията за наименованията и данните за контакт на надзорните органи, определени съгласно настоящия член, както и за съответните им компетентности, когато са определени няколко надзорни органа. Те информират Комисията за всички промени в тези данни и правомощия.
8. Комисията оповестява публично, включително на своя уебсайт, списък на надзорните органи, *а когато дадена държава членка има няколко надзорни органа – съответните компетентности на тези органи по отношение на настоящата директива*. Комисията редовно актуализира списъка въз основа на информацията, получена от държавите членки.

9. Държавите членки гарантират независимостта на надзорните органи и гарантират, че надзорните органи, както и всички лица, които работят или са работили за тях, както и одиторите, **експертите и всички други лица**, действащи от тяхно име, упражняват правомощията си безпристрастно, прозрачно и при надлежно спазване на задълженията за професионална тайна. По-специално държавите членки гарантират, че надзорните органи са е правно и функционално независими, **свободни от външно влияние, било то пряко или косвено, включително** от дружествата, попадащи в обхвата на настоящата директива, или от други пазарни интереси, че техните служители и лицата, отговарящи за управлението, не са засегнати от конфликти на интереси, при спазване на изискванията за поверителност, и че те се въздържат от всякакви действия, които са несъвместими със задълженията им.
10. **Държавите членки гарантират, че надзорните органи публикуват и предоставят достъп онлайн до годишния доклад за дейността си съгласно настоящата директива.**

Член 25

Правомощия на надзорните органи

1. Държавите членки гарантират, че надзорните органи разполагат с подходящи правомощия и ресурси за изпълнение на задачите, които са им възложени съгласно настоящата директива, включително с правомощието да **изискват от дружествата да предоставят** информация и да провеждат разследвания, отнасящи се до спазването на задълженията, предвидени в **членове 7 – 16. Държавите членки изискват от надзорните органи да упражняват надзор върху приемането и разработването на плана за преход за смекчаване на изменението на климата в съответствие с изискванията, предвидени в член 22, параграф 1.**
2. Надзорен орган може да започне разследване по собствена инициатива или в резултат на обосновани опасения, за които е бил уведомен съгласно член 26, когато счита, че разполага с достатъчно информация, сочеща евентуално нарушение от страна на дружество на задълженията, предвидени в разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива.

3. Инспекциите се провеждат в съответствие с националното право на държавата членка, в която се извършва инспекцията, и след като дружеството е било предварително предупредено, освен когато предварителното уведомление би възпрепятствало ефективността на проверката. Когато в рамките на разследването надзорният орган желае да извърши инспекция на територията на държава членка, различна от неговата, той търси съдействие от надзорния орган в тази държава членка съгласно член 28, параграф 3.
4. Ако в резултат на действията, предприети съгласно параграфи 1 и 2, надзорният орган установи неспазване на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, той предоставя на съответното дружество подходящ срок за предприемане на коригиращи действия, ако такива са възможни.

Предприемането на коригиращи действия не изключва налагането на санкции или задействането на гражданска отговорност в съответствие съответно с членове 27 и 29.

5. При изпълнението на своите задачи надзорните органи разполагат най-малко със следните правомощия:

а) да наредят на дружеството да:

i) преустанови нарушенията на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, чрез предприемане на действие или преустановяване на поведение;

ii) се въздържа от повтаряне на съответното поведение; както и

iii) когато е целесъобразно, да осигури отстраняване на вредите, което е пропорционално на нарушението и е необходимо за неговото прекратяване;

б) да налагат санкции в съответствие с член 27; *както и*

в) да приемат временни мерки *в случай на непосредствен* риск от сериозни и непоправими вреди.

I

6. *Надзорните органи упражняват правомощията, посочени в настоящия член, в съответствие с националното право:*
- а) пряко;*
 - б) в сътрудничество с други органи; или*
 - в) чрез отнасяне на въпроса до компетентните съдебни органи, които гарантират, че правните средства за защита са ефективни и имат действие, равностойно на действието на санкциите, налагани пряко от надзорните органи.*
7. Държавите членки гарантират, че всяко физическо или юридическо лице има право на ефективна съдебна защита срещу отнасящо се до него решение на надзорен орган със задължителен характер, *в съответствие с националното право.*

8. *Държавите членки гарантират, че надзорните органи водят регистър на разследванията, посочени в параграф 1, като посочват по-специално тяхното естество и резултатите от тях, както и регистър на всички действия за принудително изпълнение, предприети съгласно параграф 5.*
9. *Решенията на надзорните органи във връзка със спазването от страна на дадено дружество на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, не засягат гражданската отговорност на дружеството съгласно член 29.*

Член 26

Обосновани опасения

1. Държавите членки гарантират, че физическите и юридическите лица имат право да изразят обосновани опасения *по леснодостъпни канали* пред всеки надзорен орган, когато имат основания да смятат въз основа на обективни обстоятелства, че дадено дружество не спазва разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива.

2. *Държавите членки гарантират, че когато лицата, които са изразили обосновани опасения, поискат това, надзорният орган предприема необходимите мерки за подходящата защита на самоличността на това лице и неговата лична информация, която, ако бъде разкрита, би навредила на това лице.*
3. Когато дадено обосновано опасение попада в компетентността на друг надзорен орган, органът, който е информиран за обоснованото опасение, го предава на този орган.
4. Държавите членки гарантират, че надзорните органи извършват оценка на обоснованите опасения **в подходящ срок** и, когато е подходящо, упражняват правомощията си, посочени в член 25.

5. Във възможно най-кратък срок и в съответствие с приложимите разпоредби на националното право и в съответствие с правото на Съюза надзорният орган информира лицата, посочени в параграф 1, за резултата от оценката на обоснованите му опасения и посочва мотивите за този резултат. ***Надзорният орган също така съобщава на лицата, които са изразили тези обосновани опасения и имат в съответствие с националното право законен интерес по въпроса, за решението си да приеме или да отхвърли искане за действие, както и предоставя описание на по-нататъшните стъпки и мерки и практическа информация относно достъпа до производства за обжалване по административен и съдебен ред.***
6. Държавите членки гарантират, че лицата, които са изразили обосновано опасение съгласно настоящия член и които имат съгласно националното право законен интерес по въпроса, разполагат с достъп до съд или друг независим и безпристрастен публичен орган, който е компетентен да преразгледа процесуалната и материалната законосъобразност на решенията, действията или бездействието на надзорния орган.

Санкции

1. Държавите членки установяват система от санкции, **включително имуществени санкции**, приложими при нарушение на разпоредбите на националното право, приети в съответствие с настоящата директива, и вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Предвидените санкции са ефективни, пропорционални и възпиращи.
2. При вземането на решение дали да се наложат санкции и, ако тези санкции са наложени, при определянето на тяхното естество и подходящо равнище надлежно се вземат предвид:
 - а) *естеството, тежестта и продължителността на нарушението, както и сериозността на въздействията, произтичащи от това нарушение;*
 - б) *всички направени инвестиции и всякаква целева подкрепа, предоставена съгласно членове 10 и 11;*

- в) всякакво сътрудничество с други субекти с цел справяне със съответните въздействия;*
- г) когато е приложимо, степента, в която решенията за приоритизиране са били взети в съответствие с член 9;*
- д) всяко относимо предишно нарушение от страна на дружеството на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, установено с окончателно решение;*
- е) степента, в която дружеството е предприело коригиращи действия по съответния въпрос;*
- ж) придобитите финансови ползи или избегнатите загуби от дружеството в следствие на нарушението;*
- з) всички други утежняващи или смекчаващи фактори, приложими за обстоятелствата по съответния случай.*

3. *Държавите членки предвиждат най-малко следните санкции:*

а) имуществени санкции;

б) ако дружество не изпълни решение за налагане на имуществена санкция в приложимия срок — публично изявление, в което се посочват отговорното за нарушението дружество и естеството на нарушението.

4. Когато се налагат имуществени санкции, те се основават на *нетния световен оборот* на дружеството. *Максималният размер на имуществените санкции се равнява на не по-малко от 5% от нетния световен оборот на дружеството за финансовата година, предхождаща годината на решението за налагане на глобата.*

Държавите членки гарантират, че по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква б) и в член 2, параграф 2, буква б), имуществените санкции се изчисляват, като се взема предвид консолидираният оборот, докладван от крайното дружество майка.

5. Държавите членки гарантират, че всяко решение на надзорните органи относно санкции, свързани с ***нарушенията на разпоредбите на националното право, приети съгласно*** настоящата директива, ***остава публично достъпно най-малко пет години и се изпраща на Европейската мрежа на надзорните органи, създадена съгласно член 28. Публикуваното решение не съдържа никакви лични данни по смисъла на член 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.***

Член 28

Европейска мрежа на надзорните органи

1. Комисията създава Европейска мрежа на надзорните органи, съставена от представители на надзорните органи. Европейската мрежа на надзорните органи улеснява сътрудничеството на надзорните органи и координирането и съгласуването на регулаторните, разследващите, наказателните и надзорните практики на надзорните органи и, когато е подходящо, обмена на информация помежду им.

Комисията може да покани агенции на Съюза със съответния експертен опит в областите, обхванати от настоящата директива, да се присъединят към Европейската мрежа на надзорните органи.

2. *Държавите членки си сътрудничат с Европейската мрежа на надзорните органи, за да идентифицират дружествата в рамките на своята юрисдикция, по-специално като предоставят цялата необходима информация с цел да се прецени дали дадено дружество от трета държава отговаря на установените в член 2 критерии. Комисията създава защитена система за обмен на информация относно нетния оборот, генериран в Съюза от дружество, посочено в член 2, параграф 2, което няма клон в никоя държава членка или има клонове, разположени в различни държави членки, чрез която държавите членки редовно споделят информация, с която разполагат, за нетния оборот, генериран от тези дружества. Комисията анализира тази информация в разумен срок и уведомява държавата членка, в която дружеството е генерирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, че дружеството е дружество, посочено в член 2, параграф 2, и че надзорният орган на държавата членка е компетентен в съответствие с член 24, параграф 3.*

3. Надзорните органи си предоставят взаимно съответната информация и взаимопомощ при изпълнението на своите задължения и въвеждат мерки за ефективно сътрудничество помежду си. Взаимопомощта включва сътрудничество с оглед на упражняването на правомощията, посочени в член 25, включително във връзка с инспекциите и исканията за информация.
4. Надзорните органи предприемат всички подходящи стъпки, които са необходими, за да отговорят на искане за помощ от друг надзорен орган без ненужно забавяне и не по-късно от 1 месец след получаване на искането. ***Когато това е необходимо поради обстоятелствата по случая, срокът може да бъде удължен с най-много два месеца въз основа на подходяща обосновка.*** Тези стъпки могат да включват по-специално предаване на съответната информация относно провеждането на разследване.
5. Исканията за помощ съдържат цялата необходима информация, включително целта и основанията на искането. Надзорните органи използват информацията, получена чрез искане за помощ, само за целта, за която е била поискана.

6. Надзорният орган, към който е отправено искането, информира отпращаващото искането надзорен орган за резултатите или, в зависимост от случая, за напредъка по отношение на мерките, които трябва да бъдат предприети, за да се отговори на искането за помощ.
7. Надзорните органи не начисляват помежду си такси за действия и мерки, предприети съгласно искане за помощ.

Надзорните органи обаче могат да се договорят относно правила за взаимно обезщетяване за специфични разходи, произтичащи от предоставянето на помощ в изключителни случаи.
8. Надзорният орган, който е компетентен съгласно член 24, параграф 3, информира Европейската мрежа на надзорните органи за този факт и за всяко искане за промяна на компетентния надзорен орган.
9. Когато съществуват съмнения относно възлагането на компетентност, информацията, на която се основава това възлагане, ще бъде споделена с Европейската мрежа на надзорните органи, която може да координира усилията за намиране на решение.

10. Европейската мрежа на надзорните органи публикува:

- а) решенията на надзорните органи, съдържащи санкции, както е посочено в член 27, параграф 5; както и**
- б) примерен списък на дружествата от трети държави, които са предмет на настоящата директива.**

I

Член 29

Гражданска отговорност на дружествата и право на пълно обезщетение

- 1. Държавите членки гарантират, че дадено дружество може да бъде подведено под отговорност за вреди, причинени на физическо или юридическо лице, при условие че:**
 - а) дружеството умишлено или поради небрежност не е изпълнило задълженията, предвидени в членове 10 и 11, когато правото, забраната или задължението, изброени в приложението към настоящата директива, имат за цел защита на физическото или юридическото лице; както и**
 - б) в резултат на неизпълнението, посочено в буква а), са причинени вреди на законните интереси на физическото или юридическото лице, защитени съгласно националното право.**

Дадено дружество не може да бъде подведено под отговорност, ако вредите са причинени единствено от неговите бизнес партньори в неговата верига на дейност.

I

2. *Когато дадено дружество е подведено под отговорност в съответствие с параграф 1, съответното физическо или юридическо лице има право на пълно обезщетение за нанесените вреди, в съответствие с националното право. Пълното обезщетение съгласно настоящата директива не може да води до прекомерна компенсация, независимо дали това става чрез наказателни, многократни или други видове обезщетения за вреди.*
3. *Държавите членки гарантират, че:*
 - а) *националните правила относно началото, продължителността, спирането или прекъсването на давностните срокове не възпрепятстват ненадлежно предявяването на иски за обезщетение за вреди и във всеки случай не са по-ограничителни от правилата в националните общи режими за гражданската отговорност;*

давностният срок за предявяване на искове за обезщетение за вреди съгласно настоящата директива е най-малко пет години и във всеки случай не е по-кратък от давностния срок, предвиден съгласно общите национални режими за гражданската отговорност;

давностните срокове не започват да текат преди нарушението да бъде преустановено и ищецът да узнае или да може разумно да се предполага, че знае:

- i) за поведението и факта, че то съставлява нарушение;*
 - ii) факта, че нарушението им е причинило вреди; както и*
 - iii) самоличността на нарушителя;*
- б) съдебните разноски не са възпрепятстващо скъпи за ищите, за да търсят правосъдие;*
- в) ищите могат да искат налагане на мерки за преустановяване или забрана, включително по реда на бързо производство; тези мерки за преустановяване или забрана са под формата на окончателна или временна мярка за преустановяване на нарушения на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива, чрез предприемане на действие или преустановяване на поведение;*

- г) *предвидени са разумни условия, при които всяко предполагаемо увредено лице, може да разреши на синдикална организация, неправителствена организация за защита на правата на човека или на околната среда или друга неправителствена организация, както и, в съответствие с националното право, националните институции по правата на човека, установени в дадена държава членка, да предявяват искове с цел прилагане на правата на предполагаемо увреденото лице, без да се засягат националните гражданскопроцесуални правила;*

синдикална или неправителствена организация може да бъде упълномощена съгласно първо изречение от настоящата буква, ако отговаря на изискванията, предвидени в националното право; тези изисквания могат да включват организацията да поддържа постоянно собствено присъствие и, в съответствие с устава си, да не участва с търговска цел и не само временно в упражняването на правата, защитени съгласно настоящата директива, или съответните права съгласно националното право;

- д) *когато е предявен иск и ищецът представи мотивирана обосновка, съдържаща разумно достъпни факти и доказателства, достатъчни да подкрепят правдоподобността на неговия иск за обезщетение за вреди, и е посочил, че допълнителни доказателства са под контрола на дружеството, съдилищата могат да разпоредят тези доказателства да бъдат оповестени от дружеството в съответствие с националното процесуално право;*

националните съдилища ограничават оповестяването на исканите доказателства до това, което е необходимо и пропорционално за подкрепа на потенциален или предявен иск за обезщетение за вреди, а запазването на доказателствата — до това, което е необходимо и пропорционално за подкрепа на такъв иск за обезщетение за вреди; когато определят дали дадено разпореждане за оповестяване или запазване на доказателства е пропорционално, националните съдилища вземат предвид степенята, в която искът или защитата са подкрепени от наличните факти и доказателства, обосноваващи искането за оповестяване на доказателства; обхвата на оповестяване на доказателствата и разходите за него, както и легитимните интереси на всички страни, включително засегнати трети страни, в това число за предотвратяване на неконкретизирани искания за информация, която не е вероятно да е от значение за страните по производството; дали доказателствата, чието оповестяване се иска, съдържат поверителна информация, особено такава, която се отнася до трети страни, и какви действащи правила за защита на тази поверителна информация са налице;

държавите членки гарантират, че националните съдилища разполагат с правомощието да разпоредят оповестяването на доказателства, съдържащи поверителна информация, когато считат, че тя е от значение за иска за обезщетение за вреди; държавите членки гарантират, че когато разпореждат оповестяването на такава информация, националните съдилища разполагат с ефективни мерки за защита на тази информация.

4. *Дружествата, които са участвали в промишлени инициативи или инициативи с участието на множество заинтересовани страни, или са използвали проверка от независима трета страна или договорни клаузи в подкрепа на изпълнението на задълженията за дължима грижа, все пак могат да бъдат подведени под отговорност в съответствие с настоящия член.*
5. Гражданската отговорност на дружество за вреди, произтичаща от настоящата разпоредба, не засяга гражданската отговорност на неговите дъщерни дружества или на преките и непреките бизнес партньори по веригата **на дейността на дружеството**.
- Когато вредите са причинени съвместно от дружеството и негово дъщерно дружество, пряк или непряк бизнес партньор, те носят солидарна отговорност, без да се засягат разпоредбите на националното право относно условията за солидарна отговорност и правото на регресен иск.*
6. Правилата за гражданската отговорност съгласно настоящата директива **не ограничават отговорността на дружествата съгласно правната система на Съюза или националните правни системи и** не засягат правилата на Съюза или националните правила относно гражданската отговорност, свързани с неблагоприятни въздействия върху правата на човека или неблагоприятни въздействия върху околната среда, в които се предвижда отговорност в ситуации, които не са обхванати от настоящата директива, или в които се предвижда по-строга отговорност в сравнение с нея.

7. Държавите членки гарантират, че **■** разпоредбите на националното право, с които е транспониран настоящият член, се прилагат като особени повелителни норми в случаите, в които правото, приложимо към искове в този смисъл, не е националното право на държава членка.

Член 30

Подаване на сигнали за нарушения и защита на лица, сигнализиращи за нередности

*Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че Директива (ЕС) 2019/1937 се прилага по отношение на подаването на сигнали за **■** нарушения **на разпоредбите на националното право за транспониране на** настоящата директива, и на защитата на лицата, които подават сигнали за такива нарушения.*

Публична подкрепа, обществени поръчки и обществени концесии

Държавите членки гарантират, че спазването на задълженията, произтичащи от разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива, или тяхното доброволно прилагане се определя като екологичен или социален аспект, който възлагащите органи могат, в съответствие с директиви 2014/23/ЕС, 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС, да вземат предвид като част от критериите за възлагане на договори за обществени поръчки и договори за концесия, и като екологично или социално условие, което възлагащите органи могат, в съответствие с посочените директиви, да определят във връзка с изпълнението на договори за обществени поръчки и договори за концесия.

I

Член 32

Изменение на Директива (ЕС) **2019/1937**

В Директива (ЕС) **2019/1937** в част I, буква Д, точка 2 от приложението се добавя следната точка:

„vi) **Директива (ЕС) .../... Европейския парламент и на Съвета от ... относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и на Регламент (ЕС) 2023/2859 (ОВ L ..., ...)**⁺.

⁺ ОВ: Моля въведете номера, датата и данните за публикацията в ОВ на директивата, съдържаща се в документ 2022/0051(COD)“.

Член 33

Изменения на Регламент (ЕС) 2023/2859

В Регламент (ЕС) 2023/2859 в част Б от приложението се добавя следната точка:

„17. Директива (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета от ... относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и на Регламент (ЕС) 2023/2859 (ОВ L ..., ...)“.

⁺ ОВ: Моля въведете номера, датата и данните за публикацията в ОВ на директивата, съдържаща се в документ 2022/0051(COD)“.

Член 34

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член **3, параграф 2 и член 16**, се предоставя на Комисията за неопределен срок, *считано от ... [датата на влизане в сила на настоящата директива]*.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член **3, параграф 2 и член 16**, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Межуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

6. Делегиран акт, приет съгласно член 3, **параграф 2 или член 16**, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета. ■

Член 35

Процедура на комитет

1. ***Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁸.***
2. ***При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.***

⁴⁸ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

1. *Комисията представя доклад на Европейския парламент и на Съвета относно необходимостта от определяне на допълнителни изисквания за дължима грижа във връзка с устойчивостта, съобразени с регулираните финансови предприятия по отношение на предоставянето на финансови услуги и инвестиционни дейности, и вариантите за такива изисквания за дължима грижа, както и тяхното въздействие, в съответствие с целите на настоящата директива.*

В доклада се вземат предвид другите законодателни актове на Съюза, които се прилагат за регулираните финансови предприятия. Той се публикува при първа възможност след ... [датата на влизане в сила на настоящата директива], но не по-късно от ... [две години след датата на влизане в сила на настоящата директива]. Ако е целесъобразно, докладът се придружава от законодателно предложение.

2. До ... [6 години след датата на влизане в сила на настоящата директива] **и на всеки три години след това** Комисията представя доклад на Европейския парламент и на Съвета относно изпълнението на настоящата директива **и нейната ефективност при постигането на нейните цели, по-специално при справянето с неблагоприятните въздействия. Ако е целесъобразно, докладът се придружава от законодателно предложение. В първия доклад се оценяват, наред с другото, следните въпроси:**

- а) въздействието на настоящата директива върху МСП, заедно с оценка за ефективността на различните мерки и инструменти за подкрепа, предоставяна на МСП от Комисията и държавите членки;**

б) приложното поле на настоящата директива по отношение на обхванатите дружества, дали то гарантира ефективността на настоящата директива с оглед на нейните цели, и еднакви условия на конкуренция между обхванатите субекти и дали се гарантира, че дружествата не могат да заобикалят изпълнението на настоящата директива, включително:

- дали е необходимо да се преразгледа член 3, параграф 1, буква а), така че настоящата директива да обхване и други субекти, учредени под правни форми, различни от изброените в приложение I или приложение II към Директива 2013/34/ЕС;*
- дали в приложното поле на настоящата директива трябва да бъдат включени бизнес модели или форми на икономическо сътрудничество с дружества — трети страни, различни от обхванатите в член 2;*

- *дали праговете по отношение на броя на служителите и нетният оборот, определени в член 2, трябва да бъдат преразгледани и дали е необходимо да се въведе специфичен за сектора подход в секторите с висок риск;*
 - *дали трябва да бъде преразгледан критерият за генерирания в Съюза нетен оборот, определен в член 2, параграф 2;*
- в) дали е необходимо да се преразгледа определението на понятието „верига на дейността“;*
- г) дали е необходимо да бъде изменено приложението към настоящата директива, включително с оглед на развитието в международен план, и дали то следва да бъде разширено, за да обхване допълнителни неблагоприятни въздействия, по-специално неблагоприятни въздействия върху доброто управление;*

- д) *дали трябва да бъдат преразгледани правилата за борба с изменението на климата, предвидени в настоящата директива, особено по отношение на изготвянето на планове за преход за смекчаване на изменението на климата, тяхното приемане и привеждане в действие на тези планове от дружествата, както и правомощията на надзорните органи, свързани с тези правила;*
- е) *ефективността на въведените на национално равнище механизми за правоприлагане, на санкциите и на правилата за гражданската отговорност;*
- ж) *дали са необходими промени в нивото на хармонизация, предвидено в настоящата директива, за да се гарантират еднакви условия на конкуренция за дружествата на вътрешния пазар, включително сближаването и различията между разпоредбите на националното право за транспониране на настоящата директива.*

I

Член 37
Транспониране

1. Държавите членки приемат и публикуват в срок до ... **[2 години от датата на влизане в сила на настоящата директива]** законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за постигане на съответствие с настоящата директива. Те незабавно съобщават текста на тези мерки на Комисията.

Те прилагат тези мерки:

- а) от ... **[3 години от влизането в сила на настоящата директива]** по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, **букви а) и б), които са учредени в съответствие със законодателството на държавата членка и които са имали повече от 5 000 служители средно и са генерирали нетен световен оборот от над 1 500 000 000 EUR през последната финансова година, предхождаща ... [3 години от влизането в сила на настоящата директива], за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, с изключение на мерките, необходими за спазване на член 16, които държавите членки прилагат спрямо тези дружества за финансовите години, започващи на или след 1 януари 2028 г.;**
- б) от ... **[4 години от влизането в сила на настоящата директива]** по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, букви а) и б), които са учредени в съответствие със законодателството на държавата членка и които са имали повече от 3 000 служители средно и са генерирали нетен световен оборот от над 900 000 000 EUR през последната финансова година, предхождаща ... **[4 години от влизането в сила на настоящата директива], за която са приети или е трябвало да бъдат приети годишни финансови отчети, с изключение на мерките, необходими за спазване на член 16, които държавите членки прилагат спрямо тези дружества за финансовите години, започващи на или след 1 януари 2029 г.;**

- в) от ... **[3 години от влизането в сила на настоящата директива]** по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 2, букви а) и б), които са учредени **в съответствие със законодателството на трета държава и които са генерирали нетен оборот от над 1 500 000 000 EUR в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, предхождаща ... [3 години от влизането в сила на настоящата директива], с изключение на мерките, необходими за спазване на член 16, които държавите членки прилагат спрямо тези дружества за финансовите години, започващи на или след 1 януари 2028 г.;**
- г) от ... **[4 години от влизането в сила на настоящата директива]** по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 2, букви а) и б), които са учредени в съответствие със законодателството на трета държава и които са генерирали нетен оборот от над 900 000 000 EUR в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, предхождаща ... **[4 години от влизането в сила на настоящата директива], с изключение на мерките, необходими за спазване на член 16, които държавите членки прилагат спрямо тези дружества за финансовите години, започващи на или след 1 януари 2029 г.;**
- д) **от ... [5 години от влизането в сила на настоящата директива] по отношение на всички други дружества, посочени в член 2, параграф 1, букви а) и б) и член 2, параграф 2, букви а) и б), и дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква в) и член 2, параграф 2, буква в), с изключение на мерките, необходими за спазване на член 16, които държавите членки прилагат спрямо тези дружества за финансовите години, започващи на или след 1 януари 2029 г.**

Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Начинът на позоваване се определя от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните мерки от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 38

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 39

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в ...

За Европейския парламент

За Съвета

Председател

Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

ЧАСТ I

I

1. ПРАВА И ЗАБРАНИ, ВКЛЮЧЕНИ В МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

1. *Правото на живот, тълкувано в съответствие с член 6, параграф 1 от Международния пакт за граждански и политически права. Злоупотребата с това право включва, но не се ограничава до частни или публични охранители, които защитават ресурсите, съоръженията или персонала на дружеството и които причиняват смъртта на дадено лице поради липса на инструкции или контрол от страна на дружеството;*
2. *Забраната на изтезанията, жестокото, нечовешко или унизително отнасяне, тълкувана в съответствие с член 7 от Международния пакт за граждански и политически права. Това включва, но не се ограничава до частни или обществени охранители, които защитават ресурсите, съоръженията или персонала на дружеството и които подлагат дадено лице на изтезания или жестоко, нечовешко или унизително отношение поради липса на инструкции или контрол от страна на дружеството;*

3. ■ Правото на свобода и сигурност, *тълкувано в съответствие* с член 9, параграф 1 от *Международния пакт за граждански и политически права*;
4. ■ Забраната за своеволно или незаконно вмешателство в личния живот, семейството, дома или кореспонденцията на дадено лице и *незаконното* накърняване на *неговата чест или* добро име, *тълкувана в съответствие* с член 17 от *Международния пакт за граждански и политически права*;
5. ■ Забраната за намеса в свободата на мисълта, съвестта и вероизповеданието, *тълкувана в съответствие* с член 18 от *Международния пакт за граждански и политически права*;
6. ■ Правото на справедливи и благоприятни условия на труд, включително справедливо възнаграждение *и адекватна работна заплата, осигуряваща удовлетворителни условия на живот за наетите работници, и адекватен доход, осигуряващ удовлетворителни условия на живот за самостоятелно заетите лица и дребните земеделски стопани, които те получават за своята работа и производство*, достоен живот, безопасни и здравословни условия на труд и разумно ограничаване на работното време, *тълкувано в съответствие* с членове 7 и 11 от *Международния пакт за икономически, социални и културни права*;

7. ■ Забраната за ограничаване на достъпа на работниците до подходящи жилища, ако те са настанени в жилища, предоставени от дружеството, и за ограничаване на достъпа на работниците до подходяща храна, облекло, вода и санитарно-хигиенни условия *на работното място, тълкувана в съответствие* с член 11 от Международния пакт за икономически, социални и културни права;
8. ■ Правото на детето на *най-високия достижим стандарт на здравеопазване, тълкувано в съответствие* с член 24 от Конвенцията за правата на детето; ■ правото на образование, тълкувано в съответствие с член 28 от Конвенцията за правата на детето; ■ правото на адекватен жизнен стандарт, тълкувано в съответствие с член 27 от Конвенцията за правата на детето; *правото на детето да бъде защитено от икономическа експлоатация и от извършване на работа, която има вероятност да бъде опасна или да попречи на образованието на детето, или да навреди на здравето на детето или на физическото, психическото, духовното, моралното или социалното му развитие, тълкувано в съответствие* с член 32 от Конвенцията за правата на детето; правото на детето да бъде защитено от всички форми на сексуална експлоатация и сексуално насилие и да бъде защитено от отвличане, продажба или незаконно преместване на друго място във или извън неговата държава с цел експлоатация, *тълкувано в съответствие* с членове 34 и 35 от Конвенцията за правата на детето;

9. ■ Забраната за наемане на работа на дете под възрастта, на която се завършва задължителното образование, и във всеки случай на възраст не по-малко от 15 години, освен когато в правото по мястото на работа се предвижда това в *съответствие* с член 2, параграф 4 от Конвенцията на Международната организация на труда относно минималната възраст за приемане на работа от 1973 г. (№ 138), *тълкувана в съответствие* с членове 4 – 8 от Конвенцията на Международната организация на труда относно минималната възраст за приемане на работа от 1973 г. (№ 138);
10. ■ Забраната на ■ най-тежките форми на детски труд ■ (лица на възраст под 18 години), *тълкувана в съответствие* с член 3 ■ от Конвенцията на Международната организация на труда относно най-тежките форми на детския труд от 1999 г. (№ 182). Тя включва:
- а) всички форми на робство или практики, подобни на робството, например продажба и трафик на деца, зависимост поради дългове и крепостничество, както и принудителен или задължителен труд, включително принудително или задължително набиране на деца за използване във въоръжени конфликти;

- б) експлоатацията, осигуряването или предлагането на дете за проституция, за производство на порнография или за порнографски представления;
 - в) експлоатацията, осигуряването или предлагането на дете за незаконни дейности, по-специално за производството ■ или трафика на наркотици; **както и**
 - г) труд, който по своето естество или заради обстоятелствата, при които се упражнява, има вероятност да навреди на здравето, безопасността или морала на детето;
11. ■ **Забраната за принудителен или задължителен труд, което означава** всяка работа или услуга, извършвана от лице под заплаха от наказание и за която въпросното лице не се е предложило доброволно, например в резултат на зависимост от дългове или трафик на хора, **тълкувана в съответствие с член 2, параграф 1 от Конвенцията на Международната организация на труда относно принудителния труд от 1930 г. (№ 29).** Принудителен или задължителен труд **не означава** дейности или услуги, които са в съответствие с член 2, параграф 2 от Конвенцията на Международната организация на труда относно принудителния труд от 1930 г. (№ 29) или с член 8, параграф 3, букви б) и в) от Международния пакт за граждански и политически права;

12. ■ Забраната на всички форми на робство **и търговия с роби, включително** практики, подобни на робство, крепостничество или други форми на господство или потисничество на работното място, като например екстремна икономическа или сексуална експлоатация и унижение, **или трафик на хора, тълкувана в съответствие с член 8** от Международния пакт за граждански и политически права;

13. ■ Правото на свободно сдружаване и събрания и правото на организиране и колективно договаряне, **тълкувани в съответствие** с членове 21 и 22 от Международния пакт за граждански и политически права, член 8 от Международния пакт за икономически, социални и културни права, Конвенцията на Международната организация на труда за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране от 1948 г. (№ 87) и Конвенцията на Международната организация на труда за правото на организиране и колективно договаряне от 1949 г. (№ 98). **Тези права включват** следното:

- а) работниците са свободни да създават или да се присъединяват към синдикални организации;

- б) създаването, присъединяването към синдикална организация и членството в нея не трябва да се използва като основание за неоправдана дискриминация или ответни действия с цел отмъщение;
- в) **синдикалните организации** са свободни да осъществяват дейност **■** в съответствие със своите устави и правила, без намеса от страна на властите; **както и**
- г) правото на стачка и правото на колективно договаряне.

14. **■** Забраната за неравно третиране в областта на заетостта, освен ако това не е оправдано от изискванията за наемане на работа, **тълкувана в съответствие с членове 2 и ■ 3** от Конвенцията на Международната организация на труда за равенството в заплащането от 1951 г. (№ 100), **членове 1 и ■ 2** от Конвенцията на Международната организация на труда относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 г. (№ 111) и член 7 от Международния пакт за икономически, социални и културни права. **Това** включва по-специално:

- а) плащането на неравно възнаграждение за равностоеен труд; и**

- б) **дискриминация, основана на национален или социален произход, раса, цвят на кожата, пол, религия, политически убеждения;**

15. **Забраната за причиняване на измеримо влошаване на състоянието на околната среда, като например вредни промени в почвата, замърсяване на водите или въздуха, вредни емисии, прекомерно потребление на вода, *деградация на земята* или друго въздействие върху природните ресурси, *като например обезлесяване, което:***

- а) ***значително*** уврежда естествените условия за съхранение и производство на храни;
- б) възпрепятства достъпа на хората до безопасна и чиста питейна вода;
- в) затруднява достъпа на хората до санитарни съоръжения или ги унищожава;
- г) вреди на здравето, безопасността, нормалното използване на земята или ***законно придобитото имущество;***

д) *оказва съществено неблагоприятно въздействие върху екосистемните услуги, чрез които дадена екосистема допринася пряко или косвено за благосъстоянието на човека;*

тълкувана в съответствие с член 6, параграф 1 от Международния пакт за граждански и политически права и членове 11 и 12 от Международния пакт за икономически, социални и културни права;

16. *Правото на отделни лица, групи и общности на земи и ресурси и правото да не бъдат лишавани от средства за препитание, което включва забрана за незаконно изселване или усвояване на земя, гори и води при придобиването, развитието или използването по друг начин на земя, гори и води, включително чрез обезлесяване, чието използване осигурява поминъка на дадено лице, тълкувано в съответствие с членове 1 и 27 от Международния пакт за граждански и политически права и с членове 1, 2 и 11 от Международния пакт за икономически, социални и културни права.*

2. ИНСТРУМЕНТИ В ОБЛАСТТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ОСНОВНИТЕ СВОБОДИ

- Международен пакт за граждански и политически права;
- Международен пакт за икономически, социални и културни права;

- Конвенция за правата на детето;

- Основните конвенции на Международната организация на труда:
- Конвенция за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране от 1948 г. (№ 87);

- Конвенция за правото на организиране и на колективно договаряне от 1949 г. (№ 98);
 - Конвенция относно принудителния труд от 1930 г. (№ 29) и Протокола към нея от 2014 г.;
 - Конвенция относно премахването на принудителния труд от 1957 г. (№ 105);
 - Конвенция относно минималната възраст за приемане на работа от 1973 г. (№ 138);
- I**
- Конвенция относно най-тежките форми на детския труд от 1999 г. (№ 182);
 - Конвенция за равенството в заплащането от 1951 г. (№ 100);
 - Конвенция относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 г. (№ 111).

**ЗАБРАНИ И ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В ИНСТРУМЕНТИ В ОБЛАСТТА НА
ОКОЛНАТА СРЕДА**

1. **█** Задължението да **█** се избягват или *свеждат до минимум* неблагоприятните въздействия върху биологичното разнообразие, *тълкувано* в съответствие с член **10, буква б)** от Конвенцията за биологичното разнообразие от 1992 г. и *приложимото право в съответната юрисдикция*, включително задълженията по Протокола от Картахена относно разработването, обработването, транспортирането, използването, прехвърлянето и освобождаването на живи модифицирани организми и Протокола от Нагоя за достъпа до генетични ресурси и справедливата и равноправна подялба на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие от 12 октомври 2014 г.
2. **█** Забраната за внос, *износ, реекспорт или за внасяне от морето* без разрешително на екземпляри, включени в *допълнения I – III* към Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) от 3 март 1973 г., *тълкувана в съответствие с* членове III, IV и V *от посочената конвенция*;

3. **■** Забраната за производство, *внос и износ* на продукти с добавен живак, *изброени в* част I от приложение А към Конвенцията Минамата относно живака от 10 октомври 2013 г. (Конвенцията Минамата), *тълкувана в съответствие с член 4, параграф 1 от посочената конвенция*;
4. **■** Забраната за използване на живак *или* живачни съединения в производствените процеси, *изброени в* част I от приложение Б към Конвенцията Минамата *след* датата на поетапно спиране, посочена в Конвенцията за *отделните процеси, тълкувана в съответствие с член 5, параграф 2 от посочената конвенция*;
5. **■** Забраната за *незаконно* третиране на отпадъци от живак, *тълкувана в съответствие с член 11, параграф 3 от Конвенцията Минамата и с член 13 от Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета*¹;
6. **■** Забраната за производство и употреба на химикали, *изброени в* приложение А към Стокхолмската конвенция от 22 май 2001 г. за устойчивите органични замърсители (Конвенция за УОЗ), *тълкувана в съответствие с член 3, параграф 1, буква а), точка i) от посочената конвенция и Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета*²;

¹ *Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. относно живака и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1102/2008 (ОВ L 137, 24.5.2017 г., стр. 1).*

² *Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно устойчивите органични замърсители (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 45).*

7. ■ Забраната за **незаконно** обработване, събиране, съхранение и обезвреждане на отпадъци, **тълкувана в съответствие с член 6, параграф 1, буква г), подточки i) и ii) от Конвенцията за УОЗ и с член 7 от Регламент (ЕС) 2019/1021;**
8. ■ Забраната за внос **или износ на** химично вещество, изброено в приложение III към **Ротердамската** конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди (ЮНЕП/ФАО) **от 10 септември 1998 г., тълкувана в съответствие с член 10, параграф 1, член 11, параграф 1, буква б) и член 11, параграф 2 от посочената конвенция и уточнението** от страната вносител **или износител** по Конвенцията съгласно процедурата за предварително обосновано съгласие (PIC процедура);
9. ■ Забраната за **незаконно** производство, **потребление, внос и износ на контролирани** вещества **в приложения А, Б, В и Д към Монреалския протокол за веществата, които нарушават озоновия слой,** към Виенската конвенция за защита на озоновия слой, **тълкувана в съответствие с член 4Б от Монреалския протокол и разпоредбите за лицензиране съгласно приложимото право в съответната юрисдикция;**

10. **■** Забраната за износ на опасни *или други* отпадъци, *тълкувана в съответствие с член 1, параграфи 1 и 2* от Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане от 22 март 1989 г. (Базелската конвенция) и **■** Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета³:
- а) за страна *по посочената конвенция*, която е забранила вноса на такива опасни и други отпадъци, *тълкувана в съответствие с член 4, параграф 1, буква б)* от Базелската конвенция;
 - б) за държава на внос **■**, която не е дала писмено съгласие за конкретния внос, в случай че тази държава на внос не е забранила вноса на такива опасни отпадъци, *тълкувана в съответствие с член 4, параграф 1, буква в)* от Базелската конвенция;
 - в) за държава, която не е страна по Базелската конвенция, *тълкувана в съответствие с член 4, параграф 5* от Базелската конвенция;
 - г) за държава на внос, ако такива опасни или други отпадъци не се управляват по екологосъобразен начин в тази държава или другаде, *тълкувана в съответствие с член 4, параграф 8, първо изречение ■* от Базелската конвенция **■** ;

³ **Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно превози на отпадъци (ОВ L 190, 12.7.2006 г., стр. 1).**

11. **■** Забраната за износ на опасни отпадъци от държавите, изброени в приложение VII към Базелската конвенция, към държави, които не са изброени в приложение VII, *за дейности, изброени в приложение IV към Базелската конвенция, тълкувана в съответствие с* член 4А от Базелската конвенция *и членове 34 и 36 от Регламент (ЕО) № 1013/2006 ■* ;
12. **■** Забраната за внос на опасни и други отпадъци от държава, която не е страна по Базелската конвенция *и не я е ратифицирала, тълкувана в съответствие с член 4, параграф 5* от Базелската конвенция;
13. *Задължението за избягване или свеждане до минимум на неблагоприятните въздействия върху имотите, определени като природно наследство съгласно определението в член 2 от Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство от 16 ноември 1972 г. (Конвенцията за световното наследство), тълкувано в съответствие с член 5, буква г) от Конвенцията за световното наследство и приложимото право в съответната юрисдикция;*

14. *Задължението за избягване или свеждане до минимум на неблагоприятните въздействия върху влажните зони съгласно определението в член 1 от Конвенцията за влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици от 2 февруари 1971 г. (Рамсарската конвенция), тълкувано в съответствие с член 4, параграф 1 от Рамсарската конвенция и приложимото право в съответната юрисдикция;*
15. *Задължението за предотвратяване на замърсяването от кораби, тълкувано в съответствие с Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби от 2 ноември 1973 г., изменена с Протокола от 1978 г. (MARPOL 73/78). То включва:*
- а) забраната за изхвърляне в морето на:*
- i) нефт и нефтосъдържащи смеси, както са определени в правило 1 от анекс I към MARPOL 73/78, тълкувана в съответствие с правила 9 – 11 от анекс I към MARPOL 73/78;*
 - ii) вредни течни вещества, както са определени в правило 1, точка 6 от анекс II към MARPOL 73/78, тълкувана в съответствие с правила 5 и 6 от анекс II към MARPOL 73/78; и*

iii) отпадъчни води, както са определени в правило 1, точка 3 от анекс IV към MARPOL 73/78, тълкувана в съответствие с правила 8 и 9 от анекс IV към MARPOL 73/78;

б) забраната за незаконно замърсяване с вредни вещества, превозвани в опакован вид по море, както са определени в правило 1 от анекс III към MARPOL 73/78, тълкувана в съответствие с правила 1 – 7 от анекс III към MARPOL 73/78; и

в) забраната за незаконно замърсяване с отпадъци от кораби, както са определени в правило 1 от анекс V към MARPOL 73/78, тълкувана в съответствие с правила 3 – 6 от анекс V към MARPOL 73/78;

16. Задължението за предотвратяване, намаляване и контрол на замърсяването на морската среда чрез изхвърляне, тълкувано в съответствие с член 210 от Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право от 10 декември 1982 г. (UNCLOS) и приложимото право в съответната юрисдикция.
